

CE ESTE FILOSOFIA?

Radu Lucian Alexandru

Colecția
Repetare și Întâmplare

Ce este filosofia?

*2016 © Copyright deținut de Radu Lucian Alexandru.
Toate drepturile rezervate.*

E-mail: radu.lucian.alexandru@gmail.com
Web page: radu-lucian-alexandru.blogspot.ro
Ilustrația copertei: Radu Lucian Alexandru

Alba Iulia
2016

Ce este filosofia?

Personaje: *Ion, Ioana, Mihai, Laura, Gheorghe, Viorel (organizatorul taberei), soția lui Aurelia și băiețelul lor Relucu.*

Costume: *ținute de vacanță...*

Decor: *Tabără de filosofie. Pădure, iarbă, luminiș. Sunete din natură. În dreapta, corturi – primul al familiei organizatorului, apoi corturile participanților. În mijloc, două măsuțe cu scaune aferente...*

I. Filosofia este...

1. Trezire

(Viorel iese voios din cort, face câteva exerciții de înviorare, după care, cu o lingură și o oală scoase din cort, începe să facă gălăgie, ca să trezească trupa...)

Viorel (cu voce puternică): Scularea filosofilor!... Treziți-vă frați gânditori!... Ființe cugetătoare întru filosofie deschideți ochii și reflectați la viață!... Nu mai dormiți și treziți-vă conștiința!... Vremea somnului a trecut!... E timpul să vă deșteptați!... Treziți-vă!... A început o nouă zi pentru filosofie!

Aurelia (ieșind din cort nervoasă): Nu mai zbiera măi zăpăcitule, că ne-am trezit!

Viorel: Credeți voi că v-ați trezit!... În fapt voi încă dormiți! – Treziți-vă!... Treziți-vă și filosofați!... Treziți-vă spre filosofie! *(Bate în continuare în oală...)*

Relucu (somoros, iese împleticit și o trage pe mama sa de mână): Mamă! Mamă!

Aurelia: Ce e puiu' mami?

Relucu: Mamă... Ce e aceea „filosofie”?... De ce s-a speriat tati?

Aurelia (către Viorel): Mai taci mă nebunule, că uite: ai trezit copilul!...

Aurelia (către copil): Nu te speria mamă! Filosofia nu e pentru copii! Du-te înapoi în cort și te culcă!

Relucu: Dar mami... Dacă filosofia nu e pentru copii, de ce m-a trezit tati?

Aurelia: De nebun ce e, de aia!... Haide pușor și te culcă aici lângă cort, dacă nu mai vrei înăuntru...

(Copilul se întinde pe o saltea și dă să adoarmă. Aurelia se așează pe un scaun și se uită cu grijă spre copilaș...)

(O parte din participanți (Mihai, Laura și Gheorghe) ies de prin corturi ușor dezorientați...)

Viorel (către participanți): Bună dimineața trupă! Hai, cu toții, treceți la exerciții de înviorare!... Sunt foarte bune pentru corp și minte!...

Gheorghe (căscând): Bună Viorel...

Laura (căscând): Bună dimineața...

Viorel: Haideți!... Hai să ne punem ființa în mișcare!...

(Viorel indică prin semne celor care s-au trezit să i se alătore în a face câteva exerciții de înviorare – ceea ce și fac, nu însă cu prea mare entuziasm...)

Viorel (după ce fac câteva exerciții): Ajunge fraților cu gimnastica pentru trup! Să trecem acum la înviorarea minții!... V-ați trezit cu toții?

Laura (căscând): După câte văd, Ion și Ioana încă nu au ieșit din cort...

Viorel: Aha! Nu prinde trezirea de ei prea ușor!... Trebuie atunci să insistăm. Cine nu vrea să filosofeze de bună voie va filosofa forțat... Așa e viața! Așa e și în tabăra noastră de filosofie!

(Viorel le face semne și le șoptește să pună și ei mâna pe ceva oale/ obiecte și să se apropie de unul din corturi, apoi încep deodată să facă gălăgie cu toții, stând în jurul cortului celor adormiți...)

Viorel (după ce zgomotul încetează, pe un ton oficial): Treziți-vă frați adormiți!... Deschideți ochii! Ciuliți urechile! Căsați gura!... Și hai: ieșiți la aer! Mișcați-vă existența și vă treziți rațiunea!...

Gheorghe: Scularea, bă! Scularea, fă! Scularea, mă!...

Laura (fără vlagă, ușor adormită): Haai... haai... Hai fraților, hai!... *(Căscând:)* Suus!... Suus!!!... Haaai... Hai suus!...

Mihai (cu putere, ritmat, fără grabă): Treziți-vă!... Sculați-vă!... Ridicați-vă!... Lăsați visele! E timpul să vegheați!

Viorel: Treziți-vă spre filosofie!

Relucu (ridicându-se de pe saltea): Mami! Mami!...

Aurelia: Ce e dragu' mami?

Relucu (somonos): Mami... Ce e filosofia?

Aurelia (nervoasă): Nebunia din capul lu' taică-tu! Că i-am zis să nu mai zbiere, da' el ce știe? – Doar filosofie!... Filosofie în sus, filosofie în jos... Doar atâta îl duce capu'!...

(Privind în direcția soțului își flutură mâna în dreptul tâmplei indicându-i acestuia că îl consideră dus cu pluta...)

Relucu: Dar mami, de ce se face atâta gălăgie când oamenii filosofează? *(Căscând:)* Nu pot și ei să filosofeze în liniște?...

Aurelia: Lasă mamă și nu îți mai bate tu capul cu problemele filosofiei, că ești prea mic să pricepi acum ce e filosofia! Haide, mai bine, să mergem până la râu, să te speli pe față!...

(Relucu și Aurelia ies prin stânga.)

Viorel (către cei treziți): Haideți să mai facem niște gimnastică!... *(Se îndepărtează de cortul adormiților și încep să facă câteva mișcări de învioreare...)*

2. Timpul

(Ion și Ioana ies din cort și, întinzându-și oasele, cască nedumeriți...)

Ion: Ce e bre cu gălăgia asta?... Cine s-a trezit? Și de ce?

Gheorghe (apropiindu-se de Ion): Noi ne-am trezit, bădiță! Nu se vede?

Ion: Ba se vede! Da' eu întreb: de ce?... Nu e cam devreme?... Și de unde atâta grabă? Că doar avem toată ziua la dispoziție să filosofăm!... Și apoi aseară, până târziu, în jurul focului de tabără, ce am făcut?!

Gheorghe: Am filosofat, evident!

Ion: Păi vezi?! Tot filosofăm, una-întruna... *(Mai încet, către Gheorghe:)* Ar putea și Viorel să ne lase mai moale, că totuși filosofia nu e bufet să stai toată ziua în ea!...

Ion (către Viorel): Bună dimineața maestre! Ce trezire încântătoare ne-ați mai făcut azi! O vom ține minte pentru posteritate!

Viorel: Bună trezire, stimabililor! Haideți și voi la un pic de gimnastică... *(În timp ce face niște mișcări de învioreare, în principal cu mâinile:)* Că apoi ne luăm pe stomacul gol... *(căscă cu elan)* filosofia de dimineață... în cadrul unei mini-conferințe... filosofice... de... învioreare!... Vom dezbate tema:... Ce este... filosofia?

Gheorghe: Iară?! Păi aseară ce am făcut?

Viorel (oprindu-se din a face exerciții...): Iară Gheorghe, iară! Că asta face filosofia mai întâi de toate – se chestionează sceptică pe ea însăși!

Mihai: Nu putem discuta despre altceva?

Viorel: Propui ceva anume, Mihai?

Mihai: Da – haideți să discutăm despre... despre... Despre ce... să discutăm noi așa de dimineață?... *(Că mie îmi stă mintea doar la mâncare!...)*

Ioana: Am putem discuta despre mâncare... Da!... despre procesul ontologic specific asimilării hranei în ființă la ceasul soarelui răsare peste a noastră dorință... Dar poate ar fi mai bine, dacă am uita puțin de mâncare și dorință și ne-am limita la a contempla puțin timpul prezent... pentru a sorbi în noi puțină liniște... după gălăgia de adineauri...

Viorel: Bine dragilor – despre timp vreți să discutăm, despre timp vom discuta!... Stați jos să reflectăm! Sau dacă unii reflectați mai bine în picioare, rămâneți în picioare! – Fiecare să se așeze sau să se miște cum crede el că se simte mai bine!

Ioana: Putem sta și în cap?

Viorel: Puteți! Dar nu știu la ce vă folosește!

Ioana: Atunci mai bine să stăm în fund!...

Viorel: Că bine zici! (*Se așează cu toții pe scaunele de vacanță.*)

Ion: Haide maestre... spune-ne atunci ceva despre timp – pe stomacul gol, dacă zici matale că astfel prindem filosofie mai bine!... Dar... te rog... mai încet și cu dulceață în glas, că, după trezirea pe care ne-ai făcut-o azi, urechile noastre sunt un pic mai sensibile!...

Viorel (pregătindu-se să-și înceapă discursul): Hm, hm... (*Își drege glasul și își aranjează ținuta...*) Ascultați deci!...

3. Explicații întrerupte

Relucu (strigând): Tati! Tati! (*Copilul intră în fugă pe scenă.*)

Viorel: Da tati!... Care e baiul?

Relucu: Tati... Ce e filosofia?

Viorel: Vedeți cine știe ce trebuie să întrebe?... Vă face de rușine un copil! Doar v-am spus că trebuie să lămurim problema filosofiei mai întâi – și un copil de zece ani știe asta!

Viorel (către Relucu): Du-te tată de aici, du-te la mami și întreab-o pe ea, că eu am treabă acum!...

(*Aurelia a intrat pe scenă în urma lui Relucu, a mers la cort și, fără să intre de tot în el, acum căuta ceva prin interiorul lui.*)

Relucu (schimonosindu-se): Dar tati, mami zice că nu poate să-mi spună, că sunt prea mic și că nu pricep... și nu vrea să-mi spună!...

Viorel: Așa deci... Nu vrea să-ți spună... Bine, atunci lasă că îți spun eu. Stai aici jos lângă tati, ca să vă explic la toți ce e filosofia... Așadar, fraților, filosofia este...

Aurelia (apropiindu-se de Viorel cu o plasă în mână): Iarși umpli mîntea copilului cu prostii? Vrei să-mi faci pe urmă capul calendar? Să mă tot întrebe despre cuvintele voastre filosofice – de mă strică de cap toată ziua?!...

Aurelia (către Relucu): Hai mamă de aici!... Hai să mergem din nou pe malul râului, să îți dau ceva bun de mâncare. Lasă-l pe taică-tu, că, oricum, el nu te învață decât prostii!...

(*Aurelia iese cu Relucu de pe scenă.*)

Viorel (mâhnit de reacția Aureliei, ridicându-se de pe scaun): Știți ce? Mi-o cam întrerupt nevasta cheful de filosofare. Haideți să

mergem și noi până la râu, să vă înviorați și să vă treziți pe deplin, că am impresia că încă sunteți cam somnoroși și, prin urmare, nu vă prea stă capul la filosofie... Iar cei care sunteți mai flămânzi puteți să vă luați cu voi ceva gustări potrivite pentru micul dejun... să mâncăm ceva pe malul râului...

(Cu excepția lui Ion, se ridică cu toții de pe scaune și își iau de prin corturi ceva de-ale gurii...)

Viorel (în timp ce pășește spre ieșire): Haideți fraților!... Să mergem să ne trezim!... Să ne înviorăm mințile și să le deșteptăm pe deplin... spre filosofie!

(Viorel, Gheorghe, Mihai și Laura ies de pe scenă prin stânga.)

4. Ce...?

(Ion rămâne îngândurat, așezat pe scaun lângă o măsuță de vacanță. Ioana pleacă cu ceilalți, să meargă la râu, dar când să iasă de pe scenă, privind înapoi, îl vede pe Ion și se întoarce încet spre el. Când ajunge lângă el, îl întreabă:)

Ioana: Ce faci Ioane, nu vii?

Ion (după o mică ezitare, cuprins în gânduri): Ioana!

Ioana: Da?!

Ion: Ioana... Vreau să te întreb ceva!

Ioana: Ce?

Ion: Exact asta vreau să te întreb: ce?

Ioana: Ce?!

Ion: Da!... Ceee?...

Ioana: Daa?!...

Ion: Tu Ioana, ceee... ?

Ioana: Da mă Ioane, zi odată!...

Ion: Auzi tu Ioana... ceee??...

Ioana: Ce „ce”, mă Ioane?! Hai nu mă mai fierbe... și zi odată ce... ai de zis!

Ion (după o mică pauză): Cum adică „Ce „ce”?” tu Ioana?!

Ioana: Păi așa cum auzi: ce este cu „ceee”?...?

Ion: Adică mă întrebi „Ce este?”?

Ioana (așezându-se pe un scaun lângă Ion): Exact: Ce este cu acest „ce”?

Ion: Hm, deci „Ce”, adică el... „Ce este?”, adică tot el?

Ioana: Nu domnule: „Ce este cu „ce”?”... Adică, ce întrebare voiai să-mi pui, care începea cu „ce”?

Ion: A... Deci pe tine nu te interesează ce anume este, așa în general, adică ce anume are ființă, ci doar ce este „ce”, adică el în particular... Și nici măcar el, ci doar o anumită specie a lui, adică ce este acel lucru despre care eu voiam să te întreb ce este cu el...

Ioana: Exact... ești pe drumul cel bun!...

Ion: Tu vrei deci să știi ce întrebare anume mă frământă pe mine, care începe cu „ce” și, mai ales, cu „ce este”...

Ioana: Ei... Nu vreau să știu neapărat!... Dar dacă tot ai adus vorba, acum poți să-mi spui, dacă nu te deranjează, că văd că te cam codești, că eziți chiar... O fi vreo problemă personală... Foarte bine... Dacă e prea delicată problema, poți să o amâni pe altă dată, că nu mă supăr...

Ion: Dar de ce să te superi? Eu voiam doar să te întreb ceva simplu...

Ioana: Anume?

Ion: Anume, cee esteee... Deci ce este....

Ioana: Așa...

Ion: Ce este...

Ioana: Da....

Ion: Iaca îți spun, dacă ești curioasă!...

Ioana: Cine? Eu?

Ion: Da, tu! Nu ești curioasă?

Ioana: Bine, recunosc, te rog să-mi spui „Ce este...”

Ion: Ce-i cu tine?

Ioana: Cu mine?

Ion: Da: ce este cu tine?

Ioana: Ce să fie? Nu-i nimic...

Ion: Nimic?

Ioana: Păi nu!... Nu-i nimic!... E.. ceva!... Dar în rest sunt ok...

Ion: Ce anume?

Ioana: Sunt curioasă!

Ion: Ești curioasă?

Ioana: Da. Sunt curioasă să aflu ceee... Ce-i cu tine?

Ion: Cu mine?

Ioana: Dar cu cine? Mai vezi pe cineva pe aici?

Ion: Ce să fie Ioana? Nu-i nimic...

Ioana: Nimic?

Ion: Nimic...

Ioana: Și atunci ce e cu povestea aceasta cu „ce”?

Ion: A, nimic... Voiam doar să-ți pun o întrebare.

Ioana: Ce... întrebare?

Ion: Dar nu știu dacă poți tu să-mi răspunzi...

Ioana: Hai, încearcă-mă!

Ion: Bine... „Ce este filosofia?”

Ioana (după o mică pauză): Ce filosofie?

Ion: Păi filosofia!

Ioana: ... Care filosofie?

Ion: Toată filosofia!

Ioana: Toată?

Ion: Toată!

Ioana: Ascultă Ioane, tu ai ceva cu mine? Te-am supărat cu ceva?

Ion: Nu! Dar de ce întrebi?

Ioana: Păi dacă nu te-am supărat cu nimic, de ce vrei tu să știi toată filosofia?

Ion: Ce filosofie?... La ce te referi? Este vreo filosofie... de care eu nu am cunoștință și despre care tu vrei să-mi povestești mai multe?

Ioana: Ă... Nu! Nu cred!... A, ba da: ar fi una!

Ion: Care?

Ioana: Filosofia întrebării...

Ion: Interesant... Are și filosofia o întrebare?... Pardon: am vrut să zic: are și întrebarea o filosofie a ei?

Ioana: Are... Cum să nu aibă? Și încă ce filosofie! – Una dintre cele mai interesante!

Ion: Ia-auzi! Și ce e așa de interesant la această filosofie?

Ioana: Totul!

Ion: Totul?

Ioana: Totul!

Ion: Ia ascultă Ioana!... Tu ai ceva cu mine? Te-am deranjat cu ceva?

Ioana: Nu! Dar de ce întrebi?

Ion: Păi, tu chiar crezi că există o filosofie la care totul să fie interesant?

Ioana: Da!

Ion: Care e acea filosofie?

Ioana: Eu... Eu sunt!... Sau nu mă găsești interesantă?

Ion: ... Ba da!... Te găsesc foarte interesantă!...

Ioana: Normal! Așa și trebuie: la mine totul este interesant, deoarece pentru mine totul este interesant!

Ion: Totul?

Ioana: E... Nu am vrut să zic asta... Mai presus de toate tu ești cel care mă interesează... Dar, dincolo de asta, totul mă interesează!

Ion: Normal... Cine a mai văzut femeie pe care să nu o intereseze totul?... Dar, acum și aici, ce găsești tu așa de interesant la filosofia întrebării?

Ioana: Te găsesc pe tine!

Ion: Pe mine?

Ioana: Da, pe tine: nu voiai tu să-mi pui o întrebare?

Ion: Ba da... Dar, dacă tot am ajuns la filosofia întrebării, vreau acum să-ți pun o altă întrebare: tu ești interesată de mine sau de întrebările pe care eu ți le ridic în conștiință?... Ce-i mai important pentru tine: eu?... Sau... întrebarea mea?

Ioana: Ai și tu... o întrebare?

Ion: Am, cum să nu am?... Chiar mai multe!

Ioana: Mai multe?... Te-ai încurcat cu mai multe întrebări deodată?

Ion: Da!

Ioana: Hi!... Cum se poate așa ceva?

Ion: Se poate Ioana!... Ce-ți veni?...

Ioana: Ce să-mi vină?... Mi-a venit... o întrebare!

Ion: Ce întrebare?... De fapt, lasă... Lasă deocamdată deoparte întrebarea ta și răspunde la întrebarea mea: ce-i mai important pentru tine: ființa? (De exemplu, ființa mea...) Sau... întrebarea? (De exemplu, întrebarea mea...)

Ioana: Ai și tu... o Întrebare?

Ion: Am! Vrei să ți-o arăt?

Ioana: Vreau... dar nu acum, mai încolo!... Că acum vreau să-ți răspund la întrebarea precedentă!

Ion: Răspunde!

Ioana: Vai, ce greu îi!... De ce mă pui la o astfel de încercare? De ce vrei tu să aleg între ființă și întrebare? Mie îmi plac amândouă!

Ion: Deci îți sunt plăcute și ființa mea, și întrebările mele?

Ioana: Câteodată...

Ion: Numai câteodată?

Ioana: Nu... Adică... tot timpul... găsesc plăcere în tine, dar câteodată mă enervează... întrebările tale!

Ion: Da?

Ioana: Nu! Adică... nu mă enervează chiar așa de tare... dar câteodată da...

Ion: Așa deci... Prin urmare, nu-ți plac întrebările mele...

Ioana: Ba nu!... Să știi că unele îmi plac!

Ion: Ca de exemplu?

Ioana: Ă... ca de exemplu... „Ioana... mă iubești la fel de mult pe cât te iubesc eu?”

Ion: Interesant... Când te-am întrebat asta?

Ioana: Nu m-ai întrebat?

Ion: Ă... nu știi... Adică... probabil... că te-am întrebat... Nu?

Ioana: Nu!... Nu m-ai întrebat!

Ion: Și... vrei să... te întreb acum?

Ioana: Nu m-aș supăra!

Ion: Ă... ok!... Dar nu vrei să te întreb altădată? Că mi se pare că acum discutăm despre alte întrebări... și să nu ne încurcăm în prea multe întrebări...

Ioana: Deci nu mă iubești!

Ion: Vai! Da' cum poți crede așa ceva?... Eu poate te iubesc chiar mai mult decât mă iubești tu pe mine!

Ioana: Nu!... Nu se poate!... Iubirea mea pentru tine e mult mai mare decât iubirea ta pentru mine!

Ion: Nu!... Nu se poate! Iubirea mea pentru tine e mult mai mare decât iubirea ta pentru mine!

Ioana: Deci nu mă iubești!

Ion: Ba da! Ai dreptate: iubirea ta e mult mai mare... clar!

Ioana: Păi vezi? Trebuie să-ți știi locul în iubire, înțelegi?... Femeia trebuie să iubească mai mult, că așa e ea făcută... Iar bărbatul trebuie să respecte această ierarhie naturală care există în iubire...

Ion: Desigur iubi... Ai dreptate!... Nu știi ce m-a apucat să te iubesc mai mult decât mă iubești tu pe mine! Îmi cer scuze! Nu se va mai repeta!...

Ioana: Așa te vreau! Bravo!

Ion: Bun! Acum, dacă ne-am lămurit care din noi iubește mai mult, putem reveni la întrebările noastre?

Ioana: Te rog!

Ion: Deci... Vreau să-ți pun o întrebare!

Ioana: Altă întrebare?

Ion: Nu... Aceeași întrebare, dar altfel întrebată...

Ioana: Zi!

Ion: Hm, hm... Ce înțelegi tu mai exact prin... filosofia întrebării?

Ioana: Totul!

Ion: Totul?

Ioana: Da, totul! Filosofia întrebării are ca obiect de studiu tot ceea ce există și poate fi legat de o întrebare... adică, totul!

Filosofia întrebării este ramura cea mai importantă a filosofiei... Dacă nu vrei să-ți pui o întrebare, nu poți primi un răspuns... Și dacă nu știi cum să te întrebi, dacă nu știi să insiști, dacă nu știi să cauți, răspunsul nu vine la tine...

Ion: Sunt de acord! Ba eu susțin chiar mai mult... Anume, că nu există filosofie fără întrebare și întrebare fără filosofie! Chiar la asta meditam... Și știi ce voiam eu să te întreb?

Ioana: Ce?

Ion: Ce este filosofia?

Ioana: Care filosofie?

Ion: Filosofia... toată filosofia!

Ioana: Prin urmare: „Ce este toată filosofia?”

Ion: Da!

Ioana: Da, ce?

Ion: Da – adică ea toată – ce este?

Ioana: ... Păi... este filosofie!

Ion: Nu este „Ce?”?

Ioana: Ce fel de „Ce?”

Ion: Cum „Ce fel de „Ce?”?!... „Ce!”... „Ce?” – simplu, necomplicat, în toată frumusețea lui de... „ce?”!

Ioana: ... A!... Atunci este și „Ce?”!

Ion: Doar „Ce?”?
Ioana: Nu! E mai mult de atât!
Ion: Anume?
Ioana: Anume, de exemplu, cine?, unde?, când?, cum?, cât?, de ce?... Sau, de exemplu, „Ce este?”!
Ion: Ce fel de „Ce este?”?
Ioana: Cum ce fel de „Ce este?”?
Ion: Păi da: – Ce?
Ioana: Ea!... Ce anume este ea!?
Ion: Care ea?...
Ioana: Ea... eu... una!
Ion: Ea? Tu? Una?... Care ea? Femeia?
Ioana: Și ea!... Dar nu ea!...
Ion: Dar cine?
Ioana: Ea!... Știi tu cine!
Ion: Știu?
Ioana: Sigur știi!
Ion: Cine?
Ioana: Ce?
Ion: Cine?
Ioana: Cum?!
Ion: Cine??
Ioana: De ce?
Ion: Nu de ce!! Cine?!
Ioana: Unde?
Ion: Nu unde! Cine?... Cine este ea?... Ea!
Ioana: Nu e „ce”? Adică, ce anume este ea?
Ion: Cine?
Ioana: Filosofia, Ioane!... Filosofia...
Ion: Filosofia?...
Ioana: Da, desigur... filosofia: Ce este filosofia?...
Ion: Aha... Păi, de exemplu: „Ce este filosofia?”
Ioana: Hm... Ți-am mai răspuns la întrebarea asta!
Ion: Dar nu era o întrebare. Era un răspuns: răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?” este întrebarea „Ce este filosofia?”!
Ioana: Deci după tine „filosofia” se definește ca identitate prin întrebarea „Ce este filosofia?”?
Ion: Da! Filosofia este „Ce este filosofia?”...
Ioana: Și ce este filosofia?

5. Ce-i filosofia?

Ion: Filosofia, de cele mai multe ori, este acea realitate care se întreabă cine este ea!

Ioana: Și cine este ea?

Ion: Dar tu cine ești?

Ioana: Eu sunt... cea care acum te întreabă pe tine: „Cine ești tu?”...

Ion (după o clipă de tăcere): Când eu mă întreb „Cine sunt eu?”, atunci sunt filosofia în acțiune!

Ioana: Da... Exact asta zicem și eu când ți-am răspuns mai devreme la întrebarea „Ce este filosofia?”...

Ion: Chiar?... Și ce ai răspuns?

Ioana: Am zis că „filosofia este filosofie”!

Ion: Aha... Înțeleg: și eu sunt eu, și tu ești tu, și ei sunt ei, și este este este, și ce este ce, și filosofia este filosofie...! (*Zâmbind cu subînțeles:*) Da... Înțeleg!...

Ioana: Ce rânjești acolo? Nu e așa?

Ion: Ba da! Cum nu? Ea este ceea ce este, că doar nu o fi ceea ce nu este... Dar problema este: „Ce este?”

Ioana: „Ce este?”... La ce te referi când întreb „Ce este?”?

Ion: La ceea ce este!

Ioana: Și ce este?

Ion: Păi asta întrebam și eu!

Ioana: Dar asta e simplu: eu sunt, tu ești, el este...

Ion: Ce?... Ce este?

Ioana: Existență... realitate... fenomen... subiect... viață... mișcare... întrebare...

Ion: Nu e și filosofie?

Ioana: Ba este! Eu sunt... și sunt filosofie! Tu ești... și ești întrebare! Noi suntem... și suntem filosofia întrebării!

Ion: A!... Filosofia întrebării! Acum înțeleg: întrebarea mea cu filosofia ta se unesc spre mișcare și ceea ce rezultă e „filosofia întrebării”!...

Ioana: Stai puțin, că nu știu ce ai înțeles tu... Poate nu ai înțeles bine... Mai zi odată!

Ion: Dar e evident iubi: întrebarea bărbatului interacționând în mod direct cu filosofia femeii duce la manifestarea spontană a unei mișcări ritmice pe care o putem numi „filosofia întrebării”!

Ioana: Nu înțeleg!

Ion: Adevărul e că nu se poate explica!... Trebuie să vezi tu cu ochii tăi întrebarea... și, mai ales, să o simți cum lucrează, în interiorul filosofiei tale, prin mișcare repetată...

Ioana: Adică... să simt... întrebarea... în interiorul... filosofiei mele?...

Ion: Da!

Ioana: Parcă văd unde bați!... Dar e și normal: filosofia mea e filosofia întrebării... și ce ar putea să se zbată în ea decât o întrebare? Și ce mai întrebare!... O mare întrebare! Una profundă, adâncă, intimă!

Ion: Exact!

Ioana: Stai puțin! Tu ce-ai înțeles?... Sper că nu ai înțeles că eu mă refeream la... filosofia... întrebării!

Ion (râzând): Ba da! Trebuia să înțeleg altceva?

Ioana (râzând și ea): Nu! Adică da!... Eu vorbeam de filosofia întrebării și tu văd că ai înțeles că... eu vorbeam de... „filosofia întrebării”!...

Ion (zâmbind): Normal, despre ce altceva să vorbești? – Filosofie plăcută spre trăire... întrebare dulce spre simțire... Întrebare adâncită spre unitate, filosofie chemată de iubire spre patimi înfocate!...

Ioana: Da!... E foarte profundă „filosofia” asta... dar nu ești reduționist?

Ion: Ba da... Mie îmi place să reduc totul la o simplă problemă de filosofie!

Ioana: Ce problemă?... Cine sunt eu?

Ion: E și asta o problemă... dar nu... Alta e problema!...

Ioana: Care?... Ce este iubirea?

Ion: Și asta e o problemă, într-adevăr... Dar nu... Problema la care se reduce „filosofia” este „Ce este filosofia?”!

Ioana: Nu sunt de acord! Nu poți reduce filosofia la o întrebare!

Ion: Nu?

Ioana: Nu... Adică nu cred că o poți reduce la o singură întrebare... Cum nu o poți reduce nici la un singur răspuns!...

Ion: Ba o poți reduce – și, uneori, e chiar recomandată această reducere a tuturor întrebărilor la o singură întrebare... La fel cum, uneori, e recomandată și reducerea tuturor răspunsurilor la un singur răspuns!... Tu ești femeie și trebuie să înțelegi acest impuls reduționist, doar vrei să reduci toți bărbații la unul singur – anume, la iubirea vieții tale!... Ba chiar mai mult de atât: tu vrei ca bărbatul tău să reducă și el toate femeile la o singură femeie: să te vadă doar pe tine și pe nici o alta!... Tu să fii pentru el singura femeie din univers... și el să fie pentru tine singurul bărbat din existență!

Ioana: Și ce e rău în asta?

Ion: Rău? Nu e nici rău, nici bine... E așa cum e... Totuși bănuiesc că ești conștientă de faptul că tu nu ești singura femeie din univers și că eu nu sunt singurul bărbat din existență!...

Ioana: Chiar?... Eu nu sunt singura ta femeie? Mai ai vreo alta?

Ion: Eu credeam că tu știi răspunsul la această întrebare...

Ioana: Îl știi... Hai să trecem la altă întrebare!

Ion: La ce întrebare?

Ioana: Uite: spune-mi, de exemplu, ce este, pentru tine, femeia?

Ion: „Ce este femeia?”

Ioana: Da... Ce este femeia?

Ion: Ți-am răspuns: femeia este „Ce este femeia?”...

Ioana: Femeia este o întrebare?

Ion: Dacă aș ști, te-aș mai întreba?

Ioana: Desigur... Poate că vrei să auzi ce răspuns dau eu acestei întrebări...

Ion: Ce răspuns dai? ... Pentru tine, ce este femeia?

Ioana: Femeia? Habar n-am!... Tu, de exemplu, știi ce este bărbatul?... Sau ce este omul?... Sau ce este viața?...

Ion: Da, știu!

Ioana: Ce?

Ion: „Ce este filosofia?”

Ioana: Adică, femeia e filosofie, bărbatul e filosofie, omul e filosofie și viața e filosofie?

Ion: Da!

Ioana: Ce fel de filosofie?

Ion: Filosofia care se identifică cu „Ce este filosofia?”...

Ioana: Care filosofie?... Filosofia care întreabă „Ce este filosofia?” sau aceea care răspunde „Ce este filosofia?”...

Ion: Ambele!...

Ioana: Vrei să știi ce cred eu că este femeia, respectiv filosofia?

Ion: Vreau!

Ioana: Femeia este femeie și filosofia este filosofie!

Ion: Haide Ioana – fii te rog serioasă! – Că doar eu te întreb serios!

Ioana: Ioane dragă – dar și eu îți răspund la fel de serios!

Ion: Ce?

Ioana: Iată-mă-s!...

Ion: Iată un răspuns! Și celălalt?

Ioana: Iată-mă-s din nou!...

Ion: Ai dreptate: filosofia se vede prin tine!

Ioana: Păi vezi?!

Ion: Văd!

Ioana: Ce anume?

Ion: Văd... te văd... Dar nu pricep...

Ioana: Ce nu pricepi? „Ce este filosofia?”

Ion: Exact!

Ioana: Dar parcă ziceai că filosofia este „Ce este filosofia?”... Prin urmare, tu știi răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?”...

Ion: Îl știi?

Ioana: Da! Răspunsul tău este „Ce este filosofia?”...

Ion: Și ce este ea?...

Ioana: Acum vrei să știi răspunsul meu la această întrebare?

Ion: Da!

Ioana: Dar eu ți-am dat un răspuns... Ba chiar două: mai întâi, că ea este ea... și apoi, că eu sunt ea...

Ion: Frumoase răspunsuri! Dar prin ele nu mi-ai răspuns!

Ioana: Ce?

Ion: Cine mi-a răspuns?... Și de ce?...

Ioana: Bună întrebare!...

Ion: Nu-i la fel de bună precum întrebarea următoare...

Ioana: Ce este filosofia?

Ion: Da. – Ce este ea?

Ioana: Mai întâi, o să reiau răspunsul cu „filosofia este filosofie” și o să adaug, apoi, că eu sunt eu, tu ești tu, femeia este femeie, bărbatul este bărbat și viața este viață...

Ion: E bun răspunsul, dar... Când zici că filosofia este filosofie, tu nu-mi spui ce este „filosofia” pe care tu o identifici cu filosofia!

Filosofia-răspuns rămâne, prin urmare, nedefinită și, astfel, filosofia-întrebare rămâne, în esență, ori fără răspuns, ori tot o întrebare...

Ioana: Dar și tu faci la fel: când zici că filosofia este „Ce este filosofia?”, tu nu-mi spui ce este filosofia pe care tu o identifici cu întrebarea „Ce este filosofia?”... Filosofia ta despre sinele filosofiei, în loc să fie un răspuns, rămâne tot o întrebare...

Ion: Nu cred! Filosofia mea răspunde la întrebarea „Ce este filosofia?” cu întrebarea „Ce este filosofia?”, iar această întrebare este unul din cele mai bune răspunsuri care se pot da întrebării „Ce este filosofia?”... Astfel, acest răspuns ne arată că filosofia este intim legată de interogație și, mai ales, de interogația de sine – că ea este acea realitate care întrebă și care se întrebă...

Ioana: Fără să primească niciodată răspuns?

Ion: Câteodată da!... Ea primește însă și răspunsuri, doar că, de foarte multe ori, ele ridică, la rândul lor, noi întrebări...

Ioana: Adică tu vrei să zici, de exemplu, că formularea „filosofia este filosofie” cere o întrebare?

Ion: Da...

Ioana: Ce întrebare?

Ion: Filosofia ta cere întrebarea mea!

Ioana: De ce?

Ion: Ca să se realizeze esența filosofiei, care este...

Ioana: Filosofia întrebării?

Ion: Nu! Adică da... Și asta! Dar aceasta era filosofia ta... A mea e alta...

Ioana: Care?

Ion: Filosofia filosofiei! Adică, filosofia care se întrebă ce este filosofia!... Filosofia care-și pune, de exemplu, întrebarea următoare: filosofia este filosofie?

Ioana: Și ce ai vrea să fie? Altceva?

Ion: Câteodată mi se pare că filosofia nu este filosofie... De multe ori, am impresia că anumite filosofii nu au aflat încă ce e aceea o întrebare sau un răspuns, că ele nu și-au pus niciodată în mod serios problema aflării identității lor esențiale și a rostului lor fundamental...

Ioana: Din ce cauză?

Ion: Fiindcă există și o filosofie fără filosofie – o filosofie a lipsei de filosofie, o filosofie din care lipsește întrebarea „Ce este filosofia?” – una care nu cunoaște răspunsul „Ce este filosofia?”...

Ioana: Deci e posibil ca filosofia să nu fie filosofie?

Ion: Nu, nu e posibil! Orice filosofie este filosofie, doar că nu orice filosofie este conștientă de sine!

Ioana: Atunci filosofia este filosofie?

Ion: Este și nu este!... Eu te întreb, de exemplu, dacă nu cumva ea e mult mai mult sau mult mai puțin decât este?

Ioana: Nu! Nu e! Filosofia e exact atât cât este!

Ion: Ești sigură?

Ioana: Foarte sigură!

Ion: Și cât este filosofia?

Ioana: Cât ea însăși!

Ion: Bine... am înțeles... la fel cât ea! Dar cât?

Ioana: În raport cu ce?

Ion: De exemplu, cu „este”!

Ioana: În raport cu „este” „filosofia” e cât „este” și „este” e cât „filosofia”, pentru că „filosofia este” și „este” e „filosofia”!

Ion: Aha... deci nu vrei să definești nici „filosofia” și nici „este”!

Ioana: Nu vreau! Te deranjează?

Ion: Nu mă deranjează! Dar nu vrei sau nu poți?

Ioana: Nici nu vreau și nici nu se poate!

Ion: De ce?

Ioana: De ce, ce?

Ion: De ce nu se poate?

Ioana: Pentru că toate definițiile sunt și parțiale, și înguste, și absurde...

Ion: De ce sunt absurde?

Ioana: Fiindcă limitează ceea ce nu poate fi limitat...

Ion: Anume?

Ioana: Anume pe „ce” la „este”; pe „este” la „filosofie”; pe „ce este” la „ce este filosofia?”; pe „ce este filosofia?” la un concept sau altul, la un fenomen sau altul, la un sistem sau altul... când nici una din realitățile fundamentale prin care se poate defini filosofia nu are margini precis delimitate...

Ion: Înțeleg... Haide atunci să mergem și noi să ne înviorăm!...
(*Se ridică de pe scaune și pleacă amândoi spre marginea scenei. Însă după câțiva pași Ion intervine din nou:*) Dar totuși... să știi că nu m-ai lămurit... Până la urmă... Ce este filosofia?

Ioana: Bine Ioane... Uite: de dragul tău, îți răspund și altfel: filosofia este ceea ce tu încă nu înțelegi!

Ion: Ce?

Ioana: Ce „Ce”?

Ion: Ce nu înțeleg?

Ioana: Ce este filosofia!...

Ion (se întoarce spre scaun): Ioana... ți-am mai spus, filosofia este „Ce este filosofia?”!...

Ioana (il urmează): Și ce este filosofia?

Ion (după ce se așează pe scaun): Fii atentă, că îți repet: Filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ioana: Filosofia este „Ce este filosofia?”?...

Ion: Da...

Ioana (se așează și ea pe scaun): Așa... Și ce este filosofia mă Ioane?

6. Viziune filosofică

Ion: ... Filosofia este... acea realitate care se definește prin întrebarea „Ce este filosofia?”

Ioana: Și ce este filosofia?

Ion: Filosofia e... trăirea la care ajungi, dacă îți pui întrebarea „Ce este filosofia?”.

Ioana: Și ce este ea?

Ion: Filosofia este existența care se manifestă prin tine atunci când te întrebi „Ce este filosofia?”...

Ioana: Ce este filosofia?

Ion: ... Uite Ioana... Filosofia... este un pod care face trecerea dinspre răspunsuri prejudecate spre întrebări nemăsurate...

Ioana: Un pod?

Ion: Da... Filosofia... este un tunel prin care poți să înaintezi spre necunoscut sau prin care te poți întoarce spre cunoscut...

Ioana: Un tunel?... Interesant!... Și ce altceva mai e filosofia?

Ion: Filosofia e un copil care se joacă cu vorbele...

Ioana: Un copil care se joacă cu vorbele?

Ion: Da... Un copil care se joacă cu vorbele...

Ioana: Și ce mai este filosofia?

Ion: Filosofia este o femeie tânără, frumoasă, atrăgătoare, care trece pe lângă tine pe stradă...

Ioana: O femeie tânără, zici...

Ion: Da...

Ioana: Bine... hai să trecem cu vederea acest răspuns... Și ce mai e filosofia pentru tine, în afară de o femeie tânără după care îți fug ochii pe stradă?

Ion: Filosofia este un cuplu de tineri îndrăgostiți care se țin de mână în timp ce se plimbă prin parc...

Ioana: Frumos... Filosofia se plimbă prin parc... Și ce altceva mai e filosofia?

Ion: Filosofia e iubirea vieții tale care te întrebă „Ce este filosofia?”...

Ioana: Și ce este ea?

Ion: Filosofia e cerul acoperit de nori, aflați în mișcare, printre care pătrunde spre tine lumina divină a soarelui...

Ioana: În timp ce tu te întrebi „Ce este filosofia?” și te uiți după femeia cea tânără?...

Ion: Nu... Atunci mă uitam la cer!... După aceea am coborât privirea spre pământ și am văzut o floare... Și atunci mi-am zis că filosofia este o floare frumoasă pe care nu te înduri să o rupi, pentru că nu vrei să se ofilească...

Ioana: Deci ai avut o viziune?

Ion: Da!... Adică, mai bine zis, o înșiruire de priviri atente la lumea prin care îmi purtam pașii... Astfel, mai departe am observat o altă scenă de viață și atunci mi-am zis că filosofia e un om îmbrăcat în negru care stă pe o bancă și așteaptă un autobuz...

Ioana: Și pe urmă ai trecut mai departe...

Ion: Da... Și mi-am zis, undeva mai încolo, că filosofia e o fotografie cu doi bătrâni ce stau pe două bănci, față în față, și discută despre lume și viață... Și apoi am mers mai departe...

Ioana: Și?

Ion: Și eram puțin mai încolo când mi-am adus aminte de o imagine superbă ce o văzusem cu o jumătate de ceas înainte și în acel moment m-am gândit că filosofia este un pește colorat ce stă liniștit în apă, care nu se grăbește nicăieri și care doar plutește calm, relaxat, meditativ în apa care îl susține spre existență...

Ioana: Un pește colorat?

Ion: Da!

Ioana: Și ce făcea peștele colorat, în timp ce stătea el așa relaxat?... Se uita după femei tinere și frumoase care treceau pe lângă lacul lui?...

Ion: Era pe acolo și o fată tânără și frumoasă, chiar destul de atrăgătoare, dar nu cred că peștele s-a uitat după ea!...

Ioana: Nu s-a uitat?...

Ion: Nu!... Își vedea de treaba lui...

Ioana: Dar tu te-ai uitat?

Ion: Eu m-am uitat și la pește, și la fată... Dar peștele era mult mai relaxat decât fata... așa că m-a impresionat mai mult...

Ioana: Așa deci... Și apoi ai revenit din amintire în timpul și spațiul prezent și întrebându-te în continuare „Ce este filosofia?” ai găsit un alt răspuns... Nu?

Ion: Da! Eram puțin mai încolo, mă plimbam și eu relaxat pe o alee mărginită de tot felul de copaci... și subit am realizat că filosofia... este pacea și liniștea pe care o simți în momentul când afli „Ce este filosofia?”...

7. Întrebarea care definește...

Ioana: Și ce este filosofia?

Ion: Ce este poezia?

Ioana: Filosofia e o poezie?

Ion: Ce este arta?

Ioana: Filosofia este o artă?

Ion: Ce este literatura?

Ioana: Filosofia este literatură?

Ion: Ce este teatrul?

Ioana: Filosofia este teatru?

Ion: Ce este știința?

Ioana: Filosofia este știință?

Ion: Ce este vorbirea?

Ioana: Filosofia este vorbire?

Ion: Ce este cunoașterea?

Ioana: Filosofia este cunoaștere?

Ion: Ce este ființa?

Ioana: Filosofia este ființă?

Ion: Ce este devenirea?

Ioana: Filosofia este devenire?

Ion: Ceea ce vreau eu să zic e că fiecare domeniu al culturii și al vieții are o întrebare fundamentală care îi definește identitatea... De exemplu, pentru poezie este „Ce este poezia?”, pentru literatură este „Ce este literatura?”, pentru teatru este „Ce este teatrul?” ș.a.m.d. În funcție de răspunsurile pe care și le dau acestor întrebări, poetul, scriitorul, dramaturgul ș.a.m.d. își creează identitatea lor culturală și, apoi, în funcție de această identitate asumată, se manifestă într-un fel anume și nu în altul...

Poezia deci, în general, nu e poezia domnului X sau a domnului Y, a domnișoarei A sau a doamnei B, poezia specifică unui curent poetic sau altuia – acestea sunt doar manifestări particulare ale ei... La fel stă treaba și cu literatura, cu teatrul etc.

De aceea, identitatea cea mai intimă a poeziei se definește prin întrebarea „Ce este poezia?”, iar omul care își pune această întrebare devine poet... De aceea, poezia este, mai întâi de toate,

„Ce este poezia?... Iar literatura este, înainte de orice, „Ce este literatura?“... Iar teatrul este „Ce este teatrul?“ ș.a.m.d.

La fel e și cu filosofia... Considerată în generalitatea ei, în universalitatea ei (și nu doar în legătură cu o anumită manifestare a ei), filosofia este, mai întâi de toate, „Ce este filosofia?“...

Ioana: Și în particular ce este?...

Ion: În particular filosofia este filosofia X sau filosofia Y, definită într-un fel specific de un anumit filosof sau de un altul... Dar filosofia în general, filosofia ca atare, se definește cel mai bine prin întrebarea „Ce este filosofia?“...

8. Nu este filosofie...

Ioana: Parcă are sens ce zici tu... Dar totuși... uneori am impresia că ceva nu se leagă!...

Ion: Ce anume?

Ioana: Păi... Eu te întreb „Ce este filosofia?“... Și tu îmi răspunzi că filosofia este „Ce este filosofia?“... Și atunci eu, normal, te întreb din nou „Ce este filosofia?“... Adică ce este realitatea aceasta pe care tu o pui în spatele întrebării „Ce este filosofia?“, atunci când mi-o oferi ca răspuns la întrebarea „Ce este filosofia?“... Și astfel mi se învâрте capul și mă prind parcă în hora unei spirale care promite să ducă undeva, dar nu știu unde...

A răspunde întrebării „Ce este filosofia?“ cu răspunsul „Ce este filosofia?“ mă menține într-o spirală care pare că se îndreaptă spre abis... spre ceva extrem de profund, dar și misterios, ascuns, necunoscut... Un necunoscut de care, uneori, mi-e teamă...

Ion: Dacă vrei să afli răspunsul la întrebarea „ce este filosofia?“, trebuie să-ți depășești teama de necunoscut întru ale filosofiei!... Să ieși din zona de confort filosofic și să te integrezi cu maximă dăruire în fluxul acestei întrebări care te împinge să cercetezi chiar esența fenomenului filosofic – dincolo de ce au zis unii și alții că ar fi realitatea care i-ar defini identitatea lui cea mai intimă...

Ioana: Nu știu ce să zic... Uite: recunosc – nu știu ce e filosofia, dar pot să-ți spun ce nu e!

Ion: Ce?

Ioana: Ceea ce faci tu nu e filosofie!...

Ion: Adică, atunci când eu mă întreb „Ce este filosofia?“, nu fac filosofie?

Ioana: Nu!

Ion: Dar ce fac?

Ioana: Meta-filosofie, trans-filosofie, filosofia filosofiei...

Ion: Ai dreptate: ceea ce fac eu acum nu este încă filosofie, dar o să fie în viitor...

Ioana: Crezi că este o distincție între filosofia ta individuală și filosofia colectivă?

Ion: Evident: 99 la sută din filosofie e filosofie colectivă și doar maxim unu la sută e filosofie individuală, autentică, originală...

Așa că ai dreptate: filosofia nu este „Ce este filosofia?“, ci filosofia este ceea ce faci după ce afli răspunsul la această întrebare... Dar cum majoritatea oamenilor nu află răspunsul la această întrebare, pentru ei filosofia este „Ce este filosofia?“...

Însă pentru filosofii autentici, extrem de puțini la număr, filosofia este cu totul altceva...

Ioana: Ce?

Ion: Ceea ce ei creează după ce află răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?“...

Ioana: Ce creează?

Ion: Filosofie autentică!...

Ioana: Și ce este, pentru acești creatori de filosofie autentică, filosofia?

Ion: Pentru fiecare din ei e altceva... Pentru unii e număr, pentru alții e nume, pentru unii ființă, pentru alții devenire... Unii găsesc identitatea filosofiei lor în etică sau în virtute, în plăcere sau în fericire, în suferință sau în iubire, în natură sau în suflet, în rațiune sau în emoție, în voință sau în intuiție, în timp sau în întindere, în zeu sau în cosmos, în scepticism sau în realism, în idee sau în materie, în cuvânt sau în formă, în existență sau în fenomen, în minte sau în inimă, în sine sau în celălalt, în unitate sau în diferență, în libertate sau în necesitate, în semn sau în valoare, în lege sau în alegere... sau în alte cuvinte-idei, precum: viață, întrebare, repetate, întâmplare, ideal, întreg etc.

Ioana: Pentru tine ce este filosofia?

Ion: Pentru mine filosofia este „Ce este filosofia?“...

Ioana: Când? Înainte de a pune această întrebare, în timp ce o susții în tine sau după ce i-ai găsit răspunsul?

Ion: Înainte, în timp ce și după... Pentru mine filosofia este „Ce este filosofia?“... Dar pentru tine, ce este filosofia?

Ioana: Pentru mine filosofia este o întrebare...

Ion: Ce întrebare?

Ioana: Nu contează!... Orice întrebare!...

Ion: Ce este filosofia?

Ioana: E bună și întrebarea asta!... Dar nu! Îți repet: ceea ce faci tu nu este filosofie!

Ion: Ai dreptate: ceea ce fac eu nu este filosofie – e calea spre filosofie. Nu poți crea filosofie, dacă nu știi ce este filosofia, iar dacă iubitorul de filosofie se concentrează pe întrebarea „Ce este filosofia?“, suficient de puternic și cu suficient de multă sinceritate, s-ar putea să afle răspunsul său la această întrebare... și, astfel, să devină filosof... Fiind astfel primul pas în filosofie, concentrarea

pe întrebarea „Ce este filosofia?” te ajută să te definești ca filosof, te ajută să-ți definești propria identitate filosofică... „Ce este filosofia?” este deci întrebarea care te duce la filosofie... De aceea, mai întâi de toate, filosofia este „Ce este filosofia?”!...

Ioana: Și ce este filosofia?...

Ion: Ce-i filosofia?

Ioana: Da... Ce-i filosofia?

Ion: Filosofia e mai mult decât o întrebare... sau decât un șir de întrebări... E mai mult decât o întrebare fără răspuns sau decât o suită de întrebări lipsite de răspuns...

Filosofia, o filosofie anume, e, mai întâi de toate, un răspuns – un răspuns evident sau un răspuns controversat, un răspuns potrivit sau unul nepotrivit, un răspuns care revoltă sau unul care alină, un răspuns pe care unii îl acceptă, iar alții nu...

Dar indiferent cum ar fi acest răspuns, dat la o anumită problemă filosofică, el este un răspuns care îl mulțumește suficient de mult pe cel care îl formulează încât să-l spună și altora...

Răspunsul meu la întrebarea „Ce este filosofia?” este „Ce este filosofia?”... Și, chiar dacă tu nu consideri demersul prin care eu îmi verific acest răspuns ca fiind unul filosofic, eu susțin în continuare că acest răspuns e unul din cele mai bune răspunsuri care se pot da întrebării „Ce este filosofia?”...

Iar dacă a-ți pune în mod repetat întrebarea „Ce este filosofia?”, pentru a căuta un răspuns aprofundat pentru ea, nu e un demers prin excelență filosofic, atunci nu știi ce ar mai putea să fie filosofia!... O simplă repetare a filosofiei altora? O lipsă de spirit filosofic mascată sub o rătăcire, fără cap și coadă, printre cuvinte jargonice specifice dicționarului filosofic?

A te întreba cu sinceritate „Ce este filosofia?” e un demers fundamental pentru filosofie, iar a nu-ți pune niciodată în mod serios această întrebare, în timp ce filosofezi, este culmea prostiei în filosofie... – să te ocupi de un domeniu a cărui identitate nu te preocupă deloc... A filosofa fără a te întreba „Ce este filosofia?” e ca și cum ai vorbi fără a cunoaște sensul vorbelor pe care le rostiești... Cel care se prinde într-un astfel de mers nu are cum să fie cineva care face filosofie... Dar, din păcate, sunt suficienți nefericiți ce se pretind a fi iubitori de sofie cărora le lipsește curajul de a se întreba, măcar timp de o zi din viața lor, cu maximă sinceritate, „Ce este filosofia?”...

Ioana: Bine, dar tu crezi că simpla concentrare pe această întrebare garantează un răspuns?

Ion: Răspunsuri o să vină... Toată problema este ca ei să nu se mulțumească cu orice răspuns și să insiste o perioadă mai îndelungată asupra acestei întrebări – să insiste până-i găsesc un răspuns suficient de puternic încât pe baza lui ei să poată genera o întreagă filosofie...

9. Răspunsul particular

Ion (continuă, după un moment de tăcere): Filosofia e o activitate prin care omul reflectă asupra diferitelor aspecte ale existenței prin prisma unei viziuni specifice, implicite sau explicite, pe care el o are asupra filosofiei – viziune care-i răspunde la întrebarea „Ce este filosofia?”...

Răspunsul particular pe care cineva și-l asumă ca fiind potrivit pentru întrebarea „Ce este filosofia?” îi furnizează filosofiei practicate de acel cineva cheia de interpretare, metoda de observare și felul de judecare pe care el le folosește în procesul de observare, interpretare și judecare a diferitelor forme de realitate...

Răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?” definește filosofia care precede filosofia, adică inconștientul, subconștientul și conștientul filosofiei... În funcție de cât de conștient e filosoful de acest răspuns (pe care el întotdeauna îl poartă în sine, chiar dacă uneori nu este conștient de el) el generează o activitate filosofică specifică... Un anumit fel de a înțelege filosofia generează un anumit mod de a face filosofie... O altă înțelegere determină un alt mod de identificare a ceea ce este filosofie și a modalității de a face filosofie.

Eu, fiindcă înțeleg că filosofia este „Ce este filosofia?”, consider că filosofia e un domeniu de reflecție cu posibilități infinite atâta timp cât e conștientizat ca fiind „Ce este filosofia?”...

Când această întrebare primește alt răspuns decât „Ce este filosofia?”, posibilitățile infinite de manifestare ale filosofiei se restrâng spre o direcție condiționată și ghidată doar pe făgașul unei părți din filosofie...

De aceea, chiar și când definește filosofia altfel decât prin răspunsul „Ce este filosofia?”, filosoful trebuie să nu uite că definiția lui e doar una din multe posibile, că e doar una particulară dintr-o multitudine de alte răspunsuri date acestei întrebări... și, astfel, după ce culege roadele unui răspuns particular să se întoarcă din nou la răspunsul general („Ce este filosofia?”) pentru a putea să deschidă, trecând prin el, noi spații de explorare ale întinderilor filosofice...

„Ce este filosofia?” e deci portalul de la care filosoful pornește dinspre generalul filosofiei spre particularul ei și la care el se reîntoarce mereu în timpul călătoriilor sale prin filosofie...

Astfel, „Ce este filosofia?” constituie reperul fundamental caracteristic demersului filosofic și aspectul care definește cel mai bine esența, drumul, metoda și sensul filosofiei... Esența e întrebarea, drumul este reflectarea asupra întrebării, metoda este

repetarea întrebării până la obținerea unui răspuns satisfăcător, iar sensul e cel generat în existență fenomenală de răspunsul găsit...

„Ce este filosofia?” – Răspunsul pe care îl dai la această întrebare, altul decât „Ce este filosofia?”, te scoate deci din universalul filosofiei și te introduce într-o filosofie particulară...

Iar adevărul este că, la nivel individual, acestei întrebări i se poate da, cu o mai mică sau mai mare legitimitate, cam orice răspuns...

Ioana: Orice răspuns?

Ion: Da!... Orice răspuns dat acestei întrebări poate genera un întreg sistem filosofic, dacă se insistă, cu un minim talent, suficient de mult asupra lui...

Lumea poate fi înțeleasă prin mijlocirea oricărui cuvânt...

Important este însă ca ea să nu fie confundată cu acel cuvânt. Nu trebuie să uităm de pădure din cauza copacilor și de cuvinte din cauza unui cuvânt...

Astfel, definirea filosofiei prin formula „Filosofia este „Ce este filosofia?”” ne reamintește mereu că nu e cazul să închidem filosofia în spatele unor „cuvinte speciale”, că nu e cazul să ne pierdem mintea în „cuvinte filosofice”, oricât de interesante și de bine poziționate ar fi ele într-un dicționar de filosofie...

Ioana: Să nu ne pierdem... dar totuși să coborâm de la general la particular și să dăm și alte definiții filosofiei decât „Ce este filosofia?”...

Ion: Nu putem... Filosofia (în general) e doar „Ce este filosofia?”!... Diferitele ei aspecte (diferitele filosofii), pot fi definite altfel decât prin întrebarea „Ce este filosofia?”, dar ele sunt doar filosofii particulare...

Ioana: Adică tu zici practic că prin orice alt răspuns decât „Ce este filosofia?”, dat întrebării „Ce este filosofia?”, noi nu mai definim filosofia în generalitatea ei, ci doar un anumit aspect al ei, o filosofie particulară sau alta...

Ion: Exact...

Ioana: Da... Dar dacă nu facem acest pas, nu putem face filosofie!

Ion: Eu nu zic să nu-l facem!...

10. Necunoașterea de sine

Ioana: Atunci dă-mi un exemplu de răspuns particular care duce la o filosofie particulară!

Ion: Iată: „Ce este filosofia?”...

Ioana: Ok... Înțeleg... Dar vreau alt exemplu!... Acest răspuns e bun, e extraordinar, e cel mai bun, dar dă-mi, te rog, și alt exemplu!

Ion: Bine... De dragul tău, iată un alt exemplu: filosofia este „bătaie de joc”...

Ioana: Batjocură?

Ion: Nu chiar, dar pe aproape: de multe ori, ea e o „bătaie de joc” înțeleasă în sens de ironie, cinism, critică, scepticism și chiar dispreț și înfumurare...

Filosofia poate fi însă uneori și bat-joc-ură: a bate, a se juca și a urî – o bătaie de joc la adresa bunului simț, o batjocură făcută pe seama evidenței și o ură față de claritate, coerență și sens...

Dar ea poate fi și o bătălie dusă împotriva prejudecăților, a tradiției, a dogmelor și a miturilor; un joc cu vorbele și cu faptele, cu posibilitățile și cu probabilitățile... și o ură față de minciună, înșelăciune și răutate...

Apoi, ea este și un „joc de bătaie” – adică luptă, confruntare, dezbatere... Și poate fi și o „bătaie în joacă”, adică imitație, simulare, prefăcătorie, maimuțarea sau circ... și mai poate fi și „bătaia unui joc”, adică „bătaia” specifică unui joc lingvistic, ritmul acestui joc, forța motrice care pune interpretarea filosofică în mișcare!

Ioana: Deci, după tine, filosofia e „bătaie” sau „joc”?

Ion: E joc și bătaie, adică „bătaie de joc”... E o bătălie cu sine și un joc cu lumea, dar ea este și un joc cu sinele și o bătălie cu lumea!...

Ioana: Mai dă-mi un exemplu de viziune filosofică particulară!

Ion: Iată: filosofia e sensul rătăcirii și rătăcirea sensului, adică rătăcire cu sens și sens spre rătăcire, adică, e o acțiune cu minte scurtă și cu picioare lungi...

Și tocmai de aceea, a filosofa e a privi pe furis spre centrul ființei...

Ioana: Spre centrul cui?

Ion: Al... ființei...

Ioana: Adică a trage cu ochiul spre adânc de ființă?

Ion: Da... Aceasta e o acțiune instinctivă, naturală care te îmbie să pătrunzi, cu gingășie și delicatețe, în spațiul adorat spre atingere de plăcere...

Ioana: Cu scopul de a...

Ion: De a crea o nouă filosofie!

Ioana: Orice filosofie?

Ion: Nu... Ci una care să semene, cât de cât, cu cei care au inițiat concepția ei și care au participat la gestația, nașterea și creșterea ei...

Ioana: Filosofia e deci atingerea ritmică a centrului ființei?

Ion: Câteodată...

Ioana: Și ce mai poate fi filosofia?

Ion: Filosofia este necunoaștere de sine!... Diconul pe care se bazează această afirmație este următorul: „Cunoaște universul și te vei cunoaște pe tine!”... Dar cum noi nu putem cunoaște cu adevărat universul, fiindcă acesta e relativ infinit, nu putem să ne cunoaștem nici propriul sine la modul absolut, ci doar în mod relativ...

În absolut putem afirma doar necunoașterea de sine...

Un om care pretinde că se cunoaște pe sine creează doar o filosofie particulară, o filosofie subiectivă, o filosofie parțială... Unul care știe că nu se cunoaște pe sine poate intui frumusețea filosofiei absolute, a filosofiei universale, a filosofiei totale...

Necunoașterea de sine este fundamentul filosofiei...

Ioana: Filosofia este deci și „necunoaștere de sine”... Ce alt răspuns particular mai poți să dai întrebării „Ce este filosofia?”...

Ion: Ascultă: filosofia e animalizare culturală... Ea este cultura animalelor...

Ioana: Animalele au cultură?

Ion: Au chiar și filosofie!

Ioana: Ce filosofie?

Ion: De exemplu, filosofia forței! Forțarea filosofiei!... Filosofia forțată, filosofia de obligație, filosofia necesară, filosofia târâtă, legată, chinuită – filosofia muncită, truda de a filosofa...

Ioana: Și cum poate fi depășită o astfel de filosofie a silei?

Ion: Filosofia e limita rațiunii... Când rațiunea limitei e conștientizată sau când limita rațiunii e atinsă, atunci începe filosofia spontană, filosofia liberă, filosofia ca plăcere, fericirea de a filosofa...

Când filosoful descoperă limitele rațiunii, el poate păși pe domeniul vieții integrale... a vieții care se lasă sedusă de rațiune, vrăjită de emoție, fermecată de intuiție, atrasă de voință, împinsă spre dorință, chemată de instinct, stimulată de amintire, întărită prin imaginație și trăită prin conștiință...

Ioana: Formulările prin care tu precizezi diferite caracteristici ale filosofiei ajută la apropierea de identitatea ei... Dar nu ai putea oare să-mi dai și niște definiții un pic mai exacte?

Ion: Mai exacte?... Desigur! Ia uite una: filosofia este acel produs al activității minții care se obține prin joc și bătaie și care urmărește sensul rătăcirii și rătăcirea sensului, atingerea centrului

ființei, trăirea necunoașterii de sine, animalizarea culturală forțată sau spontană și mișcarea spre limita rațiunii și spre rațiunea limitei...

Ioana: Interesante caracteristici!... Dar îmi par a fi un pic cam pesimiste... Altele mai optimiste nu ai?

Ion: Ba am... Uite, de exemplu, pentru unii, uneori, filosofia este joc de iubire și iubire de joc, sens spre claritate și claritate de sens, centrare comprehensivă și coerență acțională, organizare funcțională și armonizare existențială, transcenderea iluziei centrului piramidal ierarhic și experimentarea rețelei sistemice a întregului, cunoaștere de sine, cultură civilizatoare prin virtute și ideal, progres al rațiunii și al tehnologiei, precum și motivație și voință de a fi erou, geniu, artist, explorator, cercetător, om bun și înțelept...

Ioana: Filosoful chemat să schimbe lumea!... Dar niște caracteristici realiste ai?

Ion: Am... Realist vorbind, filosofia e acel domeniu al activității umane care urmărește (și uneori și reușește) să înțeleagă cum funcționează diferite aspecte ale lumii și vieții, pentru a le prevedea acțiunea viitoare în mod corect și pentru a putea crea diferite mecanisme și metode psihice și fizice prin care să influențeze și să modifice manifestarea aspectelor pe care le cercetează...

Ioana: M-ai lămurit... Filosofia nu e un lucru simplu...

Ion: Uneori este...

Ioana: Când?

Ion: De exemplu, atunci când... „Filosofia este „Ce este filosofia?“...”

11. Alegere

Ion (continuă după un moment de tăcere): A te întreba „Ce este filosofia?” e a realiza o acțiune cu sens maximal în filosofie... Această acțiune poate fi însă și o farsă, o păcăleală, o înșelăciune, o minciună... dacă nu e întreprinsă cu suficient umor și bună dispoziție... Pentru că unele răspunsuri date acestei întrebări s-ar putea să ne reveleze fundamentul comic al filosofiei...

Pentru filosoful serios, încruntat, încordat filosofia este însă doar tragedia de a căuta un sens absolut în existență...

Filosoful serios, de multe ori, e prea ridicol prin absurditățile de care se agață...

Însă, prin opoziție cu așa-zisa „filosofie serioasă”, filosofia relaxată poate fi dobândită prin trei întâlniri...

Mai întâi, filosoful trebuie să se întâlnească cu „Mărie”...

Ioana: Și ce să facă cu ea?

Ion: Filosofie!

Ioana: Și după aceea?

Ion: După aceea filosoful trebuie să se întâlnească cu buda!

Ioana: Și ce să facă în ea?

Ion: Filosofie!

Ioana: Tot cu „Mărie”?

Ion: Nu... Altfel de filosofie... Una care te curăță de gunoaiele din interior...

După care el e pregătit să se întâlnească cu sinele său...

Ioana: Și ce să facă cu sinele?

Ion: O prostie!

Ioana: Ce prostie?

Ion: De exemplu, să se întrebe, mai în joacă, mai în serios, „Ce este filosofia?”...

Ioana: Deci ce ai făcut tu până acum cu tine și cu mine e o prostie?

Ion (râzând): Exact!

Ioana: Bine că recunoști!

Ion (râzând): Cea mai mare prostie!...

Ioana: Eu nu cred că filosofia e o prostie... Eu cred că filosofia e o întâlnire cu Absolutul...

Ion: Absolut... ridicol!...

Ioana: „Absolut” am zis? Pardon... Am vrut să zic „absurd”: filosofia e o întâlnire cu ridicolul absolutului – cu absurdul...

Ion: Te-ai întâlnit recent cu Absurdul?

Ioana: Da... Chiar de mai multe ori, în ultima vreme...

Ion: Și ce mai face?

Ioana: Evoluează!

Ion: Se simte mai bine?
Ioana: Da! Și-a revenit puțin după despărțirea de ultima prostie și acum își caută o nouă Mărie... Pardon, am vrut să zic, filosofie...
Ion: Ba nu... Ai zis bine!...
Ioana: Atunci filosofia e o glumă, nu?
Ion: Mă vezi pe mine că râd?
Ioana: Da' de ce nu râzi? N-ai priceput gluma?
Ion: Știi de ce?... Odată m-am împiedicat de rațiune și am căzut cu limba în filosofie, iar de atunci cuvintele au alt gust pentru mine...
Ioana: Ce gust?
Ion: Au gust de idei...
Ioana: Și eu le-am gustat... Mie mi s-a părut că au gust de concepte...
Ion: Limbi diferite, gusturi diferite!... Știi ce zicea un filosof odată?
Ioana: Ce?
Ion: Exact asta zicea!
Ioana: Ce?
Ion: Ce este?
Ioana: Ce este?
Ion: Ce este filosofia?
Ioana: Și tu ce ziceai?
Ion: Eu ziceam „Filosofia este „Ce este filosofia?”...”.
(După un scurt moment de tăcere): Iar altădată știi ce mi-a zis un alt filosof?
Ioana: Ce?
Ion: Mi-a zis că el e filosof!
Ioana: Și tu ce i-ai zis?
Ion: I-am pus o întrebare!
Ioana: Ce întrebare?
Ion: Ce este filosofia?
Ioana: Și ce ți-a răspuns?
Ion: După un scurt moment de tăcere mi-a zis că el nu știe, dar o să întrebe un filosof...
Ioana: Și l-a întrebat?
Ion: L-a întrebat!
Ioana: Și acesta ce i-a zis?
Ion: I-a zis că nici el nu știe, dar o să se intereseze încoace și încolo, iar când o să afle, o să-i spună!
Ioana: Și s-a interesat?
Ion: S-a interesat!
Ioana: Și a aflat?
Ion: Până la urmă, a venit cu următorul răspuns: „Filosof este acela care nu știe ce e filosofia, dar se interesează să afle!”
Ioana: Și când află, ce devine?

Ion: Când află, se transformă din filosof în profesor de filosofie...

Ioana: Și ce zice apoi acest profesor?

Ion: Știi ce zice? „Am fost odată filosof, dar mi-a trecut repede!”... Și continuă: „Atunci nu știam ce este filosofia, dar acum știu și îi învăț și pe alții ce este!”

Ioana: Și ce-i învață el pe alții?

Ion: Îi învață să nu mai filosofeze atâta, că lumea nu are nevoie de filosofi, ci de profesori de filosofie... Îi învață că lumea e ipocrită și snoabă, și fără coloană vertebrală... că lumea nu vrea să știe că nu știe... Iar dacă cumva, din greșeală sau intenționat, vreun filosof îi aduce aminte de prostia sa, lumea caută imediat să se răzbune pe el încercând să-l facă pe filosof profesor de filosofie!...

Profesorul de filosofie este deci un filosof domesticit, ținut pe lângă casa omului ca să latre nervos, prin școli de filosofie și aiurea, când trece prin zonă vreun filosof autentic, vreun filosof sălbatic, vreun filosof liber...

Filosofia este o materie care nu poate fi predată în școli de filosofie... Acolo se poate preda doar istoria filosofiei, domesticită și ea pe înțelesul unor viitori profesori de filosofie...

Există deci o mare diferență între un filosof și un profesor de filosofie!...

Ioana: Care anume?

Ion: Filosoful autentic, filosoful sălbatic, filosoful liber este lup, nu cățel!

Vultur, nu găină!

Rechin, nu peștișor!

Berbec, nu mielușel!

Taur, nu bou!

Armăsar, nu măgar!

Curcan, nu muscă!

Leu, nu pisicuță!

Elefant, nu insectă!...

El e un cercetător, nu un credincios dogmatic!

E un luptător, nu un sclav răbdător!

E un înțelept, nu un prost cu carte!

E un iluminat, nu un bostan cu capul plecat!

Ioana: Deci, dacă am reținut eu bine, tu zici că profesorul de filosofie e cățel, găină, peștișor, mielușel, bou, măgar, muscă, pisicuță și insectă?...

Ion: Da!... Iar filosoful autentic e lup, vultur, rechin, berbec, taur, armăsar, curcan, leu și elefant!

Ioana: Și mai zici tu că profesorul de filosofie e credincios dogmatic, sclav răbdător, prost cu carte și bostan cu capul plecat?

Ion: Exact! Iar filosoful autentic e cercetător, luptător, înțelept și iluminat!

Ioana: Păi dacă e așa, deși eu cred că tu exagerezi un pic aici, atunci într-adevăr e o mare diferență între un filosof și un profesor de filosofie!

Ion: Ca de la cer la pământ!

Ioana: Și atunci cum se înțeleg unul cu altul?

Ion: Păi nu se prea înțeleg! Profesorul de filosofie predă ceva ce el nu prea pricepe, iar filosoful, chiar dacă poate explica prea bine ceea ce el pricepe, nu prea are cui să explice și nici unde...

Piețele publice sunt deci confiscate de profesorii de filosofie, care trebuind și ei să trăiască din ceva, de obicei, vând o marfă pe care nu au produs-o și nici nu o pot produce, iar filosofii au și alte lucruri mai bune de făcut decât să-și prindă mintea cu proștii!...

Ioana: Și atunci, unde se învață filosofia? Sau, mai precis, cum poate învăța cineva să filosofeze?

Ion: Simplu: trebuie să învețe un singur lucru – anume, să învețe să-și pună următoarea întrebare...

Ioana: Ce este filosofia?

Ion: Nu...

Ioana: Dar care?

Ion: „Dacă aș avea de ales între a fi filosof și a fi profesor de filosofie, ce aș alege?”

Ioana: Grea întrebare!

Ion: Nu-i grea deloc!... Filosoful alege înainte de toate filosofia!

Ioana: Ce este filosofia?

Ion: Ceea ce nu se poate preda într-o școală de filosofie!

Ioana: Și atunci de unde știe filosoful că este filosof?

Ion: Simplu: dacă nu are încă un răspuns la întrebarea „Ce este filosofia?”, atunci este filosof!

Ioana: Și tu ai un răspuns la această întrebare?

Ion: Eu am unul...

Ioana: Care?

Ion: Filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ioana (după un moment de tăcere): Mergem la o plimbare?

Ion: Haide!

12. Textul și Mulțimea

Ion (după ce face câțiva pași): Stai puțin că mi-a venit o idee!

Ioana: Ce idee?

Ion: Îți pot explica și altfel de ce filosofia este „Ce este filosofia?”!...

Ioana: Explică-mi!

Ion: Prin fiecare individ vorbește o mulțime!

Ioana: Cum adică?

Ion: Vreau să spun că, de exemplu, prin fiecare filosof vorbește o limbă, o cultură, o tradiție, o istorie a filosofiei și o istorie personală care sunt intim legate de mulțimile cu care el se identifică, de grupurile de care el aparține (o etnie, o națiune, o istorie, o grupare profesională, o asociație legată de o pasiune sau alta ș.a.m.d.). Prin urmare, Textul (cu T mare), respectiv Discursul (cu D mare), deși pare a fi al unui individ, de fapt, e generat de o mulțime de autori – cel prin care el se manifestă în scris sau în vorbă e doar unul din ei – anume cel prin care Textul a fost scris... și care, astfel, în calitate de scrib, și-a trecut numele pe coperta cărții...

Dar este evident că el singur, în lipsa mulțimilor din care face parte și care i-au furnizat o limbă, o cultură, o istorie și experiențe interumane definitorii pentru istoria sa personală... deci el singur, în lipsa mulțimii, nu ar fi scris nici măcar o propoziție...

Așadar, nu așa-zisul autor a scris Textul (cu T mare), ci Textul s-a scris prin el!... La fel cum nu omul vorbește limba, ci limba vorbește prin el!... La fel cum nu omul inventează cultura, ci cultura se revesteste prin el!...

Filosofia este un Text – un Text scris de oameni, de limbă, de cultură, de istorie, care în aparență are un autor, dar în realitate are o mulțime de autori... La fel e și cu personajele ce se manifestă în Text... Toate personajele sunt un singur personaj... Individul vorbește prin mulțime... Orice personaj e o sumă de personaje... Mulțimea vorbește prin individ...

Prin fiecare Text nu ne vorbește un individ, ci o mulțime... Prin fiecare om nu vorbește un individ, ci vorbește o mulțime!

Ioana: Și eu cu ce mulțime vorbesc?

Ion: Dar eu cu cine am plăcerea?

Ioana: Așa deci... Și?... Zi mai departe!

Ion: Deci... când se pune problema de a avea o reacție față de un Text, criticându-l, ignorându-l sau laudându-l, nu un individ are o reacție față de Text, ci o altă mulțime... Aceasta ia chipul aparent al unui individ, se ascunde în spatele lui și se manifestă prin el...

De aceea, în ce privește Textul, individul nu există decât la nivel de aparențe: Mulțimile sunt cele care scriu Textele, ele le citesc, ele le interpretează... Prin urmare, nici textul filosofic nu e produsul unui individ, al unui filosof, ci el e generat de o mulțime...

Ioana: Am reținut: Textul vorbește. Filosoful ascultă. Mulțimea se află în mișcare!... Bun!... Și atunci, pornind de la această idee a mulțimii și a Textului (cu T mare), ce e filosofia?

Ion: Filosofia e Textul prin care Mulțimea (cu M mare) vorbește cu sine, respectiv cu o altă Mulțime prin intermediul indivizilor, mai mult sau mai puțin, conștienți de statutul lor de unealtă prin care o Mulțime vorbește cu sine, respectiv cu o altă Mulțime...

Astfel, filosofia este „Ce este filosofia?“, pentru că Mulțimea găsește plăcere în vorbire și în scriere, în Semne și în Texte – în noi combinații de vorbe și semne, din care rezultă noi și noi Semne, noi și noi Texte!... Filosofia este „Ce este filosofia?“, fiindcă Mulțimile nu se pot opri din comunicare și Textele nu pot fi oprite din scriere, fiindcă indivizii nu se pot opri din vorbire și vorbele nu pot fi oprite din rostire!...

Textul nu caută o finalitate ultimă, ci doar o rostogolire continuă... Filosofia e ceea ce rezultă din această rostogolire perpetuă a Textului prin existență!

Ioana: Doar atât să fie filosofia?...

Ion: Poți opri Vorbirea?

Ioana: Cu V mare?

Ion: Da!

Ioana: Nu!

Ion: Poți opri Gândirea? (Cu G mare!...)

Ioana: Nu!

Ion: Poți opri Textul?

Ioana: Îl poți opri momentan pe cel cu „t” mic, dar niciodată pe cel cu „T” mare!

Ion: Tot așa, nu poți opri nici Filosofia! (Cu „F” mare!)... Și fiindcă Filosofia nu poate fi oprită, ea este cel mai bine definită prin formularea „Filosofia este „Ce este filosofia?”...”

Dacă Filosofia s-ar putea opri din exprimare, atunci întrebarea „Ce este filosofia?” ar putea căpăta un răspuns ultim care să oprească orice continuare... Filosofia însă, ca și Textul, ca și Mulțimea, atât timp cât există, nu se oprește niciodată din exprimare... De aceea, înainte de toate, Filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ioana: Bine – m-ai convins!... Mergem la plimbare?

Ion: Hai să mergem!... Dacă-mi mai vin idei, ți le spun pe drum!

Ioana: Mare Mulțime vorbește prin tine!

Ion: Câteodată s-ar putea să vorbească... chiar Umanitatea!...

(Cei doi ies de pe scenă prin stânga.)

II. De ce?

1. Da și nu...

(Întorși de la râu, în timp ce se plimbă, Mihai și Laura discută și ei de ale filosofiei:)

Mihai: Iubi...

Laura: Da.

Mihai: Mă frământă ceva.

Laura: Da?

Mihai: Da! Mă frământă o problemă...

Laura: Da?

Mihai: Da! Mă frământă de ceva vreme...

Laura: Da?!

Mihai: Da! Mă frământă de când ne-am cunoscut.

Laura: Da?!

Mihai: Da! Și să știi că mă frământă foarte tare.

Laura: Da?

Mihai: Da! Mă frământă de fiecare dată când mă gândesc la ea...

Laura: Chiar mă?

Mihai: Da tu!

Laura: Și la cine ziceai că te gândești?

Mihai: La problemă...

Laura: Da?

Mihai: Da! E o problemă destul de gravă – zic eu...

Laura: E gravă?!

Mihai: Da iubi! E o problemă care, nu știu cum să-ți spun, cred că ne privește și pe noi...

Laura: Pe noi?

Mihai: Da! Pe noi și pe toată lumea! Dar haide stai jos! *(Cei doi se așează față în față pe două scaune de vacanță).*

Laura: Așa deci! Ai găsit tu o problemă de căpătâi, o problemă mare, o problemă apăsătoare, o problemă gravă, o problemă serioasă, majoră chiar, care să cuprindă viața noastră?

Mihai: Da Laura!

Laura: Ce problemă mă Mihai?

Mihai: O problemă care mă frământă...

Laura: Da?

Mihai: Da!

Laura: Cât de tare te frământă?

Mihai: E, nu pot să zic că mă frământă chiar așa de tare, doar că o constat mai des de o vreme încoace și o observ cu atenție de fiecare dată când ea îmi apare în față...

Laura: Da?

Mihai: Da!

Laura: Cine îți apare în față?

Mihai: Problema...

Laura: A, da, problema... Care problemă?

Mihai: Ți-am mai spus doar: aceea care mă frământă...

Laura: Hm, am înțeles...

Mihai: Da?

Laura: Da!

Mihai: Ce ai înțeles?

Laura: Am înțeles că ai o problemă!

Mihai: Da?

Laura: Da!

Mihai: Ce problemă am?

Laura: O problemă care te frământă!

Mihai: Da?

Laura: Da!

Mihai: Și de ce mă frământă?

Laura: De ce te frământă?

Mihai: Da. De ce mă frământă?

Laura: Da de ce nu? (*Laura se ridică de pe scaun și se plimbă prin cadru*). Trebuie să ai și tu o problemă care să te frământă. Toți avem probleme care ne frământă la un moment dat, așa că ai și tu acum o problemă care te frământă...

Mihai: Da? (*Se ridică și el de pe scaun*).

Laura: Da!

Mihai: Și ce problemă am?

Laura: Nu știu! Dar bănuiesc că îmi vei spune...

Mihai: Ce să-ți spun?

Laura: Ce problemă ai... Nu mai ții minte? Ai început prin a-mi spune că ai o frământare, că te frământă o problemă, o problemă mare, crucială... Nu mai ții minte?

Mihai: Ba da!

Laura: Păi vezi?... Sper că nu vrei să-ți ghicesc eu ce problemă te frământă... și te frământă, și iarăși te frământă...

Mihai: Nu. Nu vreau...

Laura: Nu? De ce nu vrei?

Mihai: Pentru că vreau eu să-ți spun ce problemă mă frământă pe mine, în mod direct, fără ocolișuri și fără ghicitori. Tu nu vrei să-ți spun?

Laura: Nu! Nu mai vreau!...

Mihai: Nu? Dar de ce nu mai vrei? Te pomenești că te plictisesc cu frământările mele...

Laura: Nu...

Mihai: Nu?

Laura: Nu! Nu mă plictisești, doar că...

Mihai: Da...

Laura: Doar că presimt că ți-e greu să-mi spui ce problemă te apasă pe conștiință și atunci – de ce să te forțez? Îmi vei spune tu când vei fi pregătit să-mi spui...

Mihai: Nu!

Laura: Nu?

Mihai: Nu!... Îți voi spune chiar acum!...

Laura: Da?

Mihai: ... Nu...

Laura: Nu?

Mihai: ... Da... Dar nu chiar acum, că trebuie să mai pregătesc puțin terenul... Fiindcă, vezi tu, aceasta e o problemă fundamentală a vieții noastre...

Laura: Da?

Mihai: Da! Foarte fundamentală! Extrem de fundamentală! Mă mir că nu ai sesizat-o și tu până acum... Sau te pomenești că ai sesizat-o și tu?

Laura: Nu...

Mihai: Nu?

Laura: Da! Nu am sesizat-o! Și ce e cu asta? E normal să fie așa – doar știi că nu-ți citesc gândurile...

Mihai: Nu?

Laura: Nu!

Mihai: Și atunci de unde știi că nu ai sesizat-o și tu? Poate că te frământă și pe tine uneori aceeași problemă care mă frământă acum pe mine – doar că neștiind încă ce mă frământă pe mine – nu ai de unde să știi dacă problema cu pricina nu te frământă cumva și pe tine...

Laura: Da... Se poate să fie și cum zici tu... Haide atunci iubi dragă, te rog spune-mi ce problemă te frământă pe tine – că poate mă frământă și pe mine în egală măsură... Și atunci poate că ne apucăm să o frământăm împreună... Ce zici?

Mihai: Da... Să știi că asta e o idee bună!... Deci, până la urmă, vrei totuși să-ți spun ce mă frământă?

Laura: Da! Te rog din suflet spune-mi!

Mihai (după o mică pauză): Nu!

Laura: Nu? Nu mai vrei să-mi spui?

Mihai: Nu! Dacă mă gândesc mai bine, s-ar putea ca problema pe care eu o am să te frământă și pe tine... Și dacă e așa, ce o să ne facem? Că frământările noastre se vor combina și vor deveni colective, se vor amplifica reciproc și vor lua proporții colosale... Și atunci cum le vom mai putea stăpâni? Cum vom mai putea noi să le ținem sub control?

Laura (așezându-se pe scaun): Vai de mine!... Nu m-am gândit la asta! Ai dreptate... Mai bine nu-mi spui nimic și ții frământarea ta doar pentru tine...

Mihai (așezându-se și el pe scaun în fața Laurei): Da?

Laura: Da!

Mihai: Hm... Bine, dar dacă o țin numai pentru mine, de unde vom ști dacă nu cumva ne impacientăm degeaba? Că poate ceea ce mă frământă pe mine acum, pe tine nu te frământă deloc... Și dacă ți-aș spune, poate că m-aș mai liniști și eu din frământarea asta a mea...

Laura: Da... Interesantă dilemă! Să-mi spui sau să nu-mi spui?... Știi ce: mai bine nu!... Eu zic să nu riscăm – doar știi prea bine care e pericolul – se amplifică, se umflă, ia proporții și poate după aceea nu ne mai putem stăpâni și te pomenești că facem vreo prostie împreună...

Mihai: Da?

Laura: Da!

Mihai: Păi foarte bine atunci...

Laura: Da?!

Mihai: Da! Dar să facem prostia aceea la care mă gândesc eu... Prostia aceea veche de când lumea și pământul. Prostia aceea care o fac toate femeile înflăcărate și toți bărbații serioși. Prostia aceea legendară cântată de toți poeții, de toți cântăreții, de toate geniile și de toți idioții...

Laura: Ce prostie?

Mihai: Nu îți spun! Trebuie să ghicești...

Laura: Să ghicesc?

Mihai: Da!

Laura: Haide iubi, te rog spune-mi!...

Mihai: Bine... Dacă nu vrei să-mi spui tu, iată că îți spun eu...

Laura: Ce? O prostie?

Mihai: Nu... Îți spun ce mă frământă – problema aceea fundamentală....

Laura: Aha, în sfârșit! Foarte bine! Atunci, hai zi!

Mihai: Ce?

Laura: Ce te frământă iubi! Ce te frământă...

2. De ce fac oamenii... ceea ce fac?

Mihai (ridicându-se de pe scaun): Prea-bine Laura! Atunci pot să te întreb ceva?

Laura: Sigur Mihai... *(Se ridică și ea de pe scaun).*

Mihai: Laura, de ce...? ... Auzi Laura... Tu ce crezi?...

De ce fac oamenii sex?...

De ce respiră? De ce gândesc?

De ce mănâncă? De ce se mișcă? De ce iubesc?...

Laura... de ce fac oamenii sex?...

(La auzul întrebării Laura ezită să răspundă, așa că Mihai continuă cu elan tineresc:)

De ce se îndrăgostesc?...

De ce se agită? De ce muncesc?

De ce beau apă? De ce se îmbracă?... De ce se odihnesc?...

Te rog să-mi spui Laura: de ce fac oamenii sex?

De ce se excită? De ce se amăgesc?...

De ce mănâncă ciocolată?... De ce uită? De ce... își amintesc?

De ce?...

De ce speră? De ce se plictisesc?...

De ce amână? De ce ezită?... De ce se grăbesc?...

De ce?...

De ce fac... oamenii sex... Laura?...

De ce simt plăcere? De ce se unesc?...

De ce simt durere? De ce suferință? Și de ce... clipesc?...

Laura... De ce te iubesc?...

Laura: Mă iubești?... Și eu te iubesc!

Mihai: Știu Laura... Știu...

Dar de ce?...

De ce comunicăm? De ce îți vorbesc?

De ce îți fac semne? De ce te doresc?...

Laura... De ce facem noi sex?...

Laura: Pentru că eu te iubesc!

Mihai: Știu Laura... Și eu te iubesc...

Dar de ce?...

De ce mă privești? De ce te privesc?...

De ce îmi vorbești? De ce îți glăsuiesc?...

De ce mi te dăruiești?

Laura: Pentru că te iubesc!

Mihai: Și eu te iubesc... și eu te iubesc...

Dar de ce?...

Laura... De ce cugetă omul? De ce se întreabă?

De ce își răspunde? De ce cercetează?

De ce se bucură?... De ce... lăcrimează?...

Laura... de ce fac oamenii sex?...

De ce se ating? De ce ademenesc?...

De ce se îmbrățișează? De ce se înmulțesc?

Laura... De ce bărbatul și femeia fac sex?...

Laura: Pentru că se iubesc!

Pentru că spre dragoste uneori ei se întâlnesc!...

Pentru că se văd, se plac, își vorbesc...

Se ating, se sărută și se alipesc...

Și uite așa... ajung să facă și sex...

Mihai, sper că nu vrei să te certî cu mine!

Mihai: De ce?...

De ce să mă cert cu tine Laura?...

Oare tu nu mă iubești?

Și oare eu nu te iubesc?

Și atunci de ce să ne certăm?

Laura: Ei... de ce, de ce?... Știi eu de ce?... De ce mă tot întrebi „de ce?”

Mihai: Pentru că vreau să știu Laura...

Laura: Ce?

Mihai: De exemplu, de ce fac oamenii sex?

Laura: De ce?...

Mihai: Da! De ce?

Laura: De ce vrei să știi?

Mihai: Pentru că... mă frământă o problemă!...

3. Practica și teoria

Laura: A, da?... Păi dacă te frământă, hai să încerc să te ajut să nu te mai frământezi!...

Mihai: Chiar te rog să mă ajuți, dacă poți!...

Laura: Sincer vorbind, nu știu exact de ce fac oamenii sex... dar bănuiesc de ce...

Mihai: De ce?

Laura: Pentru că altfel nu pot... Odată ce instinctul acesta le ajunge la maturitate devine parte din ei și ei devin parte din el. Astfel ei fac sex precum respiră, precum mănâncă, precum se mișcă, precum gândesc...

Mihai: Adică?

Laura: Adică natural, adică de la sine, adică spontan, adică așa cum fac și eu cu tine...

Mihai: Adică cum?

Laura: Adică știi tu cum!... Sau deja ai uitat?

Mihai: Nu! N-am uitat!... Doamne ferește! Cum aș putea să uit așa ceva?... Sexul cu tine (mai ales cel verbal) este amețitor de-a dreptul... și transfigurator, și plăcut, și extaziant, uneori simplu, alteori complicat și, mai ales, ușor de provocat...

Laura: Crezi deci că sunt o ușuratică?

Mihai: Nu asta am vrut să zic... Voiam doar să-ți spun că noi suntem amândoi destul de aprinși sentimental, destul de împătimiți senzual încât să ne fie ușor a trece la fapte sexuale mărețe.

Laura: Așa deci... acum înțeleg. Dar ce nu înțeleg este de unde preocuparea aceasta filosofică subită față de întrebarea „De ce fac oamenii sex?”.

Mihai: Laura, iubirea mea... (*Mihai o mângâie pe Laura.*) Această întrebare e doar o restrângere exemplificativă a sferei de cuprindere interogativă a întrebării „De ce?”. Și cum suntem iată într-o tabără de filosofie, m-am gândit că ar fi bine să dezbaterem această problemă...

Laura: Acum?

Mihai: Dar când?

Laura: Poate o dată după ce facem sex... Sau, de ce nu, chiar în timp ce-l facem – ca să fim mai aproape de obiectul de studiu... Ce zici?

Mihai: Da și nu... Da: putem încerca... Și nu: nu cred că o să ne iasă... Doar știi și tu că, atunci când oamenii fac sex, numai la filosofie nu le stă lor capul...

Laura: Dar unde le stă capul?

Mihai: Laura... știi și tu: ba pe aici, ba pe dincolo... știi bine că e ocupat să proceseze plăcerea și extazul, și fericirea, și încântarea, și dragostea, și iubirea... Și, în plus, e ocupat și să coordoneze mișcări și îmbinări, uneori, destul de complicate.

Laura: Crezi că pozițiile existențiale pe care le abordăm noi sunt complicate? Ai prefera ceva mai simplu, mai clasic?

Mihai: Unde? În filosofie sau în pat?

Laura: Păi în ambele – că doar se leagă una cu alta...

Mihai: Poate da... poate nu.... Dar observ că ne abatem de la subiect. Nu cred că mi-ai răspuns satisfăcător la întrebarea mea: „De ce fac oamenii sex?”

Laura: Deci nu te-am satisfăcut!... Care-va-să-zică nu ești mulțumit de prestația mea filosofică vizavi de pat!...

Mihai (împăciuitor): Haide iubi, nu-mi mai răstălmăci cuvintele, că nu asta am vrut să zic!

Laura: Dar ce ai vrut să zici? Mi se pare că ești nemulțumit de prestația mea sexuală și ai adus pretextul cu întrebarea, vezi doamne filosofică, ca să deschizi o discuție despre motive și scopuri, despre justificări și simțiri, despre poziții și implicații care cred că ar fi mai bine să le rezolvăm în pat și nu în cap...

Mihai: Tu crezi deci că sexul e numai practică și deloc teorie? Că el nu poate fi conceptualizat satisfăcător de către rațiune și intelect?

Laura: Nu am zis asta!... Am zis doar că, așa precum și tu ai subliniat prin lungimea întrebării tale poetice, „De ce?” se leagă cu orice și, prin urmare, nu o să-i dăm veci de cap... Dar putem să-l trăim concret în funcție de un subiect sau altul și în timp ce o facem, întrebați fiind „De ce?”, să răspundem: „Ei uite, de aia!”

Mihai: Bravo, nu te știam așa de înțeleaptă... Haide atunci să dezbatem această problemă într-un loc mai retras, prin studierea ei practică și abordarea ei directă!...

Laura: Prea bine domnule filosof!...

(Cei doi se sărută cu patimă și se mângâie ispititor, apoi fac câțiva pași spre ieșirea de pe scenă...)

4. Știi de ce?

Mihai (se oprește): Stai puțin Laura! Să nu ne grăbim!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă mi-a venit o idee!... Laura... Știi de ce fac oamenii sex? De ce se mișcă? De ce gândesc?...

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că nu știu ce este filosofia!

Laura: Și dacă ar ști ce este filosofia, nu ar mai face sex? Nu s-ar mai mișca? Nu ar mai gândi?...

Mihai: Exact!

Laura: De ce?

Mihai: Uite de ce: dacă ar ști răspunsul ultim la această întrebare, toate lucrurile s-ar lămuri, totul s-ar explica, totul ar căpăta sens, totul ar fi împlinit... Și dacă tot ce e de împlinit s-ar împlini, atunci de ce să mai faci sex, să se miște sau să gândească?

Laura: Are sens ce zici!

Mihai: Are sens, dar nu are împlinire și nici verificare!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că eu nu știu ce este filosofia!

Laura: Dar știe cineva?

Mihai: Nu știe absolut nimeni!

Laura: Și atunci?

Mihai: Și atunci... ipoteza mea are sens, dar nu poate fi verificată, decât dacă cineva află ce este filosofia și astfel află răspunsul la orice întrebare și, prin urmare, nu mai are nevoie să știe nimic și să facă nimic...

Laura: Bine, dar ceva nu se leagă!... După cum pui tu problema, ea are sens... dar... oare e posibil ca omul, atât timp cât trăiește, să nu se miște și să nu gândească?

Mihai: Nu!

Laura: Păi vezi? Dar asta înseamnă că el nu va putea niciodată să afle răspunsul deplin la întrebarea „Ce este filosofia?”!

Mihai: Exact!

Laura: Și dacă filosoful știe că nu poate afla răspunsul deplin la întrebarea „Ce este filosofia?”, de ce și-o mai pune?

Mihai: Ca să facă și el ceva cu sens filosofic!

Laura: Ce?

Mihai: Să se afle gândind, să se audă vorbind și să se vadă scriind!

Laura: Ce?

Mihai: Ceea ce gândește, ceea ce vorbește, ceea ce scrie!

Laura: Ce?

Mihai: Filosofie!

Laura: Filosofie?

Mihai: Da!...

Laura: De ce?

Mihai: Din instinct, din intuiție, din dorință, din tradiție, din imitație, din ambiție, din curiozitate, din interes, din inerție!... Acestea sunt și câteva din motivele pentru care face sex, pentru care se mișcă, pentru care gândește, vorbește, se întrebă și își răspunde!

Laura: Înseamnă că nici o întrebare nu are răspuns deplin și definitiv... și, cu atât mai mult, nu are un astfel de răspuns întrebarea „De ce fac oamenii sex?” sau întrebarea „Ce este filosofia?”... Înseamnă că întrebările au doar răspunsuri parțiale și temporare, iar această parțialitate și acest caracter temporar sunt aspecte pe care ele le au în comun cu dorințele și cu împlinirile, cu instinctele și intuițiile, cu interesele și curiozitățile, cu imitațiile și inerțiile!

Mihai: Exact asta înseamnă! Și ce e rău în asta?

Laura: Nimic! Așa e lumea: în continuă rostogolire de pe o zi pe alta!...

Mihai: Așa e!

Laura: Dar cu ce scop?

Mihai: Cu scopul de a face filosofie!

Laura: De ce?

Mihai: Ca să afle răspunsuri nenumărate la întrebarea „De ce fac oamenii sex?”

Laura: De ce?

Mihai: Ca să aibă la ce filosofa!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru a afla răspunsul la întrebarea „Ce este filosofia?”...

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă cineva le-a pus această întrebare și ei vor să-i găsească un răspuns mai semnificativ!

Laura: De ce?

Mihai: Deoarece după aceea să poată medita la acel răspuns!

Laura: De ce?

Mihai: Ca să afle cum l-ar putea folosi ca să filosofeze mai bine...

Laura: Și de ce vor să filosofeze mai bine?

Mihai: Pentru că cineva i-a îndemnat să o facă!

Laura: Cine?

Mihai: Cineva!

Laura: Cine?

Mihai: Nu mai știu cine! Am uitat sau am un lapsus!

Laura: De ce ai uitat?

Mihai: Poate pentru că nu era important!

Laura: Nu-i important să știi cine te-a îndemnat inițial să filosofezi mai bine?

Mihai: Nu!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că și pe el sau pe ea... l-a îndemnat sau a îndemnat-o cineva... – nu are importanță cine!

Laura: Foarte bine! Și atunci, oare chiar ar trebui să încerci să filosofezi mai bine?

Mihai: Nu ar trebui?

Laura: Nu!... Poate ar fi mai bine, mai ușor și mai util, dacă ai încerca să filosofezi liniștit, relaxat, fără grija de a atinge un „mai bine” atât de slab precizat, încât, în realitate, s-ar putea să fie un „mai rău”... Cum ai putea să filosofezi „mai bine”, dacă nu știi nici măcar ce este filosofia și nici nu vei ști vreodată?

Mihai: Și atunci?

Laura: Și atunci, filosofează!... Dar nu te încorda, că nu are rost!... Nu lua filosofia în serios, că nu are sens!... Nu te lăsa stresat de filosofie, că nu merită!

Mihai: De ce nu merită?

Laura: Pentru că, după cum și tu ai zis, nu știi ce este filosofia și nici nu o să afli vreodată!

Mihai: Crezi?

Laura: Nu cred... Știu!

Mihai: Și totuși... Are și filosofia un sens!...

Laura: Ce sens? După tine, cu ce se ocupă filosofia?

Mihai: Filosofia mea?

Laura: Filosofia ta!

Mihai: Mă consideri filosof?

Laura: Nu ești?

Mihai: Uneori sunt, alteori nu sunt...

Laura: Deci?

Mihai: Deci când consider că sunt filosof, mă ocup cu filosofarea!

Laura: Adică?

Mihai: Adică, de exemplu, uneori mă întreb „Ce este filosofia?”... Apoi iau primul răspuns interesant care îmi trece prin minte și construiesc o întregă metafizică pe baza lui!

Laura: De ce?

Mihai: Tu Laura... această întrebare e prea profundă pentru mine, mai ales, dacă o tot repeți... Și oricum... ideea era ca eu să te sâcâi cu ea, nu tu pe mine!...

Laura: Ei, asta e! S-a întors roata!

Mihai: De ce?

Laura: M-ai prins!

Mihai: Stai pe fază!

Laura: De ce?

Mihai (zâmbind): Ca să filosofăm!

Laura: De ce?

Mihai: Ca să aflăm „Ce este filosofia?”...

Laura: Să te întreb de ce?

Mihai: Nu mă întreba!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că nu știi!

Laura: Hai atunci să mergem la plimbare!

Mihai: Hai!

(Mihai, după ce face câțiva pași, se oprește.)

Mihai: Știi ce? Lasă că ne plimbăm mai târziu! Ia stai jos să mai filosofăm un pic, că vreau să-ți spun ceva! *(Se așează pe un scaun de vacanță. Laura se așează lângă el.)*

Laura: Ce?

Mihai: Nu de ce?

Laura: Și „de ce?”! Dar mai întâi „ce?”!

Mihai: Iată ce: filosofia are sens, doar dacă nu intrăm în profunzimea ei!... Dacă iei o filosofie la puricat, dacă o analizezi cu atenție maximă la detalii, poți vedea că ea nu are sens...

Sensul există doar la suprafața filosofiei – în interiorul ei domnește haosul!...

5. Cine? Când? Unde?

Laura (după un moment de tăcere): Mihai, cine a inventat filosofia?

Mihai: Primul om care s-a întrebat „Ce este filosofia?”...

Laura: A existat un astfel de om?

Mihai: Cu siguranță!

Laura: Și el a inventat filosofia, doar pentru că s-a întrebat ce este ceea ce el însuși a inventat?

Mihai: Da!

Laura: Și cum s-a întâmplat această invenție?

Mihai: Mai întâi, el a descoperit ceva, dar nu știa ce a descoperit și nici dacă el era primul care a descoperit acel ceva... Apoi, s-a gândit o vreme la acel ceva pe care el l-a descoperit, întrebându-se: „Ce este acest ceva?”, după care i-a dat un nume și i-a zis aceluia ceva „filosofie”...

Laura: Și ce a descoperit el? Ce era acel ceva pe care el l-a numit filosofie?

Mihai: O întrebare!

Laura: Ce întrebare?

Mihai: Ce este acest ceva?

Laura: Și ce era?

Mihai: Nu știi!

Laura: A descoperit neștiința?

Mihai: Se prea poate! Dar nu știi... Putea fi orice altceva!

Laura: Orice?

Mihai: Orice realitate pe care el putea să o numească prin cuvântul filosofie!

Laura: În cazul tău ce a fost?

Mihai: Ce să fie?

Laura: Acel ceva care a fost primul ceva în legătură cu care tu te-ai întrebat ce este acest ceva pe care eu îl pot numi filosofie?

Mihai: Adică când m-am întrebat eu prima dată „Ce este filosofia?”?

Laura: Da.

Mihai: La mine a fost prima amintire!

Laura: Nu cred...

Mihai: Nici eu nu prea cred, dar cu siguranță că așa a fost...

Laura: Cum așa?

Mihai: Simplu: până la prima amintire nu aveam nici o amintire, nu?

Laura: Da... logic...

Mihai: Prin urmare, nu aveam la ce să filosofez...

Laura: Tu filosofezi doar asupra amintirilor?

Mihai: Nu doar asupra lor, dar nu pot filosofa fără ele...

Laura: De ce?

Mihai: Cum de ce? Mai bine întreabă-te cu ce filosofează omul?!

Laura: Cu ce?

Mihai: Cu amintirile! Omul are nevoie de amintiri pentru a filosofa!

Laura: Ce fel de amintiri?

Mihai: De exemplu, amintirile numite cuvinte!

Laura: A...

Mihai: Păi da: înainte de a filosofa, cam trebuie să memorezi un sâmbure de limbă... chiar dacă filosofia și procesul de filosofare nu se reduce la limbă...

Laura: Limba e o amintire?

Mihai: Da... Limba e o colecție de amintiri...

Laura: Atunci, tu ai început să filosofezi după ce ai memorat primul tău cuvânt?

Mihai: Mai mult ca sigur!

Laura: Și care a fost acela?

Mihai: Nu știu... L-am uitat!

Laura: Cum așa? Nu era important sau de ce l-ai uitat?

Mihai: Ba, cred că era important... dar e mult de atunci și eu nu obișnuiesc să țin minte toate fleacurile...

Laura: Cum ar fi fleacul acesta cu prima ta amintire lingvistică ce ți-a provocat prima cugetare filosofică...

Mihai: Da...

Laura: Mai știi măcar care a fost acea cugetare?

Mihai: Nu mai rețin detaliile, dar sigur că știu: cugetarea a fost o repetare a cuvântului prim-amintit...

Laura: Doar o repetare și atât?

Mihai: Ce vrei mai mult? A fost foarte bine pentru prima mea cugetare...

Laura: Mda... O fi fost... Că dacă nu știai decât un cuvânt, ce puteai face altceva decât să-l repeți?

Mihai: Vezi ce simplu e să filosofezi?

Laura: Văd! Înseamnă că și eu am filosofat la vremea mea o grămadă!

Mihai: Dar ce? Am zis eu altceva?... Toată lumea filosofează... mai ales după ce au, mai întâi, o colecție consistentă de amintiri non-lingvistice și, apoi, după ce-și formează și o colecție de amintiri lingvistice...

Laura: Vrei să zici repetări lingvistice?

Mihai: Desigur că-s repetări! Cum altfel să le memoreze?... Amintirea e, înainte de orice, o repetare...

Laura: Păi și atunci... dacă fără amintire nu poți filosofa, iar amintirea e o repetare, oare nu putem concluziona de aici că fără repetare nu putem filosofa?

Mihai: Ba putem, că chiar așa e: filosofia fără repetare e... mai nimic...

Laura: Atunci înseamnă că timpul e important în filosofie!

Mihai: Nu timpul e important, ci amintirea... Timpul poate trece și fără să lase nici o amintire!

Laura: Acest timp e un timp fără filosofie?

Mihai: Nu e neapărat fără filosofie, dar, cu siguranță, că e lipsit de amintirea ei...

Laura: Și cum trece timpul peste aceste timpuri, foarte adesea, uitate?

Mihai: Cu lejeritate!

Laura: Și omul?

Mihai: Tot așa! Omul nu trebuie să se streseze prea tare cu ținerea de minte, pentru că timpul are obiceiul de a se repeta... Și încă chiar foarte des...

Laura: Și atunci ce e mai important pentru filosofie: amintirea sau imaginația?

Mihai: Ambele sunt importante pentru filosofie... dar mai importante decât ele e ceea ce le întreține pe ele în ființă...

Laura: Ce?

Mihai: Repetarea...

Laura: În filosofie crezi că vorbim de o repetare exactă sau doar de una aproximativă?

Mihai: Filosofia nu redă fidel realitatea, ci doar o aproximează. Nu o descoperă, ci și-o imaginează!...

A face filosofie e a reconstrui realitatea, pornind de la fragmentele de realitate la care noi avem acces parțial și temporar...

De aceea, înainte de toate, filosofia este imaginație... Reconstruim fictiv cu imaginația noastră limitată realitatea infinită pe care nu vom putea să o cuprindem în întregime niciodată...

Deci filosofia... și amintirea, și imaginația... doar aproximează realitatea – fiind bazate pe fragmente, nu pe întreg...

Doar asta putem aștepta de la filosofie: aproximări din ce în ce mai bune ale realităților existente...

Laura: Și aproximări din ce în ce mai proaste nu putem aștepta de la ea?

Mihai: Cum să nu! Mai degrabă să te aștepți de la cei mai mulți dintre filosofi la aproximări destul de eronate ale realităților, decât la aproximări justificate rațional și întemeiate empiric...

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că filosofia este, de foarte multe ori, doar imaginație, fantezie și fabulație... O imaginație care, de obicei, este destul de puțin interesată de aproximarea fidelă a realității, fiind interesată mai mult de...

Laura: De?

Mihai: Pe tine ce te interesează atunci când faci filosofie?

Laura (cu subînțeles): Pe mine?

Mihai (zâmbind): Pe tine!

Laura: Când?

Mihai: Curând!

Laura: Unde?

Mihai: Undeva... în proximitate!

Laura: Cu cine?

Mihai: Cu mine!

Laura: Cu tine?

Mihai: Da... Dar numai când mă interesează să fac filosofie!...

Laura: Da?

Mihai: Da... Așadar, pe tine ce te interesează când faci filosofie?

Laura: Nimic în mod special!... Eu, de obicei, las filosofia să-mi spună ce vrea ea!

Mihai: Și ce vrea filosofia ta?

6. Înșelare și revelare

Laura: Filosofarea mea urmărește să simtă când e înșelată!

Mihai: De cine?

Laura: De alte filosofări și de propria filosofare!

Mihai: Te simți înșelată?

Laura: Simt că s-ar putea să mă înșel!

Mihai: Cu cine?

Laura: Mai ales cu tine!

Mihai: Tu te poți înșela pe tine cu mine?

Laura: Eu mă înșel pe mine, mai ales, când sunt cu tine!

Mihai: Cum faci asta?

Laura: Îmi închipui că eu sunt ceea ce nu sunt, că tu ești ceea ce nu ești și că între noi este ceva care de fapt nu este...

Mihai: Asta da înșelăciune!

Laura: Da! Se numește dragoste!

Mihai: Deci ți-e drag de mine?

Laura: Mi-e drag de amintirea imaginată a unei clipe de iubire care nu a existat niciodată... Mi-e drag de clipa aceasta în care eu aproximez existența ta legând-o în mod aproximativ de o anumită aproximare a propriei existențe spre a continua împreună ceea ce aproximativ s-ar putea numi filosofia noastră...

Mihai: Filosofia înșelării?

Laura: Da! Eu te înșel pe tine... Tu mă înșeli pe mine... Eu mă prind de înșelăciune și te confrunt cu ea... Tu știi că înșeli, dar nu vrei să recunoști...

Mihai: Pe cine înșel?

Laura: Pe tine te înșeli!

Mihai: Cum?

Laura: Dorind să fii altundeva decât aici, altcândva decât acum, altfel decât așa cum ești și cu altcineva decât cu mine...

Mihai: Unde? Când? Cum? Cu cine?

Laura: Unde nu este înșelăciune! Când lumea va fi împlinită și tu vei fi perfect... Și vei trăi alături de o imposibilitate!

Mihai: Ce imposibilitate?

Laura: Imposibilitatea definitivă prin lipsa înșelăciunii, împlinirea deplină a lumii, perfecțiunea ta și realizarea unei imposibilități!

Mihai: Crezi că sunt prea idealist?

Laura: Cred că toți suntem idealști: cu toții ne mișcăm spre împlinirea unei imposibilități!

Mihai: Ce imposibilitate?

Laura: Imposibilitatea care se numește filosofie!

Mihai: Și de ce facem asta?

Laura: Fiindcă ne-am îndrăgostit de trecut și de viitor!

Mihai: Înșelăm deci prezentul fie cu amintiri aproximative, fie cu fantezii legate de un viitor aproximativ... Dar trecutul și viitorul cu ce le înșelăm, atunci când existența lor ne împiedică să ne înșelăm prea tare?

Laura: Cu aproximarea unui prezent înșelător printr-o filosofie înșelătoare...

Mihai: Ce filosofie?

Laura: Filosofia fabulației metafizice...

Mihai: Ești prea serioasă! Laura... Tu știi cumva ce e filosofia?

Laura: Știu, dar nu pot să-ți explic prea bine!

Mihai: Ce este?

Laura: Filosofia e înșelăciune!

Mihai: Revelare nu e?

Laura: E și revelare, dar numai după ce filosoful demască înșelăciunea, acolo unde devine conștient de ea...

Mihai: Deci filosofia e revelare!

Laura: Nu! Mai întâi, filosofia e a fi înșelat, apoi e a te înșela, după care e a înșela la rândul tău...

Mihai: Și atunci cum se ajunge la revelare?...

Laura: Cei mai mulți filosofi nu ajung la ea niciodată...

Mihai: Din ce cauză?

Laura: Pentru că e foarte greu: mai întâi nu trebuie să te mai lași înșelat, apoi să cauți să nu te mai înșeli singur, după care să încerci pe cât posibil să nu înșeli pe alții...

Mihai: Asta înseamnă că filosofia e, mai întâi, neatenție, superficialitate și nesinceritate...

Laura: Da! Cam asta e filosofia!

Mihai: Dar mai este o filosofie!

Laura: Mai este: e rară și se ajunge foarte greu la ea: filosofia care demască înșelăciunea... Această filosofie e, mai întâi de toate, atenție critică, profunzime expansivă și sinceritate fără compromis...

7. De ce sex? De ce filosofie?

Mihai: Foarte bine spus... Dar... cu atenție vorbind, profunzime căutând și sinceritate urmărind, eu îți pun acum, din nou, întrebarea „De ce fac oamenii sex?”...

Laura: Femeile sau bărbații?

Mihai: Ambii... Dar mai întâi spune-mi de ce crezi tu că fac bărbații sex?

Laura: Bărbații?... Bărbații fac sex... ca să... Ca să aibă femeile coadă!...

Mihai (râzând): Bun răspuns!... Și de ce fac femeile sex?

Laura: ... Pentru că păsările cântă!...

Mihai: Și atunci de ce sex în general?

Laura: ... Pentru că păsările mor...

Mihai: Și de ce face femeia sex cu bărbatul?

Laura: Știu exact de ce!

Mihai: De ce?

Laura: Pentru că femeia are peșteră și pădure, iar bărbatul are banană și prune!...

Mihai (râzând): Excelent răspuns!... Dar de ce vor ei sex?

Laura: Pentru că ei se grăbesc să ajungă la cules de ciuperci...

Mihai: Acum serios... De ce sex?

Laura: Pentru că e cald și e vară!

Mihai: Da: e cald și e vară... Dar de ce sex? Ei ar putea, de exemplu, să facă altceva – să bea apă și să stea la umbră... Cu sexul nu se răcoresc, ci mai tare se înfierbântă...

Laura: Dar e simplu: fiind cald, ei se dezbracă... și, astfel, fiindcă își văd goliciunea, vor să o atingă...

Mihai: De ce?

Laura: Deoarece asta sunt ei: spațiu descoperit – vid care vrea să ajungă...

Mihai: Unde?

Laura: În centrul ființei...

Mihai: De ce?

Laura: Ca să găsească o clipă de odihnă!

Mihai: Și o găsesc?

Laura: Găsesc două clipe: una de pace și una de război!

Mihai: Din ce cauză?

Laura: Pentru că centrul se mișcă!

Mihai: De ce se mișcă?

Laura: Ca să facă sex...

Mihai: De ce sex?

Laura: Pentru că sexul are filosofie!

Mihai: Și ce fac cu ea?

Laura: Și-o bagă în ființă!

Mihai: În ființă?

Laura: Dar unde altundeva?...

Mihai: Nu știu... Întrebam... Dar totuși de ce sex?

Laura: Din cauza unor ispite spre regres!

Mihai: Ce regres?

Laura: Dinspre plinătate spre goliciune, dinspre ascundere spre dezvelire, dinspre deal spre vale și dinspre mal spre mare!

Mihai: Sexul e plutire?

Laura: Da, fiindcă... plutirea odihnește...

Mihai: Da, dar cel care dă la vâslă se obosește...

Laura: Normal... E clar că există diferențe între plutire și vâslire... Ca barca să se miște, cineva trebuie să vâslească...

Mihai: Să vâslească, dar de ce sex?

Laura: Pentru ca bărbatul să fie fericit!

Mihai: De ce dragoste?

Laura: Pentru ca femeia să fie fericită!

Mihai: De ce iubire?

Laura: Pentru ca amândoi să fie fericiți!

Mihai: Să fie fericiți, din partea mea!... Dar de ce sex?

Laura: Deoarece filosofia este sexuală...

Mihai: Ce înseamnă asta?

Laura: Că sexul are o filosofie!

Mihai: Ce filosofie?

Laura: Acea a ființei – anume, revenirea periodică la centrul ființei și aprofundarea acestui centru...

Mihai: Revenirea la origine?

Laura: La punctul de start!

Mihai: Sexul?

Laura: Chiar el!

Mihai: De ce?

Laura: Deoarece de la el repornește totul... chiar și filosofia...

Mihai: Sexul este originea... Filosofia e punctul de repornire...

Dar de ce sex? De ce filosofie?

Laura: Fiindcă sunt mulți copaci în pădure!

Mihai: Fiecare copac cu filosofia lui?

Laura: Aparent da...

Mihai: Dar...

Laura: Dar copacii se mișcă doar când bate vântul...

Mihai: De ce bate vântul?...

Laura: De ce sex? De ce filosofie?

Mihai: ... Sexul nu are nici o legătură cu filosofia!

Laura: Nu?

Mihai: Nu, pentru că filosofia nu are sex și nu face sex!

Laura: Dar filosofii au sex?... Filosofii fac sex?

Mihai: Au și fac!

Laura: Deci filosofia lor e sexuală...

Mihai: Fiindcă?...

Laura: Fiindcă ei pot aborda astfel o filosofie feminină, una masculină sau una neutră... Filosofia masculină întrebă, cea feminină răspunde, iar cea neutră se distrează... Cea masculină domină, cea feminină se supune, iar cea neutră trăiește liberă și respectă libertatea altora... Filosofia masculină iubește războiul, confruntarea, competiția, conflictul... Cea feminină îndrăgește pacea, completarea, ajutorul, iubirea, armonia... Iar cea neutră trăiește în flux – în curgere, în rostogolire, în oglindire...

Filosofia masculină cucerește, convinge, dezarmează. Cea feminină seduce, atrage, inițiază. Cea neutră privește relativ detașată trecerea timpului și întinderea spațiului și apoi se întreabă: „De ce?”...

Mihai: De ce fac oamenii sex? De ce fac ei filosofie?

Laura: Da! De ce sex? De ce filosofie?

Mihai: Ce sex?... Ce filosofie?

Laura: De ce există sex?... De ce există filosofie?

Mihai: Acum nu pot să-ți dau nici un răspuns serios! Dar pot să-ți dau mai multe răspunsuri comice...

Laura: Dă-mi-le!

Mihai: După cum toată lumea știe, oamenii fac sex, ca să se înmulțească!

Laura: Ha! Râd de nu mai pot!... Ceva mai comic nu găsești?

Mihai: Ba da: după cum toată lumea știe, oamenii fac sex de plăcere...

Laura: Ha, ha! Mă prăpădesc de râs! Foarte comic! Mai zi!

Mihai: După cum toată lumea știe, oamenii fac sex din obligație față de iubire!... Bărbatul își iubește femeia și din cauza aceasta e obligat să facă sex cu ea!

Laura: Și dacă nu ar iubi-o, nu s-ar simți obligat să facă sex cu ea?

Mihai (zâmbind): Nu!... El o iubește din plăcere, dar sexul îl face din obligație!

Laura: Săracul de el!

Mihai: Lasă! Că dacă nu-i place sexul, măcar se alege cu iubirea!...

Laura: Și dragostea la cine o lasă?

Mihai: Dragostea o lasă femeii, că trebuie să facă și ea ceva din obligație!... Și cum ea nu poate să facă sex, mai bine face dragoste!

Laura: Deci tu zici că femeia nu face sex?

Mihai: Face?

Laura: Nu! Doamne ferește! Ai dreptate: femeia nu face niciodată sex, ea face doar dragoste!...

Mihai: Păi vezi? Înseamnă că jumătate din problemă e rezolvată: „De ce face femeia sex?”... „Ea nu face sex!”... Deci întrebarea „De ce fac oamenii sex?” se reduce doar la întrebarea „De ce fac bărbații sex?”...

Laura: De ce? Femeile nu sunt oameni?

Mihai: Nu! N-au cum... Oamenii fac sex, femeile nu fac sex – deci femeile nu sunt oamenii!... Dacă ar fi, ar face și ele sex ca tot omul...

Laura: Așa deci!

Mihai: Da!

Laura: Atunci hai să zicem că sunt și ele oameni și că din această cauză, chiar dacă acest lucru nu le este foarte evident uneori, trebuie că și ele fac sex...

Mihai: Fac?

Laura: Fac!

Mihai: Și tu faci?

Laura: Și eu fac!

Mihai: Tu de ce faci sex?

Laura: Din obligație!

Mihai: Chiar?

Laura: Chiar! Conceptual vorbind se pare că sunt obligată să fac sex, chiar și atunci când mie mi se pare că fac doar dragoste!

Mihai: Mai ales atunci!

Laura: Dar tu de ce faci sex?

Mihai: De ce fac eu sex?... Mai bine îți spun de ce fac filosofie!

Laura: Ba nu-mi spune de ce faci filosofie! Spune-mi de ce faci sex!

Mihai: Dacă vrei îți spun, că nu e secret!

Laura: Spune-mi!

Mihai: E simplu Laura: ca să mai fac și altceva în afară de filosofie!...

Laura: Nu-i adevărat! Tu faci filosofie peste tot! Chiar și în pat!

Mihai: Și ce-i rău în asta?

Laura: Nimic! Ai dreptate! Filosofia se face peste tot, tot timpul, cu toți și cu toate... Viața și filosofia sunt una!

Mihai: Și atunci de ce fac oamenii filosofie?

Laura: Pentru că există!

Mihai: Și de ce fac sex?

Laura: Pentru ca să existe și alți oameni care să facă filosofie!... Sexul generează existența. Existența generează filosofie... Deci sexul generează filosofie!

Mihai: Așadar, de ce sex?

Laura: Pentru existență!

Mihai: Și de ce filosofie?

Laura: Pentru că există!...

8. Centrul ființei

Mihai: Deci pentru că existența ființează, sexul filosofează?

Laura: Da!

Mihai: De unde vine existența?

Laura: Din centrul ființei!

Mihai: Și unde se află centrul ființei?

Laura: La această întrebare am două răspunsuri: unul filosofic și unul extrem de filosofic!

Mihai: Să le aud!

Laura: Primul: centrul filosofic al ființei este, de foarte multe ori, doar gura, pentru că pe acolo își elimină ea vorbele... și, respectiv, mâna, deoarece cu ajutorul ei filosoful își scrie textele sale filosofice...

Mihai: Deci cel care își acoperă gura cu mâna își centrează centrul filosofic al ființei...

Laura: Cam așa ceva!

Mihai: Și al doilea?

Laura: Al doilea răspuns: centrul ființei se află în zona egal depărtată de extremitățile sale, adică, la oameni, centrul ființei se află în zona situată la baza coloanei vertebrale... Aici găsim două tipuri de orificii: două orificii implicate în menținerea existenței prin expulzarea periodică din noi a deșeurilor, a resturilor, a gunoaielor, a aspectelor interioare de care nu mai avem nevoie. Și un orificiu implicat în procesul de creare a unei noi existențe...

Mihai: De aceea bărbații se uită după femei? Ca să le vadă centrul ființei?

Laura: Exact! Ei nu se uită după femei! Ei se uită după centrul ființei!

Mihai: Femeia nu e centrul ființei?

Laura: Nu!... Centrul femeii e centrul ființei!...

Mihai: Și care e centrul femeii?

Laura: Acela așezat la egală distanță de extremitățile sale. În zona centrală a femeii sunt doi poli – un pol de atracție și unul de respingere – unul atrage dragostea și celălalt respinge sexul...

Dar fiindcă și sexul și dragostea se află în căutarea unui centru al ființei, există asemănări destul de mari între cele două procese...

Mihai: Ce asemănări?

Laura: Și pentru sex, și pentru... filosofie, mai întâi, apare viziunea unei goliciuni trecute, prezente sau viitoare. Apoi se manifestă cu putere atracția unei completări, după care vine mișcarea de întrebare-răspuns, iar la urmă răspunsul ce finalizează pe moment dezbateră filosofică...

Mihai: Și atunci de ce fac oamenii sex? Și de ce fac ei filosofie?

Laura: De ce sex?... Pentru ca existența să poată ieși din centrul ființei, mai întâi, sub formă de sămânță și apoi ca și nou-născut...

De ce filosofie? Pentru ca ființa să poată elimina prin centrele sale filosofice (gura și mâna) fie deșeurile mentale de care nu mai are nevoie, fie semințe ideatice de care s-ar putea să aibă alții nevoie, fie, pur și simplu, un flux comunicațional care să întrețină în mod convingător senzația de comunicare și de comuniune...

Avem astfel cinci centre ale ființei: două filosofice (unul care produce vorbe și altul care produce texte scrise), unul care se ține de sex, unul pasionat de producerea de rahat și încă unul pasionat de pișare...

Sexul e un proces normal care generează venirea în existență, iar filosofia e un proces normal de curățire periodică a existenței, necesar bunei ei funcționări...

Mihai: Compari filosofia cu un proces de excreție?... Nu e și asimilare?

Laura: De fapt, e mai mult un proces de discriminare, de separare a răului de bine, a ce e util de ceea ce nu este, a ce e corect de ceea ce este eronat, a ceea ce funcționează de ceea ce nu funcționează, a ceea ce este de ceea ce nu este...

Acest proces de discriminare se finalizează prin asimilarea în ființă a ceea ce este bun, util, funcțional, corect, existent și prin eliminarea, prin centrul excretor al ființei, a ceea ce e rău, neutil, nefuncțional, greșit, imaginar...

Mihai: Și de ce se face această eliminare exact prin centrul ființei?

Laura: Pentru a ne arăta că finalizarea acestui proces de discriminare prin eliminarea deșeurilor, dejecțiilor, gunoaielor mentale este centrală pentru filosofie...

Filosofia nefinalizată prin expulzarea gunoaielor din minte nu este o filosofie care trece prin centrul ființei... Ci e doar o filosofie care își ratează mersul normal, umplând astfel de gunoaie toată ființa...

Ființa are deci o zonă centrală ce are doi centri majori de activitate – prin unul iese existența, prin celălalt se finalizează filosofia!

Mihai: Filosofia are ca rezultat un rahat?

Laura: Nu doar un rahat! Ea e un proces cu două fețe: asimilare și eliminare – adică, într-un cuvânt, discriminare...

Mihai: Fluxul ființei forțează deci filosofia să ajungă la o concluzie centrală!

Laura: Da. O parte din această concluzie e asimilată, o altă parte e eliminată. Ce e bun ar trebui să rămână, ce e rău ar trebui eliminat...

Mihai: Se poate și invers?

Laura: Se poate. Dacă procesul de digestie-discriminare mentală nu funcționează bine, atunci ființa poate elimina din sine ce e bun și să rețină ce e rău...

Mihai: ... Există oare și un centru metafizic al ființei?

Laura: Da! Există!

Mihai: Care e acesta?

Laura: Visul!

Mihai: Ce vis?

Laura: Visul întâlnirii noastre...

Mihai: De ce?

Laura: Deoarece un vis frumos face cât o întreagă metafizică...

Mihai: ... Există... oare și un centru de contact?

Laura: Da... Ochiil!... Ca să contactezi ființa, trebuie să o privești în ochi și să-i zâmbești. Restul vine de la sine...

Mihai: Am auzit că ființa ar fi dotată și cu un centru de distribuție a laptelui. E adevărat?

Laura: Este. Se găsește dezvoltat mai ales la ființele feminine. Doar că, mai mereu, e ascuns privirii. Iar când se arată, nu prea are lapte de dat... Acest centru vinde mai mereu doar iluzia laptelui... Însă când e la vedere, uneori, poți pune mâna pe reprezentanții lui pe pământ...

Mihai: Sâni?

Laura: Da... Și poți să-i pipăi și să-i strângi, ca să vezi dacă vine lapte... Apoi... și dacă vine, și dacă nu vine, te apropii de ei și sugi un pic în memoria vremurilor bune – când tu erai în centrul ființei...

Mihai: Și acum nu mai sunt?

Laura: Ba ești și acum – centrul ființei tale este acolo unde ești tu, exact așa cum ești!... Fie în centrul vorbirii, fie în centrul scrierii, fie în centrul contactului, fie în centrul atenției, fie în centrul atracției spre hrănire, fie în centrul acțiunii sexuale, fie în centrul discriminării, fie în centrul eliminării, fie în centrul imaginației, fie în cel al visării!...

Mihai: Și există vreun centru care să unească toate centrele într-un singur centru?

Laura: Da!... Eu!

Mihai: Tu?

Laura: Nu eu... tu!

Mihai: Eu?

Laura: Nu tu!... Eu!... Sinele! Sensul identității... Centrul care face legătura între diferite centre ale ființei, hotărând căruia să-i dea prioritate de moment...

Mihai: Un centru al centrelor?

Laura: Un Eu al eu-rilor!

Mihai: Și unde se află el?

Laura: În centrul trupului, în centrul pieptului, în centrul privirii... Adică, în locurile spre care voi bărbații priviți o femeie, în ordinea în care o faceți!

Mihai: Da... Ne uităm și noi după forța ei de atracție, după zona ei de iubire și după spațiul ei de cunoaștere...

Laura: Văd că faceți o cercetare amplă, nu glumă!

Mihai: Cum nu?! Centralitățile femeii sunt mai multe și trebuie studiate cu atenție maximă fiecare dintre ele!...

Laura: Deci tu cauți la o femeie putere, iubire și cunoaștere?

Mihai: Da... Dar tu ce cauți la un bărbat?

Laura: Centrul ființei!

Mihai: Care este...

Laura: Intensitatea dorinței lui de a se apropia cu sinceritate de centrul ființei mele și de a-l atinge...

Mihai: Cu ce scop?

Laura: Cu scopul de a uita, cel puțin pentru câteva clipe, că există vreun centru și astfel de a înțelege că centrul ființei este peste tot... De aceea, îl putem găsi oriunde l-am căuta!

Mihai: Oriunde?

Laura: Oriunde!... Și aici, și acolo, și dincolo... Oriunde vrei să găsești un centru al ființei este un centru al ființei... care te așteaptă să-l găsești...

Mihai: Într-adevăr... Femeile sunt foarte răbdătoare... Cred cu sinceritate că ele sunt centrul ființei și așteaptă să fie descoperite...

Laura: Unele nu mai așteaptă și se descoperă singure!...

Mihai: Femeile acelea sunt filozofe!... Ele nu mai caută un centru al ființei, ci sunt un centru al ființei!...

Laura (vine și i se așează în brațe): Eu sunt centrul ființei tale!

Mihai: Ești?

Laura: Nu sunt?

Mihai: Ba da! În ceea ce ne privește totul se învârtă în jurul tău: tu ești centrul, iar eu sunt circumferința care te cuprinde în brațe... (*O cuprinde în brațe.*)

Laura: Și-mi dă un pupic!

Mihai: Nu se poate!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă dacă ne punem centrele de vorbire în contact, nu mai putem vorbi!

Laura: Și trebuie neapărat să vorbim?

Mihai: Da!

Laura: De ce?

Mihai: Ca să înțelegem... De ce sex? De ce filosofie?

Laura: Și facem progrese?

9. Iubirea și explorarea

Mihai: Facem!... Dar trebuie să înțeleg ceva...

Laura: Ce?

Mihai: Oare tu sugerezi că centralitatea fizică a poziționării organelor sexuale e primordial responsabilă pentru atracția pe care ele o exercită asupra fluxului perceptiv al ființei?

Laura: Da... Tocmai de aceea femeile sunt fascinate de sex, iar bărbații de filosofie!... Sexul e baza pe care se construiește iubirea... Explorarea e axioma de la care pleacă filosofia... Bărbatul explorează femeia, iar femeia îl iubește pentru aceasta!

Deci, în acest moment, răspunsul meu la întrebarea „De ce?” ar fi explorarea iubirii și iubirea de explorare...

Mihai: Răspunsul acesta cu iubirea nu e un răspuns prea filosofic?... Dacă intrăm în detalii, s-ar putea să vedem că iubirea aceasta pe care o clamează, de obicei, femeile nu e chiar așa de iubitoare – că în ea e foarte multă gelozie, invidie, orgoliu, tristețe, frică, atașament, obsesie... Adică această iubire e mai mult o iubire cu numele decât cu fapta... O iubire abstractă de iubire care în concret e lipsită chiar și de o minimă abordare filosofică.

Laura: Dar asta e treaba voastră – a bărbaților!... Filosofia nu e treabă de femeie!... Noi vă dăm subiectul nostru preferat: iubirea... și voi filosofați cum vreți în jurul lui!

Mihai: Corect! Voi cu iubirea, noi cu filosofia!

Laura: Mi se pare că pentru voi, bărbații, apropierea de filosofie e un preludiu pentru iubire, iar pentru noi, femeile, acest preludiu îl constituie fuga de filosofie: o fugă delicată, gingașă, negrăbită... (*Se desprinde din brațele lui și se așează pe scaunul ei.*) Ca să vă lăsăm totuși să ne ajungeți din urmă...

Mihai: Cu filosofia?

Laura: Cu iubirea Mihai! Cu iubirea!

Mihai: A, exact!... Iubirea... Și cu filosofia cum rămâne?

Laura: Cum să rămână? Noi ne vedem de treaba noastră și ea să-și vadă de treaba ei!

Mihai: Și să nu vă deranjeze... cum ar veni!

Laura: Ba să ne deranjeze, dar nu prea tare! Să vină doar așa – în cantități mici și plăcute, frumos formulată și fermecător exprimată, ca un mic preludiu pentru iubire...

Mihai: Ce iubire?

Laura: Iubirea de sine...

Mihai: Nu iubirea de înțelepciune?

Laura (ridicându-se în picioare): Ce înțelepciune Mihai?... Cine are nevoie de înțelepciune?... Ce să facă cu ea?... La ce e folositoare înțelepciunea?... Înțelepciunea e doar un cuvânt gol de

conținut în spatele căruia se ascunde doar iubirea de sine, orgoliul, mândria, dorința de afirmare și de recunoaștere, dorința de a te impune, impulsul de a ieși în evidență și a te băga în seamă cu ceva...

Mihai: Tu zici deci că omul se iubește foarte mult pe sine și că astfel îi e foarte greu să vadă, să simtă, să interacționeze cu un altul?... Că din cauza iubirii exagerate de sine omului îi e destul de greu să iubească pe un altul?

Laura (așezându-se pe scaun): Da!... Un răspuns foarte potrivit la întrebarea ta – „De ce?” – este „Din iubire de sine!”... Totul din iubire de sine!

Mihai: Totul?

Laura: Nu chiar totul: doar cea mai mare parte... Iubirii de un altul îi rămân doar firimiturile de la masa iubirii de sine... Și chiar și acelea sunt date doar dacă prin ele iubirea de sine se vede și mai mult pe sine...

Mihai: E tragic într-un fel acest destin al iubirii!

Laura: Tragic?... Nu e tragic deloc! E chiar comic!... Nimic nu e mai comic în lumea aceasta decât iubirea exagerată de sine!

Mihai: Dar e și tragic!... Fiindcă în cel stăpânit de această exagerare e mult stres și angoasă, multă neliniște și suferință...

Laura: Acestea îl stăpânesc doar pe cel care nu se iubește exagerat de mult pe sine – pe cel care ezită mereu între iubirea de sine și iubirea de ceilalți... pe cel nehotărât în iubire... Cel care se iubește pe sine în mod exagerat e mereu o sursă de bună dispoziție, de comedie, de umor, de ironie, de amuzament...

Tragedia din iubire apare, doar fiindcă nefericitul stăpânit de iubire mediocră de sine nu știe să se bucure de sine, nu știe să râdă de sine și, astfel, nu poate să-și vadă limitele și limitările...

Fiindcă nu râde de sine, fiindcă nu se amuză de propriile atașamente, obsesii și fantasme, el nu poate să-l vadă prea bine pe celălalt, dar nu se poate vedea în mod limpede nici pe sine...

Pentru că în esența sa intimă omul nu este iubire de sine...

Mihai: Dar ce este? Iubire de un altul? Iubire de ființă? Iubire de viață?...

Laura: Nu... În esența sa omul nu este iubire de nici un fel!... Iubirea e un lucru prea serios pentru ființă... și fiind serios nu poate râde de ea... Iar dacă nu râde, nu o poate exorciza din sine pentru a ajunge la adevărata sa esență...

Mihai: Iubirea e un demon?

Laura: Metaforic vorbind, e cel mai mare demon, pentru că, alături de ură, ea ne face să nu mai vedem esența ființei...

Mihai: Care este aceasta?

Laura: Indiferența!

Mihai: Pe bune?

Laura: Nu... Am glumit!... Indiferența o poți pune, alături de iubire și de ură, la factorii care ne îndepărtează de esența ființei...

Mihai: Care este...

Laura: Care este misterioasă... Dar nu suficient de misterioasă încât să nu o putem cunoaște...

Mihai: Ba e chiar misterioasă de-a dreptul! Dacă îndepărtezi din esența ei și iubirea, și ura, și indiferența, atunci ce-ți mai rămâne?

Laura: Chiar așa: ce?

Mihai: Nu știi!

Laura: Vezi că știi!

Mihai: Neștiința?

Laura: Nu!

Mihai: Dar ce?

Laura: Filosofia, Mihai... Filosofia!... Filosofia e mai presus de toate: chiar și de iubire, chiar și de ură, chiar și de indiferență!...

Mihai: Și ce este filosofia?

10. Întrebarea „De ce?”

Laura: Eu cred că, adeseori, filosofia... este demersul care caută, cu maximă sinceritate, răspunsul la întrebarea „De ce?”...

Tu, de exemplu, nu cauți de fapt răspunsul la întrebările „De ce sex?” sau „De ce filosofie?”... Mi se pare că pe tine nu te interesează prea tare nici sexul, nici filosofia, ci ceva care trece dincolo și de sex, și de filosofie – un ceva ascuns pe care tu îl cauți cu întrebarea „De ce?”... Tu vrei să știi de fapt din ce cauză și cu ce scop se manifestă orice aspect al existenței! Pe tine te interesează cauza primă și scopul ultim!...

Mihai: De ce m-ar interesa așa ceva?

Laura: Chiar: de ce?... De ce bate vântul? De ce zboară norii? De ce râd oamenii? De ce există iubire? De ce crește iarba? De ce se grăbesc furnicile?...

Mihai: Chiar așa: de ce?... De ce există umbră? De ce au oamenii dorințe? De ce se mișcă? De ce muncesc? De ce comunică?...

Laura: Vezi?! Tu urmărești un „De ce?” general care să lămurească orice „De ce?” – cauza primă și scopul final!...

Mihai: M-ai convins! Se pare că chiar asta urmăresc: „de ce-ul” ultim!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă dacă ar fi, ar fi interesant de știut care este!

Laura: Crezi că e unul singur?

Mihai: S-ar putea să fie mai multe?...

Laura: Dar dacă nu este nici un răspuns la întrebarea „De ce?”?

Mihai: Să fie o întrebare fără răspuns?

Laura: E posibil ca filosofia să nu poată găsi un răspuns satisfăcător la o întrebare?... Nu există așa ceva! Filosofia poate da cel puțin un răspuns la orice întrebare!... Chiar și formularea „Nu există răspuns la întrebarea „De ce?“!” e tot un răspuns!

Mihai: Și atunci... nu există o cauză primă și un scop final?

Laura: E clar că nu există! Tot ce există e format doar din cauze și scopuri oarecare...

Mihai: Și atunci cum răspunzi la întrebarea „De ce sex?“?...

Laura: Simplu: nu există un răspuns absolut la această întrebare... există doar răspunsuri relative... Nu există cauză primă și scop ultim, dar există cauze și scopuri, multe dintre ele foarte bine cunoscute...

Mihai: Și de ce filosofie?

Laura: Din diferite motive oarecare, mai mult sau mai puțin importante la un moment dat!

Mihai: Deci nu există nici un răspuns universal, un răspuns absolut, un răspuns metafizic la întrebarea „De ce?“...

Laura: Obiectiv, nu!... Subiectiv însă fiecare filosof găsește cel puțin un astfel de răspuns... E datoria lui de filosof să găsească răspunsuri chiar și acolo unde ele nu sunt!

Mihai: Așa faci și tu?

Laura: Nu! Eu caut răspunsuri care să mă convingă de profunzimea lor, răspunsuri ultime, dincolo de care nu mai pot găsi un alt răspuns mai bun!... Eu caut răspunsuri care să mă mulțumească la maxim!... Care să-mi lase o impresie puternică de revelare – impresia că am găsit unul din răspunsurile cele mai bune care puteau fi găsite la întrebarea pusă... Un răspuns care nu e absolut, dar poate foarte ușor să lase impresia că ar fi!

Mihai: Și atunci care e răspunsul tău la întrebarea „De ce?“

Laura: În acest moment răspunsul meu este: „Nu există răspuns!“... De obicei, la o întrebare pe care mi-o pun îmi vin cu ușurință foarte multe răspunsuri... La întrebarea „De ce?“ nu numai că nu-mi vin răspunsuri, dar îmi vin tot mai multe întrebări!... Dacă adaugi un „De ce?“ după orice răspuns, îl transformi imediat într-o întrebare... „De ce?“ e un generator natural de întrebări...

Mihai: Și atunci unde ar trebui să ne oprim cu „de ce-ul“? – nicăieri sau oriunde?

Laura: Dacă-ți răspund „nicăieri“, o să întreb „De ce?“. Dacă îți răspund „oriunde“, vei zice „De ce?“...

Mihai: De ce?

Laura: Răspunsul cel mai profund la orice întrebare e răspunsul care generează cele mai multe întrebări! Un răspuns care nu generează întrebări nu e un răspuns filosofic!

Mihai: De ce?

Laura: Întrebarea „De ce?” e cuprinsă în mod implicit în orice răspuns – orice răspuns vine la pachet cu întrebarea „De ce?”...

Mihai: Prin urmare, „De ce?” e întrebarea din răspuns?

Laura: Da!

Mihai: De ce?

Laura: Pentru ca dialogul să meargă mai departe!

Mihai: Până când?

Laura: Până se ajunge la Tăcere...

Mihai: Adică la acel „Nu există răspuns!” de care ai pomenit mai devreme?

Laura: Da... Nu există răspuns ultim la întrebarea „De ce?”...

Mihai: Ba există!

Laura: Care e acela?

Mihai: Acel răspuns care explică tot ce există...

Laura: Cunoști tu acest răspuns?

Mihai: De fapt, s-ar putea să-l cunosc... De curând am citit o carte cu titlul „Repetări prin întâmplare” în care mi se pare că am găsit acest răspuns...

Laura: Care este el?

Mihai: Cauza primă și scopul final pentru tot ceea ce are ființă e una singură: repetarea prin întâmplare...

Laura: Repetarea?

Mihai: Da! Repetarea prin întâmplare!...

11. Amuzamentul

Laura: E bun răspunsul...

Mihai: Te satisface?

Laura: Da... Dar acum caut altceva!

Mihai: Ce?

Laura: În acest moment caut un altfel de răspuns la întrebarea „De ce?”!

Mihai: Ce fel de răspuns?

Laura: Nu știu încă... Dar o să știu când o să-l găsesc!

Mihai: Să te ajut atunci cu o întrebare?

Laura: Ajută-mă!

Mihai: De ce fac oamenii filosofie?...

Laura: Cei care nu știu răspunsul la întrebarea „De ce?” fac filosofie, ca să afle răspunsul la întrebarea „De ce?”...

Mihai: De ce?

Laura: Din impuls și pentru impuls...

Mihai: Ce impuls?

Laura: Impulsul de a fi și impulsul de a fi într-un fel anume – impulsul existenței și impulsul filosofiei!

Mihai: De ce?

Laura: De... amuzament!

Mihai: Ce amuzament?

Laura: Amuzamentul celui care știe de ce se amuză și amuzamentul celui care habar nu are de ce o face, dar totuși o face!

Mihai: De ce?

Laura: Pentru că amuzamentul duce cu sine o explicație!

Mihai: Ce explicație?

Laura: Amuzamentul ne explică de ce impulsurile umane caută o explicație!

Mihai: De ce?

Laura: Fiindcă vor să se amuze!

Mihai: Există un fundament comic în univers?

Laura: Există! Mai ales pentru cei care știu să-l vadă și să se bucure de existența lui!

Mihai: Chiar și atunci când acest fundament comic lipsește?

Laura: De unde să lipsească?

Mihai: De unde lipsește!

Laura: Comicul e prezent peste tot. Trebuie doar să știi că el e acolo, să-l cauți și o să-l găsești!

Mihai: Chiar și în moarte, în durere, în necaz?

Laura: Chiar și acolo!

Mihai: Văd că ai găsit un răspuns amuzant la întrebarea „De ce?”!... Doar că mie nu-mi vine să râd de el...

Laura: Și de ce nu râzi? Comedia nu te amuză?

Mihai: Nu mă amuză. Eu sunt om serios, nu am chef de glume... Eu vreau să găesc un răspuns serios la întrebarea „De ce?”

Laura: De ce?

Mihai: Deoarece răspunsurile profunde sunt întotdeauna serioase...

Laura: Or fi! Dar eu nu înțeleg de ce nu ai putea râde copios de un răspuns serios... Seriozitatea, de cele mai multe ori, e rădăcina cea mai serioasă a comediei... Comedia serioasă exact asta face: își bate joc de seriozitate!... Nimic nu e mai comic decât un om serios!...

Mihai: Serios?

Laura: Ba poate ar mai fi ceva!

Mihai: Ce?

Laura: Un om care ia comedia în serios și astfel o tratează cu maximă seriozitate. Unul care meditănd serios la întrebarea „De ce?” găsește că răspunsul cel mai serios care se poate da acestei întrebări este o glumă...

Mihai: Serios? Ce glumă?

Laura: De ce fac oamenii glume?

Mihai: De ce?

Laura: Ca să-și răspundă în mod serios la întrebarea „De ce?”!... Un răspuns dat în glumă e mult mai serios decât un răspuns serios – drept dovadă, ființa se bucură mult mai mult de răspunsul glumeț decât de cel serios...

Ființa știe instinctiv că fundamentul ei este jocul, gluma, amuzamentul, distrația, divertismentul, iar răspunsul glumeț îi aduce aminte de esența sa zglobie!... De aceea râde și se bucură când îl aude!

Mihai: De ce râde? De cine râde?

Laura: De ce și de cine e capabilă să râdă... Ființele rafinate știu să râdă din orice... Ființele bătărâne însă nu știu să râdă mai deloc... Râsul deschide drumul spre centrul ființei. Seriozitatea te ține la periferie... Nu poți comunica cu adevărat decât cu ființele pe care le poți face să râdă cu poftă maximă... Prin amuzament și prin râs se manifestă o înțelegere a ființei care transcende limbajul... Buna dispoziție face posibilă comunicarea de la inimă la inimă, dinspre un ocean de bucurie spre alt ocean de bucurie... Adevărurile cele mai profunde ale ființei pot fi comunicate doar prin comedie!

Mihai: Deci amuzamentul e răspunsul?

Laura: Da!

Mihai: Și atunci de ce sex?

Laura: De amuzament!

Mihai: Și de ce filosofie?

Laura: Pentru amuzament!

12. Motivație

Mihai: Deci tu te amuzi punându-ți întrebarea „De ce?”!

Laura: Normal! E o întrebare foarte amuzantă!... Eu consider că fiecare om poartă cu sine cel puțin un răspuns implicit la această întrebare, răspuns care stă la baza întregii lui filosofii de viață...

Fiecare om în parte știe de ce... Doar că nu e foarte conștient de ce... Fiecare om are o motivație primară și un țel final care îl pune în mișcare la un moment dat... Iar această motivație e trădată de aspectul existențial care îl amuză cel mai tare, care îl bine dispune, care îl bucură cel mai mult...

Mihai: Bucuria revelează motivația primă?... Când te întâlnești cu oamenii, tu cauți să descoperi această primă motivație?

Laura: Da! O primă motivație, o primă explicație, un scop primar, o cauză primă... De exemplu, vreau acum să te întreb chiar pe tine despre această motivație primară... Care este această realitate primară care crezi tu că îmi definește mie cauza primă și scopul final?

Mihai: Pentru femeii în general e iubirea... Ele au inserată în structura lor psihologică de bază această motivație, fiindcă sunt chemate să o manifeste mai ales prin iubirea maternă....

Laura: Și la bărbați?

Mihai: La bărbați e cercetarea, explorarea, descoperirea, revelarea...

Laura: De ce?

Mihai: Chiar vrei să știi?

Laura: Nu prea! Dar nu mă pot abține!... Replica „De ce?” este o replică foarte tentantă și mereu la îndemână, atunci când rămân în pană de idei, dar totuși vreau să fac dialogul să meargă mai departe...

Mihai: Mie mi se pare că e exact pe dos: abuzul de întrebarea „De ce?” închide foarte repede un dialog...

Laura: Da... Întrebarea „De ce?” e o întrebare gingașă care trebuie folosită cu iscusință și rafinament în cantitatea necesară și la timpul potrivit...

Mihai: Ca orice altă întrebare!

Laura: ... „De ce?” – e întrebarea!...

Mihai: Fiindcă „De ce?” e și ea doar o întrebare!

Laura: Da... dar oare... „De ce?”... e întrebarea?

Mihai: „De ce?” e o întrebare!

Laura: ... De ce e întrebarea?

Mihai: De ce există o întrebare?... Dar nu există o singură întrebare! Există o infinitate de întrebări...

Laura: Și nu se reduc toate la întrebarea „De ce?”?

Mihai: Numai câteodată... Altfel, fiecare întrebare are propria ei personalitate foarte puternică care trebuie respectată pe deplin... Dacă avem respect față de o întrebare, atunci poate ne vom alege cu un răspuns...

Laura: Și dacă nu avem respect?

Mihai: Dacă o tratăm cu lipsă de respect, dacă o luăm cu asalt, dacă o atacăm din toate părțile, atunci sigur vom obține un răspuns... Răspunsurile profunde vin, mai mereu, doar din lupta cu întrebarea, nu din menajarea ei...

Întrebarea e întrebare. Răspunsul nu se află în esența ei... Pentru ca să ajungem la el întrebarea trebuie să se dea la o parte... Dar și întrebarea se iubește foarte mult pe sine și, astfel, de bună voie, nu se va da mai niciodată la o parte, ca să ne lase să-i vedem răspunsul... De aceea, trebuie să insistăm foarte mult, chiar să fim duri cu ea, să o abordăm din toate părțile, să nu o lăsăm să răsuflă, să o dominăm și să o speriem, ca în cele din urmă să fugă de noi și, astfel, dându-se la o parte, să-i putem vedea răspunsul: locul gol ce a rămas în urma ei și realitatea ce se ascundea după ea – devenită vizibilă doar prin plecarea ei...

13. De ce? De ce?...

Laura: Și care este această realitate?

Mihai: Hai să ne întrebăm împreună!... Să stăm față în față (nu prea aproape, dar nici prea departe) și să ne întrebăm... O să întreb eu primul... Iar tu să-mi răspunzi, mai mereu, cu întrebarea „De ce?”...

Laura: Întrebă!

Mihai: Laura... de ce vrei să mă vezi?

Laura: De ce?... De ce?

Mihai: De ce vreau să te văd?

Laura: De ce?... Pentru că sunt frumoasă? De ce?

Mihai: De ce vreau să te aud?

Laura: De ce? Pentru că-ți place vocea mea?

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei să-mi auzi glasul?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... Laura... de ce vreau să te ating?

Laura: Atinge-mă! (*Mihai se ridică, se apropie de ea și o atinge delicat pe diferite părți ale corpului – Laura se gădilă și râde...*)

Mihai: De ce? De ce? De ce?... Laura... de ce vrei să te ating?

Laura: Pentru că-mi place!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei să mă atingi?

Laura: De ce? Pentru că vreau să te simt! (*Îl atinge delicat pe diferite părți ale corpului...*)

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei să-ți simt parfumul?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce? (*Mihai începe să-i miroasă cu atenție diferite părți ale trupului, atingându-i cu vârful nasului diferite părți dezgolite...*)

Laura (se gădilă și râde...): De ce?... De ce?

Mihai: De ce vrei să-mi simți parfumul?

Laura: Vreau? Stai drept atunci, că vin să te miros!... (*Îl miroase cu atenție mai ales în zona pieptului, a umerilor, a părului și a feței...*)

Mihai: De ce?... De ce vrei să mă vezi și să mă auzi?... De ce vrei să mă miroși și să mă atingi?...

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... De ce?... De ce vrei să-ți gust sărutul?

Laura: De ce?... De ce?...

Mihai: De ce?... De ce?... (*Cei doi se sărută cu patimă...*)
Laura... de ce vrei să mă săruți?

Laura: De ce?

Mihai: De ce? De ce?... De ce vrei să te îmbrățișez? (*O îmbrățișează.*)

Laura: De ce?...

Mihai: De ce?... De ce vrei să mă îmbrățișezi?

Laura: De ce?...

Mihai: De ce?... De ce vrei să faci dragoste cu mine?

Laura: Vreau?

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei să mă iubești?

Laura: De ce?...

Mihai: De ce?... Laura, de ce vreau să te iubesc?

Laura: De ce?...

Mihai: De ce?... Laura... De ce vrei să fii mângâiată?

Laura: De plăcere!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce vrei tu să fii adorată?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... Laura... De ce nu vrei să faci dragoste cu mine?

Laura: Vreau... Dar nu acum!

Mihai: De ce?... De ce?... Hai să stăm jos cu spatele unul către altul!... (*După ce se așează amândoi pe scaune:*) Laura... De ce nu mă iubești?

Laura: Ba te iubesc!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce nu vrei să fii atinsă?

Laura: Ba vreau!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce nu vrei să fii sărutată?

Laura: Ba vreau!

Mihai: De ce?... De ce?... De ce nu vrei să fii văzută?

Laura: Ba vreau! Vreau să fiu văzută! Privește-mă! (*Se ridică și face o piruetă.*) Vreau să mă vezi cât mai bine!

Mihai (fără să privească spre ea): De ce?

Laura (așezându-se jos): De ce? De ce?...

Mihai: Laura de ce nu vrei să fii auzită?

Laura: Ba vreau! Vreau să mă auzi cât mai bine! (*Se ridică, se apropie de el și-i șoptește la ureche:*) Mă auzi?

Mihai: Te aud Laura! Te aud! (*Întorcându-se către ea:*) Dar de ce vreau să te aud?

Laura (se întoarce și se așează pe scaun cu fața spre el): De ce?... De ce?... De ce?

Mihai (întorcând scaunul încât să stea cu fața spre Laura): De ce?... De ce Laura?... De ce fac oamenii sex?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... Laura... De ce fac oamenii filosofie?

Laura: De ce?

Mihai: De ce?... De ce?... Hai să rămânem o clipă în tăcere, cu ochii închiși și să medităm la această întrebare!

(Rămân un minut în tăcere, când cu ochii închiși, când privinduse pe furie... După un minut, Mihai întinde mâna cu degetul arătător întins, încercând să atingă nasul Laurei... Nu ajunge, fiind mai departe de o lungime de braț de ea... Apoi, el lasă încet mâna în jos... Rămân amândoi încă două minute în tăcere, cu ochii închiși...)

Mihai: Laura!

Laura: Da?

Mihai: Am aflat ce se ascunde în spatele întrebării „De ce?”!

14. Realizarea

Laura: Ce?

Mihai: O realizare!

Laura: Ce realizare?

Mihai: Orice realizare!... O cât de mică realizare!...

Laura: Ce realizare?

Mihai: Realizarea că ai mai înfăptuit o realizare... Întrebarea „De ce?” nu are un răspuns care vine pe-de-a-întregul deodată, ci cu fiecare realizare înfăptuită se mai adaugă o părticică la acest răspuns...

Fiecare realizare a unei realizări completează răspunsul la întrebarea „De ce?”... Fiecare realizare în parte aduce o completare în plus, definind din ce în ce mai bine răspunsul la întrebarea „De ce?”... Așadar, cu cât avem mai multe realizări și cu cât realizăm mai bine realizările făcute de noi și de umanitate, cu atât răspunsul la această întrebare devine din ce în ce mai bun...

Răspunsul la întrebarea „De ce?” e un răspuns mereu în completare, niciodată deplin, dar întotdeauna aflat în creștere și expansiune... Răspunsul la această întrebare e realizarea realizărilor de până acum, a celor din prezent și a celor pe care dorim să le înfăptuim în viitor... Cu cât mai multe realizări, cu atât răspunsul la întrebarea „De ce?” devine din ce în ce mai clar... El e suma realizărilor de o viață, a realizărilor dintr-o istorie și a realizărilor dintr-o veșnicie...

Răspunsul la întrebarea „De ce?” e un răspuns aflat în continuă creștere și completare de sine!... Părțile acestui răspuns se adaugă una peste alta precizând tot mai bine răspunsul complet...

Laura: Care este...

Mihai: Realizarea aflată în continuă exprimare de sine!

Laura: Deci din ce cauză și cu ce scop?

Mihai: Din cauza unor realizări anterioare cu scopul unor realizări prezente și viitoare!

Laura: Ce realizări?

Mihai: Orice realizări care generează efecte, orice realizări care sunt înfăptuite, orice realizări care pot fi înfăptuite...

Laura: Deci răspunsul la întrebarea „De ce?” este...?

Mihai (după un moment de tăcere): ... Realizarea înfăptuirii unor realizări!

Laura: Ce realizări?

Mihai: Orice realizări considerate ca atare de către ființă... adunate mereu una peste alta și una lângă alta pentru a crea o imagine din ce în ce mai clară a răspunsului existent pentru întrebarea „De ce?”...

Laura: Prin urmare, nu există nici un răspuns ultim, absolut, complet la întrebarea „De ce?”, dar sunt o mulțime nesfârșită de realizări mai mari sau mai mici care se leagă una de alta pentru a creiona un răspuns parțial, dar din ce în ce mai bun, la întrebarea „De ce?”...

Mihai: Exact așa!

Laura: Și atunci de ce fac oamenii sex?

Mihai: Pentru că de fiecare dată când fac sex, realizează că înfăptuiesc o mică realizare care contribuie, alături de multe alte realizări similare, la realizarea unei înțelegeri din ce în ce mai bune a răspunsului la întrebarea „De ce fac oamenii sex?”

Laura: Și de ce fac oamenii filosofie?

Mihai: Deoarece de fiecare dată când filosofează, ei realizează că înfăptuiesc o mică realizare filosofică care contribuie, alături de multe alte realizări filosofice anterioare, la conturarea din ce în ce mai clară a unui răspuns tot mai complex, aflat în continuă dezvoltare, manifestat în legătură directă cu întrebarea „De ce fac oamenii filosofie?”...

Laura: Așadar, de ce sex?

Mihai: Pentru realizare!

Laura: Și de ce filosofie?

Mihai: Pentru a o realiza!

Laura: De ce?... Din ce cauză și cu ce scop?

Mihai: Datorită realității care este și cauză, și scop în același timp – anume Realizarea!... Realizarea înfăptuirii unei realizări!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru realizarea înfăptuirii unei realizări...

Laura: Nu se poate doar realizare, fără a realiza că realizarea a avut loc?

Mihai: Ba se poate și realizare pur și simplu!... De ce?... Pentru a realiza ceva!... Ce?... Existența!... Dar răspunsul complet la întrebarea „De ce?”, mai ales în ceea ce-i privește pe oameni, este o triplă realizare – anume „realizarea realizării unei realizări” sau altfel spus: „conștientizarea înfăptuirii a ceva de valoare”...

Cauza primă e impulsul spre realizare, iar scopul final este realizarea...

Laura: Nu e invers?

Mihai: E și invers: cauza primă e realizarea, iar scopul final este impulsul spre realizare... Mai precis, cauza primă e realizarea venită dintr-un impuls spre realizare, iar scopul final e impulsul spre realizare devenit realizare...

Sau, altfel spus, cauza primă este impulsul spre realizare venit dintr-o realizare, iar scopul final e realizarea care generează un impuls spre o nouă realizare...

Oricum, pe scurt, cauza primă și scopul final sunt unul și același lucru: anume, Realizarea!

Laura: Din realizare, prin realizare, spre realizare?

Mihai: Da... Exact așa!... În istoria umanității, pornind de la realizările anterioare, din când în când, se realizează câte ceva destul de important – și astfel realizarea merge mai departe!...

În istoria vieții, la un moment dat, pornind de la ceva realizări mai vechi, ceva foarte important s-a realizat – posibilitatea realizării unor noi realizări cu viață...

Viața are în ea impulsul acesta spre realizare, impulsul de a face ceva, de a face ceva cu sens și de a face ceva de valoare...

„Realizare” e un cuvânt cu trei sensuri: conștientizare (realizare), înfăptuire (realizare) și valoare (realizare)... care însă răspund toate la întrebarea „De ce?”... în mod simultan (pentru conștientizare, înfăptuire și valorizare), dar mai ales în combinația „conștientizarea înfăptuirii a ceva de valoare”, adică „realizarea realizării unei realizări” – pe scurt, „Realizare”!...

Prin urmare, la întrebarea „De ce?” răspunsul este „Din realizare, pentru realizare!”... Adică: din conștientizare pentru conștientizare, din înfăptuire pentru înfăptuire și din valorizare pentru valorizare!

Laura: Așadar, de ce?

Mihai: Din realizare în realizare pentru tot mai multă realizare!

Laura: Realizarea realizării unei realizări...

Mihai: Exact... Răspunsul este „Realizare”!...

Laura: Îmi place răspunsul tău... Mergem să realizăm o plimbare?

Mihai: Mergem!...

(*Mihai și Laura ies de pe scenă ținându-se de mână...*)

III. Cine este filosof?

1. Vii-ființa

(Ion, Ioana și Gheorghe intră pe scenă din stânga.)

Ion: Dacă ne întrebăm „Care este acțiunea specifică cea mai importantă prezentă în actul de a filosofa?”, un răspuns destul de bun pe care îl putem oferi este evident acela că această acțiune este aceea de „a filosofa” – filosofarea...

Gheorghe: A filosofa e, bineînțeles, acțiunea filosofică principală... Însă ce alte verbe posibil a fi apropiate ca esență de actul specific filosofării am putea indica ca fiind puternic înrudite cu „a filosofa”?

Ion: Putem, de exemplu, să subliniem faptul că a filosofa este a iubi înțelepciunea. Verbul ar putea să fie atunci „a iubi”, respectiv „a (se) înțelepți”, a (se) face înțelept. A iubi e, printre altele, a vrea binele, a vrea să ajuți, a vrea să prețuiești, a vrea să (te) dăruiești!... Înțelepciunea ne trimite la chibzuială, profunzime, claritate, coerență, utilitate, veridicitate ...

Gheorghe: Dar dintre verbele „a fi”, „a face”, „a avea” care ar avea oare întâietate în fața înțelepciunii? E înțelept cel preocupat de ființă, cel interesat de acțiune/ facere sau cel care se îndreaptă spre acumularea/ asimilarea de bogății (intelectuale, emoționale, materiale, financiare...)?

Poate fi iubirea de înțelepciune (filo-sofia) o știință? Poate fi ea o „logie”? Există oare o cunoaștere care odată însușită ne face iubitori de înțelepciune?... Pentru că dacă există, atunci filosofia poate fi o știință, poate fi o metodă, poate fi o cale...

Care să fie însă această „cunoaștere” (respectiv ființare, facere sau asimilare) ce trezește și mărește în noi „iubirea de înțelepciune”?...

Ion: Nu putem răspunde la o atare întrebare, decât dacă înțelegem, mai întâi, de ce ar trebui (sau ar fi bine, sau folositor) să iubim înțelepciunea...

Ioana: Bună întrebare: de ce?

Ion: Teoretic... cunoașterea care duce la filosofie este aceea care ne arată cu ce ne împlinește (mărește, bucură, ferește, mulțumește) pe noi iubirea înțelepciunii.

Ioana: Cu ce?

Ion: Cu aspectele considerate valoroase din punct de vedere filosofic...

Ioana: Care sunt acelea?

Ion: Toate care țin de bunăstarea ființei: cele care îi asigură acesteia o stare bună de organizare și de funcționare...

Ioana: Când, unde, cum, pentru cât timp?

Ion: Dacă introducem și timpul în ecuație (și suntem nevoiți să o facem), atunci, după ce menționăm, în treacăt, că verbul „a fi” și substantivul „ființă” se aplică la ceea ce constatăm că a fost, că este sau că ar putea să fie, putem apoi să distingem între ființa tre_cutului (tre-ființa), ființa pre_zentului (pre-ființa) și ființa vii_torului (vii-ființa).

Gheorghe: Și care dintre aceste trei instanțe ale lui „a fi” este mai stimulativă pentru trezirea în noi a filosofiei (a iubirii de înțelepciune)?

Ion: Evident că Tre-ființa ne arată și ne oferă spre urmare, spre imitare, spre analizare modele de înțelepciune (în ființare, în facere, în asimilare) care ne vin din trecut. Pre-ființa ni le oferă pe acestea în ființările de lângă noi, din momentul prezent, iar Vii-ființa ne atrage irezistibil cu imaginea suprapunerii înțelepciunii (cel puțin parțial) peste propria ființare în viitorul cât mai apropiat.

Atracția iubirii de înțelepciune pare a veni cel mai pregnant dinspre vii-ființă. Deși ea nu există (încă), vii-ființa pare a fi cea mai vie dintre instanțele temporale ale ființei (din perspectiva intenționalității filosofice).

Ioana: Ne atrage ceea ce nu există?

Ion: Într-un fel, da... Vii-ființa ne conduce pe tărâmul proiectelor, al planurilor, al programelor, al utopiilor, al idealurilor.

Pare astfel că iubirea de înțelepciune (filo-sofia) se trezește cel mai bine în cel care aderă acțional la vii-ființă și la vii-ființare.

Adeseori, aderența la tre-ființă nu poate incita la fel de puternic inima spre acțiune, deoarece tre-ființa trimite implicit spre static, spre expirat, spre ceea ce este perimat, depășit – spre ceea ce am lăsat în urmă (cu bune și cu rele).

Apropierea de pre-ființă, de asemenea, nu pare a fi capabilă a mișca serios mintea spre filosofare, fiindcă acest tip de ființare în prezent (și, adeseori, strict pentru „prezent”) este de asemenea abătută sub semnul stagnării. Ea tinde să bată pasul pe loc, să se calce pe sine pe picioare, să rămână legată de un punct de glie care mai mult obosește decât inspiră, care mai mult plictisește decât atrage, care mai mult descurajează decât înflăcărează (prin monotonia specifică ființării în banalitatea actului de a fi într-un acum, cel mai adesea, destul de neinteresant...).

Singură vii-ființa ne apare deci ca fiind capabilă să deschidă un drum, să indice o cale, să incite spre o acțiune posibilă – aceea a iubirii de înțelepciune.

Dovada acestei puteri a vii-ființei vine din faptul că nici iubirea și nici înțelepciunea nu sunt realități ce pot fi vreodată însușite de viață pe deplin (fără rest), în tot întregul lor, în toată cuprinderea lor ființială – și indexate astfel la capitolul realizării trecute și complet încheiate. Ele nu pot fi trecute nici în palmaresul olimpic al

unui trecut glorios și nici în trăirea perpetuă a vreo unui pretins prezent continuu umplut până la refuz de prezența lor.

Astfel iubirea, înțelepciunea și, mai ales, iubirea de înțelepciune sunt realități ce inspiră mereu, sunt idealuri care pot fi apropiate din ce în ce mai mult, dar nu pot fi niciodată însușite pe deplin.

Prin urmare, chemarea spre iubirea înțelepciunii (spre filosofie) nu poate veni cu suficient de multă putere nici din trecut și nici din prezent – ea se poate înfățișa unei conștiințe, în toată splendoarea ei, doar dinspre direcția viitorului prin formele de manifestare specifice vieții: planul, programul, metoda, utopia, idealul! ...

Dar nu orice plan, program, metodă, utopie sau ideal!... Deși, adeseori, nu sunt de lepădat, ea nu se ghidează major nici după cele care au funcționat, mai bine sau mai rău, la un moment dat din trecut, nici după cele care funcționează, „după cum pot și ele”, în prezent, ci se orientează, în principal, după acelea care ni se arată în fața conștiinței și a discernământului nostru cu promisiunea credibilă a unei posibilități reale de îmbunătățire consistentă a ceea ce a funcționat, cum a funcționat, și a ceea ce funcționează, așa cum funcționează...

Iubirea de înțelepciune nu poate să apară cu adevărat decât din iubirea vieții...

Gheorghe: Tu zici oare că studiul istoriei filosofiei, al istoriei metafizicii, al istoriei sistemelor etice nu prea are importanță în realizarea trezirii filosofice, în formarea de filosofi?

Ion: Într-un fel, da... Nu este filosof și nu va fi vreodată cel care stă mereu întors cu privirea spre trecut și scormonește „în mod academic” sau în alt fel prin „gunoaiele” și antichitățile lăsate în urmă de trecerea vremii. Și nu este și nu va fi vreodată filosof cel care rămâne blocat pe loc, orbit fiind de strălucirea țipătoare a prezentului emanat de pre-ființă prin filosofie.

Filosof este doar acela care fiind... intră în procesul devenirii – doar cel în care se trezește conștiința vieții!

Ioana: Și cum crezi tu că se trezește această conștiință?

Ion: Sunt câteva condiții – în primul rând, să ai o oarecare lehamite și un oarecare dispreț pentru cei care își caută ființa în filosofii expirate (antice sau moderne). Aceștia nu sunt decât niște cerșetori necurățiți care nu se lasă ajutați spre a ieși din mizeria lor „intelectuală” și morală, din mormanul lor de gunoaie textuale arhivate existențial pe rafturi ale minții prăfuite de nepăsare și de lipsă de aprindere sinceră într-o adevăr și viață.

În al doilea rând, e nevoie de luciditate critică și de discernământ acid. Nu se pot face compromisuri cu prezentul compromis... Ceea ce este nu va mai fi... A face compromisuri cu ceea ce este acum compromis (chiar dacă e la modă) este, cel mai adesea, doar a semna un contract inutil și chinător cu neființa.

În al treilea rând, privirea celui ce vrea să fie filosof cu adevărat trebuie să fie ațintită mai mereu spre viitor, pentru că acesta e proiectat în mintea sa ca un leac, ca un tratament pentru mizerie și eroare, pentru înlăturarea lipsurilor și a neajunsurilor evidente ale trecutului și prezentului.

Filosoful autentic se va uita, prin urmare, cu atenție atât în trecut (spre tre-ființă), cât și în prezent (prin pre-ființă), dar va citi totul din perspectiva viitorului, a vii-ființei – a ceea ce va putea (el) să fie – și va acționa din această perspectivă, oferind mereu alternative de lectură și (re)actualizare atât a trecutului, cât și a prezentului.

Din direcția ontologică a verbului „a fi” filosofia nu poate fi, prin urmare, de găsit decât în cel care își are ființa ancorată în viitor, ca o promisiune de leuire a bolilor trecutului și de alinare și diminuare a suferințelor prezentului.

Ontologia ca știință a ființei, înțeleasă ca disciplină filosofică capabilă să trezească filosoful potențial din cel care o studiază, nu va putea niciodată să se achite de această sarcină, dacă ea doar își vâra nasul cu admirație nedisimulată în toate aberațiile mentale ale grecilor și romanilor, în toate aberațiile sufletești ale evului mediu, în limbuțurile grăbite și cam negândite ale modernității sau în tot felul de construcții artificial lingvisticoide emaneate de către contemporani.

Filosofia care se bălăcește în gunoaiele trecutului este filosofia care nu contează... nici pentru prezent și nici pentru viitor. Viitorul nu este în trecut – el nu este de găsit prin reformularea superficială a aberațiilor și erorilor unor timpuri de rătăcire mentală specifice ignoranței și primitivismului anticilor.

Filosofia adevărată, filosofia care schimbă viața în profunzimea ei, se coabază deci doar în mării și micii vizionari și profeti – în aceia care „văd” viitorul, pentru că îl planifică, îl gândesc și îl materializează pas cu pas prin acțiunile lor – în cei care prin iubirea lor de înțelepciune sfârșesc prin a alina și a alunga suferințele (politice, economice, religioase, psihologice... ale) celor care îi urmează practic în demersurile lor de vindecare și de perfecționare individuală și socială.

Gheorghe: Bine... Să zicem că te pot aproba, într-o oarecare măsură, până aici, dar din punctul de vedere al lui „a avea”, a lui „a asimila”, cum crezi tu că se trezește filosofia în potențialul filosof?

Ion: Relativ simplu... anume, prin asimilarea acelor unelte și tehnici care permit trezirea creatorului din noi!

Ioana: Crezi tu că există așa ceva? Nu este această însușire mai mult un har, un talent cu care te naști, respectiv pe care ți-l dezvolti relativ întâmplător, în funcție de tot felul de contingente interioare și exterioare necontrolate și relativ de necontrolat?

Ion: În mare, așa este cum zici tu, dar, ca întotdeauna, mai sunt și excepții.

Gheorghe: Deci ce avere zici tu atunci că trebuie să-și însușească cineva care vrea să devină filosof?

Ion: Una singură – anume aceea a profunzimii...

Dacă este un verb care să fie specific filosofiei, acesta nu este în esență nici „a fi” (ființă), nici „a avea” (erudiție), nici a acționa (prin studiu), nici „a cunoaște” și „a învăța” (prin lectură și exersare) „limba filosofilor”, nici „a comunica” (tot felul de conțopisme „exegetice”), ci... „a aprofunda” ființarea (substraturile ai adânci, esențiale).

Profunzimea este cea care ne îndepărtează de suprafețele formale și formalizante ale realităților vieții și ființei. Ea este cea care ne trage deoparte din tumultul inutil specific frământărilor iluzorii iscate de îngroparea în trecut (prin asumarea lui nediscriminatorie) sau de ascunderea în prezent (față de rădăcinile reale ale ființei și față de potențele ce își așteaptă înmugurirea și creșterea prin ea)... Aceste iluzii nu merită să ne frământa, pentru că ele nu creează ființă, ci doar frământare inutilă – ceea ce merită osteneala noastră (de analiză, de sinteză, de rezolvare) este doar profunzimea: esența, principiul, legea, mecanismul!... Acea realitate care stă în spatele formelor și le ghidează manifestarea trecută, prezentă sau viitoare.

Dacă descoperim profunzimea unui fapt oarecare, îi vom descoperi viitorul care este chemat de către destin să îi stea înaintea.

Ioana: A filosofa, nu este, zici tu, a reflecta asupra ființei, ci a aprofunda realitatea?

Ion: Nu poți filosofa asupra ființei, ci doar asupra vieții-ființei. Din perspectiva filosofiei autentice, ceea ce a fost sau ceea ce este nu are mai nici o importanță... De abia ceea ce poate să fie actualizat de acum încolo, în noi și în afara noastră, capătă cu adevărat semnificație filosofică...

Visarea este o condiție pentru a filosofa, imaginația e o alta, dar nu orice visare și orice imaginație pot să aibă alură filosofică, ci doar acelea care aduc în mintea noastră o imagine vie a planurilor detaliate și a pașilor concreți necesar a fi parcurși spre aducerea în manifestare a ceea ce poate să fie și ceea ce vrem noi să fie!

A aprofunda realitatea înseamnă deci a-i vedea sensul, dar nu pentru că ar fi vreun sens ascuns în ea, ci pentru că noi îl proiectăm din noi în întreg și începem să-l aducem conștient și voit în ființare.

Aprofundarea este deci procesul esențial al filosofării, pentru că ea aduce cu sine o apropiere de o prezentă care trăiește, care este vie, care înflăcărează, care exaltă.

Nu poți ajunge la aceasta, dacă nu aprofundezi, dacă nu pășești dincolo de aparențe, de mituri, de dogme, de tradiționalisme, prejudecăți, constrângeri și iluzii individuale și sociale.

Dacă este ceva specific în cel mai înalt grad filosofiei, ceva de care aceasta este chemată să se ocupe cu atenție sporită, acel ceva nu poate fi decât aprofundarea.

Ioana: Bine, dar ce să aprofundezi?

Ion: Totul! Filosoful este chemat prin natura firii sale iubitoare de înțelepciune să intre în profunzimea tuturor lucrurilor, dar nu pentru a scormoni în noroiul detaliilor ne semnificative și pentru a se îmbălega în forme și formalisme „exegetice”, ci pentru a săpa cu maximă sinceritate și tenacitate în ele, căutând... infinitul.

Nu se poate să intri în profunzime și să nu descoperi acolo infinitul!... Acesta e și unul din semnele cele mai importante de recunoaștere a gradului de aprofundare filosofică a realului!

Ioana: Și ce altceva mai descoperi prin intrarea în profunzime?

Ion: Descoperim evident că vorbele nu sunt mediul cel mai prielnic filosofiei. Filosofia nu se manifestă prin vorbe, ci prin fapte concrete, palpabile realizate spre atingerea în trăire directă a vii-ființei!... Cine rămâne prins în hățișul înșelător al vorbelor, al limbajului filosofic artificial-păunistic, nu este și nici nu va fi vreodată un filosof autentic, ci doar un filo-lingv, unul care linge în dos toate vorbele care îi trec prin cap – mai ales dacă au ceva nuanțe de moaște filosofice antice sau moderne încorporate în țesătura lor formală.

Înțelepciunea nu a stat niciodată (doar) în vorbe, ci în fapte. Ce să mai vorbim atunci de iubirea de înțelepciune... O iubire care se oprește la vorbe este doar o declarație de dragoste înșelătoare, rău intenționată și perfidă.

Iubirea este întotdeauna dincolo de vorbe – în emoții sincere, în intenții bine-voitoare, în raționamente corecte, în fapte bune, în trăiri directe, autentice, transfiguratoare – în exaltări sublime, în beatitudini înălțătoare – și, astfel, cu atât mai mult, le va avea pe toate acestea încorporate în ființa sa iubirea de înțelepciune...

Acestea de mai înainte sunt deci și semne de recunoaștere a filosofului autentic!

Gheorghe: Tu zici... (dacă eu înțeleg bine)... că în istoria filosofiei am avea de-a face cu destul de puțini filosofi – restul par să fie doar imitații palide ale unor filosofi autentici. Ba chiar... (am avut uneori impresia că) după criteriile tale s-ar putea să nu fi existat nici un filosof autentic până acum, ci doar.. filosofi din aceia superficiali. Mi se pare că filosoful de care vorbești tu e mai mult un filosof ideal decât un filosof real.

Ion: Cred că ai punctat destul de bine câteva din accentele subliniate subliminal de mine până acum... Dacă privim cu atenție,

majoritatea filosofilor, dacă nu chiar toți, sunt doar niște mășcărți, niște clovni de circ care încearcă doar să imite filosoful autentic.

Dar să știi că chiar și în opera aceluiași autor avem producții de filosofie cu orientate vii-ființială (proiecte, planuri, metode, utopii, idealuri), dar și imitații ale acestora – și apropierea de ideal, și mimarea acestei apropieri... Nu tot ce face un filosof este filosofie. Pentru că filosoful (considerat ca atare) nu e filosof decât în momentul și pentru durata cât face filosofie – în rest, e și el un om oarecare – și suntem nevoiți să-i concedem oricui această plăcere... Dar nu trebuie să confundăm aceste două fețe ale celui care cochetează cu filosofia – corespunzătoare, pe de o parte, momentelor sale de profunzime, de sinceritate, de idealism, de elan novator... și, pe de altă parte, momentelor sale de superficialitate, de ipocrizie, de resemnare și de abandonare în inerție.

Cineva este filosof doar pentru partea din creația sa care este filosofie – în rest, el poate fi poet, artist, scriitor, arhitect, politician etc. Și pentru că la un moment dat a făcut filosofie, nu înseamnă că tot restul ce a mai făcut devine în mod automat filosofie. Rătăcirile rămân rătăcirii, chiar dacă sunt întrerupte din când în când de o manifestare filosofică oarecare.

Iubirea de înțelepciune, ca orice iubire, este ceva marcat de toane, de ezitări, de revolte, de entuziasm și de mâhnire – ca orice iubire, ea este ceva cu suișuri și coborâșuri, ceva întrerupt și apoi reluat, ceva întărit și apoi slăbit, ceva care se desfășoară prin avânturi și decăderi explicite sau implicite.

Iubirea de înțelepciune nu se răsfrânge însă și nu se va extinde niciodată asupra urii de înțelepciune sau asupra iubirii de superficialitate (de formă, de stil, de mesaj).

Se știe că iubirea este un ideal – suntem în ea atât timp cât o purtăm în noi – și nici un moment în plus sau în minus. Când renunțăm la ea, ea nu mai este în noi, decât dacă, ulterior, dezgustați și dezamăgiți de superficialitate și rătăcire, o readucem în prim-planul conștiinței noastre.

Ioana: A fi profund, a profunzime, zici tu deci că este datul esențial al filosofiei... Dar de unde putem noi să știm când suntem profunzi, când aprofundăm? Consideri că sunt niște semne ale trăirii profunde?

Ion: Sunt! Și nu e greu de știut care sunt acestea – dacă ceva se obține ușor, fără muncă, fără efort, fără concentrare, atunci acel ceva nu este și nu poate fi ceva profund. De unde crezi tu că știe cel care sapă o fântână că el intră din ce în ce mai profund în pământ, de unde știe când se depărtează de suprafața lui?... El știe după munca lui, după timpul depus pentru săparea în

profunzime, după transpirația de pe fruntea sa, după oboseala pe care o resimte de la efortul adâncirii spre esențe.

Aprofundarea nu este un lucru ușor de făcut și nici rapid de înfăptuit – ea se face doar cu răbdare, cu hotărâre, cu determinare.

Ioana: Să zicem că ai dreptate – dar... oare crezi că poți aprofunda lucruri care nu îți plac?

Ion: Poți să o faci, dar numai până la un punct ... și apoi cine te pune să explorezi adâncimea lucrurilor care îți displac?

În filosofie nu există nimic ce trebuie neapărat să faci – nici vreun studiu anume (al unor texte „obligatorii” sau al unor limbi „fundamentale” etc.) și nici vreo reflecție anume cu care trebuie în mod obligatoriu să începi sau pe care trebuie să o parcurgi. Cuvântul „obligatoriu” este un cuvânt străin filosofiei autentice (cei care îl promovează cu siguranță nici măcar nu intuiesc ce este filosofia...).

Iubirea nu vine niciodată cu forța – filosoful trebuie să abordeze spre aprofundare doar realitățile spre care el simte chemare, realitățile care îl incită cu promisiunea unei dezvoltări de care el se simte atras în mod irezistibil. Iubirea autentică (de înțelepciune sau de altceva) e un demers însoțit mereu de plăcere, de fericire, de entuziasm – demers care îl face pe cel care îl resimte în el să purceadă cu plăcere, cu nerăbdare, cu emoție, cu bucurie, cu dorință arzătoare de apropiere de realul spre care simte chemarea aprofundării spre înțelepciune.

Filosofia nu studiază nimic în mod special și nici în mod exclusiv – ea nu studiază nici (doar) existența/ ființa/ viața, nici (doar) cunoașterea/ adevărul/ raționalul/ logicul; nici (doar) valoarea/ eticul/ frumosul/ esența și nici (doar) comunicarea/ limbajul/ semnul/ mesajul/ interpretarea etc.

Nicidecum! Ea nu studiază nimic în mod special și nici în mod exclusiv!...

Ceea ce studiază ea devine special, doar dacă este apropiat prin demersul specific filosofării (prin aprofundare și prin vii-ființă). Cine crede că filosofia se restrânge la un obiect de studiu sau altul (specific pentru ontologie sau axiologie, sau etică, sau estetică etc.) nu poate fi decât un ne-filosof – cineva care nu a cunoscut încă ce înseamnă a filosofa. Și nu a cunoscut, pentru că e greu să ajungi (măcar pentru anumite momente) la filosofare.

Ioana: De ce e greu?

Ion: E greu, deoarece aprofundarea cere sinceritate, cere verticalitate, cere coerență, cere lipsă de compromis, cere adâncire în voință și concentrare în acțiune – cere iubire de libertate și de adevăr – și sunt destui de puțini cei care se simt apropiați de toate acestea.

Omul tinde să uite de sine – îi plac formele (materiale, lingvistice, ideatice) și tinde să se piardă în ele, să se lase purtat de ele pe valurile de suprafață ale vieții, tinde să se lase în voia lor.

Ori astfel nu se poate ajunge la aprofundare. A intra în profunzime înseamnă a te ancora, a sta pe loc și a insista împotriva inerției, a te adânci în acel loc al realului care te cheamă cu putere spre întâlnire – înseamnă a ignora distragerile, distracțiile și divertismentele și a păși cu voință de nezdruccinat în profunzime – în acea esență a realității care nu rezonază cu umbrele trecutului, nici cu norii prezentului, ci doar cu luminile viitorului. Căci sunt mulți care purced spre aprofundare și mulți care se cred filosofi, dar în fapt ei nu sunt decât niște „erudiți” unilateral dezvoltăți într-o anumită ramură a culturii scrise.

Aprofundarea nu scormonește deci în noroiul trecutului și nici nu se pierde în ceața prezentului, ci se formulează scriptic și faptic pentru construcția viitorului înălțat întru ideal.

Vii-ființa se lasă greu de atins – nu pentru că ar fi greu să planificăm, să programăm, să creăm metode de lucru, să ne imaginăm sau să construim întru ideal, ci pentru că este greu să ne desprindem din valul care ne duce înapoi și încolo prin viață, mânat de tradiții și prejudecăți, de inerții și conformisme croite după planurile și programele, după utopiile și idealurile trecutului și ale prezentului.

Este greu să nu trăiești în trecut și să-i ignori prezența lui copleșitoare în viața ta – dar și mai greu este să nu trăiești în prezent și să nu te lași distras de formele lui ademenitoare – de efemerul lui etern, de gândul lui rupt din fluxul trecutului și al viitorului, de tentația de a fi pur și simplu fără nici o altă complicație – fără amintiri și fără speranțe, fără regrete și fără dorințe, fără inerții și fără ispite.

Cu atât mai greu va fi deci să trăiești în ceea ce încă nu este, în ceea ce poate va fi sau poate nu va fi, în ceea ce este probabil să fie, doar dacă tu muncești spre a-l aduce în existență.

A trăi în trecut este a nu mai fi acum, a trăi în prezent este a fi doar acum, a trăi în viitor este deopotrivă a fi și a nu fi luate împreună – deopotrivă existență și non-existență, ființă și non-ființă.

A trăi în vii-ființă este deci a filosofa, a fi viu, a vieții în actualitate – nu însă pentru a consuma, ci pentru a crea, nu pentru a lua de la alții, ci pentru a dăruia de la tine.

Nu mulți sunt deci chemați spre iubirea de înțelepciune... Și încă și mai puțini sunt cei care își află conștient această chemare.

Ioana (surzând): Sunt eu una dintre aceștia?

Ion: Adică dacă ești filozoafă?

Ioana: Da. Consideri că sunt?

Ion: Nu e de căderea mea să apreciez aceasta – și nu e de căderea nimănui altcuiva să-ți atribuie această calitate – doar tu singură poți să o faci.

Doar tu singură știi dacă aprofunzi acum ceva cu înflăcărare, dacă lucrezi cu entuziasm în vii-ființă – chiar dacă, mai devreme sau mai târziu, vom afla și noi de fapta ta, fiindcă, dacă chiar trăiești în filosofie, vii-ființa pe care o actualizezi se va răsfrânge inevitabil și asupra noastră, de o manieră mai puternică sau mai plăpândă, în funcție de forța pe care tu o pui în ea și de receptivitatea mediată de împrejurări pe care noi o trimitem ca întâmpinare către ea la un moment dat.

Specificul vii-ființei, semnul după care o putem recunoaște este deci acela că ea are, mai întâi, o valoare individuală imensă (reflectată în transfigurarea ușor de recunoscut a celui care o experimentează) și, apoi, capătă (în condiții prielnice) și o valoare socială uriașă – nu există iubire fără părți între care ea să se manifeste, nu există iubire de înțelepciune (filosofie) care să nu se reverse dinspre individual spre social spre a vindeca sufletele rănite, spre a repara mecanismele distruse, spre a armoniza și a dezvolta structurile ființiale în pasul lor continuu spre profunzimi din ce în ce mai adânci ale umanității și ale vieții, ale pământului și ale cosmosului, ale sinelui și ale conștiinței.

Ioana: Bine!... M-ai lămurit – mai întâi, tu zici că doar eu știu dacă sunt filosoafă și, apoi, că și restul lumii o poate afla prin constatarea urmelor pe care faptele mele de aprofundare a realului în perspectiva vii-ființei le lasă prin matricea destinului umanității... Dar să te întreb atunci altceva: Tu ești filosof?

Ion: Eu las faptele (proiectele, programele, metodele, utopiile, idealurile și acțiunile pe care le aduc în manifestare) să vorbească pentru mine!...

2. Condiții pentru filosofare...

Ioana: Dar tu... Gheorghe... tu ești filosof?

Gheorghe: Eu cred că da... Dar putem cerceta această problemă în amănunțime, dacă voi considerați că e necesar....

Ioana: Hai să o cercetăm!... Ce este filosofia pentru tine și cine crezi tu că face filosofie?

Gheorghe: Pentru mine filosofia este Totul... Și toți fac filosofie!...

Ioana: Unii nu sunt de acord că filosofia este totul... Unii sunt de părere că filosofia se restrânge sau se poate restrânge doar la ceva anume – că sunt anumite subiecte, obiecte, fenomene, metode, acțiuni care i-ar fi complet străine ei sau care ar putea să-i fie înstrăinate fără mare pierdere – că sunt anumite aspecte ale realului care nu pot constitui motiv de filosofare, de aprofundare, de întrebare, de revelare, de transformare, de realizare și de iluminare ...

Gheorghe: Cine sunt aceia?

Ioana: Unii...

Gheorghe: Păi hai să vedem dacă au dreptate!... Haideti să cercetăm acum împreună, mai îndeaproape, cine poate și cine nu poate fi socotit filosof și care sunt condițiile minime a fi împlinite pentru ca cineva să poată filozofa...

Ioana: Eu zic că putem stabili aceste condiții, doar dacă mai întâi stabilim ce este filosofia!... Așadar.. Gheorghe... Te mai întreb încă odată: Ce crezi tu că este filosofia?

Gheorghe: Filosofia... este mânie pentru cei mânioși, teamă pentru cei temători și tristețe pentru cei triști...

Ioana: Ea nu este și opusul acestora?...

Gheorghe: Este... Filosofia este iubire pentru cei iubitori, entuziasm pentru cei entuziaști și fericire pentru cei fericiți...

Ioana: Și atunci ce stare emoțională trebuie să aibă omul pentru a crea filosofie? Să fie relaxat, calm, meditativ?... Sau agitat, stresat, angoasat?... Să fie mânios, temător și trist?... Sau bucuros, vesel și plin de elan?

Gheorghe: Poate fi oricum!... Filosofia lui va lua forma stării sale emoționale...

Ioana: Filosofia e un fel de muzică?... Filosofia e un cântec? Un cântec pe care filosoful îl cântă în acord cu starea sa emoțională de moment?

Gheorghe: Este!... Este și muzică, și cântec, dar este și liniște, și tăcere!...

Ioana: Și atunci cum e mai bine să faci filosofie: în liniște sau pe muzică?... Se poate filosofa oare în pași de dans?...

Gheorghe: Desigur! Filosofia e muzica ideilor și dansul cuvintelor...

Ion: Și stând așa, și ascultând muzica ideilor... trebuie oare să fii treaz sau trebuie să bei ceva – o bere, un vin, o țuică – ca să ai chef de filosofie?

Gheorghe: Merge și așa, și așa... Dar după un pahar de bere, băut la masă cu prieteni întru ale filosofării, filosofia parcă curge mult mai bine și se exprimă mult mai direct decât atunci când ești treaz... Filosofia creată de oameni care nu știu să bea un pahar de bere tinde a se lua mult mai în serios decât ar fi cazul să o facă...

Ioana: Să aduc atunci niște beri din cort?

Gheorghe: Chiar te rog!...

(Ioana se îndreaptă spre cort...)

Ion: Sunt în dreapta, lângă intrare...

Ioana: Știu unde sunt... Hai că le-am găsit... *(Se întoarce cu trei sticle de bere și cu niște pahare...)*

Ioana (punând berile pe masă și desfăcându-le capacele): Serviți vă rog!... Și filosofați cum se cade!... Dar nu prea serios, ca să nu ne pufnească râsul!

Ion: Hai noroc!

Gheorghe: Noroc să fie, că filosofie e pe toate gardurile!

Ion: Apropo de băutură... Oare trebuie să mănânci ceva înainte de a te apuca de filosofare sau se poate face filosofie și pe stomacul gol?

Gheorghe: Nu e păcat să mănânci, dar când postești vreo câteva zile, parcă filosofia pare mai vie, mai ușor de înțeles, mai palpabilă și poate chiar mai atrăgătoare ca de obicei...

Ioana: Apropo de atrăgătoare... Ion, te întreb acum pe tine... Cum e mai bine să filosofezi: îmbrăcat sau dezbrăcat, ascuns printre haine sau dezgolit în fața iubitei?

Ion (zâmbind): În fața nudității tale, filosofia mea prinde un elan nemaipomenit și devine, uneori, atât de intensă, încât, dacă nu sunt atent, mă poate arunca pe nesimțite în tăcere...

Ioana: Și atunci când e mai bine să filosofezi: când ești singur în tăcere sau când ești cu o femeie în tăcere? Când ești singur și vorbești cu tine în interiorul tău sau când ești cu mine și vorbim despre... filosofie...?

Ion: Comunicarea stimulează filosofia, dar tăcerea îi dă sens... E o mare fericire în comunicarea plină de bucurie cu semenii ce caută cu sinceritate adevărul, neuitând însă să se amuze cum se cade în timp ce-l caută...

Ioana: Ziua sau noaptea?... Când e mai bine să filosofăm? Ziua sau noaptea?

Ion: Și ziua, și noaptea... Filosofia se poate face oriunde și oricând... Când o faci însă cu plăcere, filosofia este fericire...

Ioana: Filosofia este fericire?

Ion: Acum, pentru mine, filosofia este fericire!... Fericirea de a fi, fericirea de a gândi, fericirea de a vorbi, fericirea de a comunica, fericirea de a căuta, fericirea de a găsi, fericirea de a întreba și fericirea de a răspunde...

Gheorghe: Ești deci un filosof fericit?!

Ion: Nu întotdeauna... Ci doar atunci când știu să râd, când știu să mă amuz, când știu să mă relaxez, să dansez cu vorbele, să cânt cu ideile, să plutesc printre concepte pline de sens vizibil și invizibil, conștient și inconștient, evident și ascuns... Sunt fericit atunci când trăiesc în filosofia fericirii!

Ioana: Ce e filosofia fericirii?

Ion: Filosofia care știe să fie fericită... Filosofia care știe să se bucure de faptul de a filosofa, de a dialoga, de a visa, de a idealiza, de a realiza... Filosofia care știe să se joace, care știe să încerce, să experimenteze, să exploreze, să cerceteze... Cea care știe să glumească, care știe să dăruiască, care știe să trăiască...

Filosofia care inspiră și se lasă inspirată, care intuiește și se lasă intuită, care e instinctivă, inocentă, naturală, directă, care dorește și se lasă dorită, care simte și se lasă simțită, care gândește și se lasă gândită, care-și imaginează și se lasă imaginată... filosofia care știe deci să fie prezentă în părțile esențiale ale faptului de a fi în viață...

Ioana: Și curățenia ce rol joacă în filosofie?

Ion: Curățenia?

Ioana: Da... Adică, filosoful, în timp ce filosofează, trebuie să fie spălat pe trup, pe cap, pe dinți, să poarte haine curate și să trăiască într-o casă curată sau poate să fie murdar, neîngrijit, dezordonat, păduchios și puturos?... Are voie filosoful să pută?...

Ion: De ce nu? Dacă e așa de prins de filosofie încât uită chiar și să se spele, putoarea lui are o încărcătură filosofică consistentă, ajutându-l chiar să înțeleagă mai bine putoarea generală a lumii și a vieții!

Ioana: Viața pute?

Ion: Nu pute, miroase!

Ioana: Dar dacă se spală, se parfumează, se aranjează?

Ion: Și atunci e bine! Putoarea e oarecum naturală, dar și curățenia este... Filosofia știe câteodată să miroasă foarte frumos... așa de frumos, încât pe unii mai slabi de minte îi ametește destul de consistent...

Ioana: Deci cum vrea el – curat sau murdar... Dar oare, pentru a filosofa, omul trebuie să fie prost sau deștept, inteligent sau greu de cap?... Gheorghe, tu ce crezi?

Gheorghe: Câteodată e bine să fii prost, iar alteori, e bine să faci pe prostul, deoarece prostii au prostul obicei de a lua în serios chiar și cele mai hilare lucruri... Apoi, cei grei de cap, uneori, parcă filosofează mai bine decât cei inteligenți, pentru că nu se grăbesc, pentru că nu se aruncă, pentru că nu fușeresc filosofia, pentru că o iau încet și cu mîgală, cu atenție și cu răbdare, ca să o priceapă și ei pe cât o fi posibil...

De multe ori, filosofia prostului e mult mai interesantă decât cea a deșteptului, deoarece aceasta tinde să fie plictisitoare, fadă, ștearsă și fără personalitate... Iar inteligentul, uneori, e prea inteligent ca să poată pricepe și el ce e filosofia...

Acestea fiind zise, trebuie totuși să afirm că un pic de inteligență și un gram de prostie nu strică niciodată în filosofie, iar puțină deșteptăciune și o cât de mică greutate întâmpinată în analiza filosofiei nu fac decât să ducă la o filosofie iubitoare de echilibru...

Ioana: E bine oare ca filosoful să fie reținut, să fie cumpătat?... Sau e bine ca el să exagereze în demersul său?

Gheorghe: E bine... Să fie reținut în cumpătare și cumpătat în exagerare, să fie mereu pregătit să se rețină, dacă e cazul; să fie cumpătat, dacă e prea agitat și să fie puțin exagerat, dacă e prea reținut... Adică să se adapteze optim împrejurărilor... Ești mulțumită de răspuns?

Ioana: Da... De ce nu?

Gheorghe: Hai atunci să te întreb și eu ceva!

Ioana: Întreabă-mă!

Gheorghe: Spune-mi și mie Ioana... Oare filosoful trebuie să vorbească frumos, să fie blând și plin de bunăvoință, să aibă iubire în inimă și dulceață în glas? Sau dimpotrivă: trebuie să vorbească cu maximă fermitate, să fie intransigent, să se exprime sec și cu duritate, să lovească spre trezire lumea cu vorba și să scuture conștiințele cu ale sale cuvinte?

Ioana: Filosoful poate să vorbească cum îi place: circumstanțe diferite cer vorbe diferite! Oameni diferiți cer cuvinte potrivite diferenței lor...

Ion: Deci el poate vorbi cam orice-i trece prin cap și poate să-și expună ideile cum are el chef?

Ioana: Exact așa!

Gheorghe: Dar oare e nevoie ca el să vorbească sau poate să și tacă?

Ioana: După cum îl ține gura și inima!... El poate să vorbească, chiar dacă e evident pentru oricine că ar trebui să tacă și poate să tacă, chiar dacă toți s-ar pune de acord că el ar trebui să vorbească... Uneori filosoful vorbește prin tăcere, iar alții tace prin vorbire... Uneori vorbește ce are el chef, alții doar ceea ce trebuie să vorbească... Uneori vorbește neîntrebat, iar alții tace chiar întrebat fiind...

Gheorghe: Și cu cine ar trebui să vorbească filosoful?... Ion tu ce crezi?... Sunt anumite categorii de oameni pe care el ar trebui să le evite? De exemplu, prostul, ignorantul, necultivatul, analfabetul, agramatul, idiotul, nebunul, delirantul, fanaticul, arogantul, mincinosul, înșelătorul etc.?

Ion: De ce ar evita filosoful oamenii? El nu este om? Dacă acum e deștept, odată nu a fost prost? Dacă acum cunoaște ceva, odată nu a fost ignorant? Dacă acum este cultivat, odată nu a fost necultivat? Dacă acum știe să scrie și să citească, odată nu a fost analfabet sau agramat? Dacă acum e normal, nu a avut niciodată momente de delir, de rătăcire, de fanatism? Dacă acum e smerit și iubitor, nu a fost niciodată arogant și orgolios? Dacă acum e corect și cinstit, nu a înșelat și nu a mințit pe nimeni niciodată, cu intenție sau fără intenție, din necunoaștere, din greșală sau din naivitate?

De ce nu ar vorbi filosoful cu anumiți oameni? De la fiecare poate învăța câte ceva: și de la fudul și de la smerit, și de la cinstit și de la mincinos, și de la normal și de la nebun, și de la cel sănătos și de la cel bolnav, și de la cel fericit și de la cel aflat în suferință!

Dar e drept că, liber fiind, filosoful poate evita pe oricine crede el de cuviință sau poate să nu evite pe nimeni. El poate obține un avantaj și din întâlnire și din lipsa ei, și din comunicare și din necomunicare, și din „oricine” și din „nimeni”...

Ioana: Dar oare există vreo vârstă mai potrivită pentru filosofare? Și dacă da, care să fie acea vârstă?

Gheorghe: Filosofia e legată de viață – fiecărei vârste de a ei îi corespunde o înclinație filosofică specifică, dar nici o vârstă nu e lipsită de filosofie... Uneori copiii sunt mult mai filosofi decât adulții, dar altfel, după un prim impuls trăit spre filosofie între 12 și 18 ani, după 20 de ani atracția spre filosofare devine, de obicei, destul de evidentă, în cazul celor considerați îndeobște filosofi, chiar dacă ea, uneori, nu se manifestă public prin prelegeri sau scrieri decât mult mai târziu în viață...

Apoi, la fiecare vârstă pe care o trăiește, omul are probleme filosofice specifice pe care e chemat să le analizeze, să le înțeleagă și să le rezolve...

Ioana: Deci fiecare vârstă cu filosofia ei?

Gheorghe: Da! Sau altfel spus: fiecare timp cu filosofia lui!

Ioana: Și există oare vreo limbă filosofică? Ce limbă... trebuie să știe neapărat un filosof?... Trebuie să știe neapărat germana?

Gheorghe: Evident că nu – sunt o grămadă de filosofi care nici nu au auzit de germană, darmită să o vorbească...

Ioana: Să știe atunci franceza sau engleza?

Gheorghe: Nici vorbă!... Poți filosofa liniștit, chiar dacă nu știi o boabă de franceză sau de engleză!...

Ioana: Să fie atunci nevoie să știe latina sau araba?

Gheorghe: Evident nu... Sunt foarte mulți filosofi care nu cunosc latina sau araba...

Ioana: Atunci sanscrita, ebraica sau chineza?

Gheorghe: Nu! Filosofia e mai mult decât o limbă – e capacitatea de a vorbi cu sens într-o limbă oarecare!...

Ioana: Atunci greaca?

Gheorghe: Cu siguranță nu – fiind și filosofi, și filosofii care nu au cunoscut nici măcar un cuvânt din greacă!

Ioana: Și atunci ce limbă trebuie să știe filosoful?

Gheorghe: În principiu, să știe și el, ca tot omul, o limbă oarecare, de exemplu, limba sa maternă și/ sau paternă...

Ioana: Adică e suficient să știe să vorbească o limbă oarecare?

Gheorghe: Dacă știe să vorbească, atunci filosofează!...

Ioana: Dar despre scris ce zici? Trebuie filosoful să știe să scrie?

Gheorghe: În principiu nu... Mai întâi, că sunt destui analfabeți care s-au aflat la originea unor întregi filosofii... Și apoi, că sunt destui filosofi care, chiar dacă uneori știau să scrie, nu s-au deranjat să o facă și i-au lăsat pe alții mai proști decât ei să le culeagă vorbele și să se închine la ele...

Ioana: Prin urmare, e necesar și suficient ca un om să știe să vorbească o limbă, ca el să fie filosof... dar nu e necesar să știe să scrie sau să scrie ceva?

Gheorghe: Filosoful nescriitor, ca să rămână în timp, trebuie să fie scris de cineva, dar altfel filosofia lui nescrisă rămâne filosofie, chiar dacă ea a fost cunoscută doar filosofului nescriitor sau doar unui grup restrâns de prieteni și de cunoștințe cărora el le-a prezentat-o...

Ioana: Dar despre cititul de cărți ce zici? Trebuie oare ca filosoful să citească cărți? Și dacă da, pe care? Respectiv câte?

Gheorghe: Fiind evident că au existat și pot exista în continuare filosofi care nu știu să citească și să scrie (unii, gândindu-și filosofii lor chiar înainte de a se inventa alfabetele specifice limbii în care ei au filosofat) e de la sine evident că pentru a filosofa nu e necesar să citești vreo carte...

Ioana: Trebuie atunci să-i ascuți pe alții vorbind – ținând prelegeri de filosofie, discutând cu ei?

Gheorghe: Trebuie să comunici, că altfel nu înveți să vorbești, ori pentru filosofie cunoașterea unei limbi oarecare se pare că e o condiție necesară...

Ion: Un surdo-mut nu poate filosofa? Nu poate exista oare o filosofie care să existe în afara limbajului vorbit?

Gheorghe: Dacă pui așa problema, ai dreptate – poate exista o filosofie în afara limbajului vorbit, dar, de multe ori, ea este o filosofie a limbajului semnic, o interpretare a faptelor, a mimicii, a gesturilor, a mișcărilor, a pozițiilor adoptate etc. Dorința de filosofie nu se află doar în limbaj, ci precede apariția lui, prin conștientizarea instinctului de a filosofa, de a te mișca, de a atinge, de a explora, de a comunica, de a înțelege...

Ioana: Adică chiar și bebelușul filosofează?

Gheorghe: Și încă cât! În primele luni de viață... munca filosofică este foarte intensă – sunt atâtea de priceput și atâtea de înțeles, atâtea de făcut și atâtea de perfecționat... Bebelușul filosofează mai mult decât adultul... Apoi, în primii ani de viață, munca bebelușului este continuată de copil, care începând să stăpânească vorbirea, poate filosofa verbal asupra tuturor realităților pozitive, negative și relativ neutre pe care i le scoate în cale viața... Întrebări precum „Ce este x?, Cine este Y?, De ce face Z ceea ce face? De ce se manifestă ceva și nu altceva? De unde vine ceva și încotro se îndreaptă? Cât timp durează ceva?”... etc. sunt întrebări filosofice fundamentale extrem de naturale filosofiei...

De fapt, dacă stăm să ne gândim, omul se naște filosof și își manifestă cu putere instinctul și intuiția filosofică mai ales în copilărie și adolescență... La maturitate filosofia lui, de obicei, își pierde din strălucire, din impuls, din sinceritate... Când începe să creadă că știe pe ce lume se află, omul începe să uite a filosofa...

Ion: Totuși unii pretind că nu-i strică chiar deloc unui filosof să mai citească și el câte ceva, dacă știe să citească!

Gheorghe: Să citească, că nu-i strică... prea mult... Îi strică, doar dacă lectura lui este relativ unilateral dezvoltată pe direcția doar a unui anumit gen de literatură filosofică...

Și chiar dacă lectura e recomandată, la nivel mondial, mulți s-ar pune cu greu de acord care anume sunt cărțile de filosofie care consideră ei că trebuie citite în mod obligatoriu – care sunt cărțile fără de care nu s-ar putea face filosofie...

De obicei, când această pretenție apare, nu mai vorbim de filosofie, ci doar de copierea unei filosofii... Anumite lecturi sunt impuse naivilor neatenți doar spre a-i face să renunțe la propria lor gândire și să adopte gândirea altora....

Așadar, lecturile sunt utile, dar nu sunt obligatorii... și ele trebuie făcute cu atenție și discernământ sporit pentru a-ți dezvaloga mintea, nu pentru a o prinde în niște sofisme și paralogisme tradițional acceptate de unii ca fiind filosofie...

Dacă ai ajuns la maturitate, filosofia începe, uneori, prin a-ți pretinde să renunți (sau să încerci să renunți) la mai tot ce știi până atunci despre lume și viață (adică, în principal, la cunoașterea tradițională a lumii, dobândită oral sau prin lectură)...

Unii ar pretinde deci că prea multă carte, insuficient digerată și neatent însușită, e chiar un obstacol (uneori insurmontabil) pentru a filosofa cu adevărat...

Ion: Să zicem, așa precum zici, că nu e absolut necesar să citești, dar dacă ar fi, cam câte cărți ar trebui să citească cineva pentru ca să se trezească focul filosofic în el sau în ea? Una, două, trei, zece, o sută, o mie?...

Gheorghe: Eu zic că uneori e destul una și bună... dar numai dacă e citită cu atenție, fără grabă, cu spirit critic, cu sinceritate și cu dorință de dialog spre profunzime purtat cu Textul și cu Autorii lui...

Ioana: Care să fie acea carte?

Gheorghe: Orice carte... De fapt poate fi și un ziar... Dar cel mai bine e să fie cartea scrisă de tine, jurnalul în care să-ți notezi gândurile și ideile tale despre toate cele...

Unii ți-ar spune că ai nevoie să citești 10, 100 sau chiar 1000 de cărți, pentru ca să-ți lărgesci cunoașterea lumii și vieții suficient de mult, încât să poți filosofa cu succes...

Un sceptic însă ți-ar spune clar că e destul să deschizi ochii, să privești cu atenție și să-ți dorești să explorezi profunzimile ființei, pentru ca să înțelegi fundamentele filosofiei și tot ceea ce poate fi înțeles cu certitudine – adică nimic!

Ion: Ne-am lămurit deci! Tu zici că nu e o condiție necesară să citești vreo carte, vreodată... Iar dacă o faci, uneori această lectură ajută, dar, de cele mai multe ori, strică... Așa că dacă nu ai de gând să citești cu atenție, sinceritate și spirit critic ceea ce au scris alții, mai bine nu citi – nu are sens să-ți umpli capul cu prostii care mai mult te bagă în ceață decât te lămuresc, care te fac din gânditor, credincios, din cercetător, fanatic sau din filosof, delirant filosofic...

Gheorghe: Exact! Prea multe lecturi unilateral dezvoltate, închistate într-o limbă jargon, care doar se susțin reciproc unele pe altele, în cerc vicios și pe baza unor cercuri vicioase, duc chiar la o împietrire a minții în iluzie filosofică și rătăcire mentală livrescă...

Dacă nu se poate munte multă și lectură multă, atunci mai bine lectură puțină și munte multă, decât lectură multă și munte puțină...

Pentru astfel de rătăciți ai minții, a gândi și a citi devin sinonime, ei fiind, de multe ori, evident incapabili de gândire proprie, de sunt mereu nevoiți să și-o împrumute din cărțile altora... Pentru ei a citi și a povesti altora ce au citit (ce a zis Isi, Pisi și cu Sisi...), într-un limbaj cât mai alambicat, care să le dovedească cât mai elocvent neînțelegerea pe care o au în legătură cu conținutul cărții lui Isi, Pisi și a lui Sisi, devin sinonime cu a filosofa... Ori... a nu face distincție între a povesti aberații citite pe undeva și a filosofa e, uneori, un lucru destul de grav...

Ioana: E necesar oare atunci ca filosoful să gândească, ca să fie considerat filosof?

Gheorghe: Unii zic că da, alții că nu... Pentru unii gândirea e o cale, pentru alții un obstacol major în calea cunoașterii filosofiei adevărate... Eu sunt de părere că și unii, și alții au dreptate și că e bine ca un filosof să cunoască și să se poată exprima și prin gândire rațională, logică, cu sens precis, clară, coerentă și utilă, dar și prin „lipsa” acestei gândirii – prin gândire intuitivă, metaforică, difuză, poetică, încărcată de multiple sensuri și permițând foarte multe interpretări...

Ioana: Dar oare, dacă gândirea este irațională, delirantă, intenționat neclară, incoerentă, aberantă, superficială, atunci ea nu se îndepărtează de gândirea filosofică autentică?

Gheorghe: Da și nu... Este evident că sunt multe opere filosofice, relativ iraționale, lipsite de un sens evident, clar, precis delimitat, care zboară superficial din floare în floare pe marginea ideilor filosofice și totuși sunt considerate de mulți ca fiind filosofie... Ele sunt un fel de poeme filosofice, dar sunt filosofie... Chiar și mintea delirantă filosofează...

Ioana: Deci și nebunii filosofează?

Gheorghe: Uneori chiar mai cu râvnă decât cei considerați normali...

Ioana: Atunci a gândi e a filosofa, indiferent de ceea ce gândești?

Gheorghe: Fie că ne place, fie că nu ne place, acesta este adevărul...

Ioana: Se poate oare să ajungi la o stare în care nu mai gândești, la o filosofie lipsită de gândire?

Gheorghe: Se poate – dar numai pentru scurte momente de timp, specifice unor momente de iluminare non-verbală, apărute în urma unor practici de concentrare susținută... dar în restul timpului acest lucru nu e posibil și nici necesar, indiferent de ce ar zice unii...

Ioana: Bun... Să vedem atunci ce condiții majore avem până acum!

Gheorghe: Simplu: prima, să știe să vorbească și, a doua, să gândească...

Ioana: Dar pe acestea le îndeplinesc mai toți oamenii!...

Gheorghe: Exact – chiar dacă nu o știu, toți oamenii filosofează... Toți oamenii sunt filosofi și cu fiecare faptă pe care o fac, cu fiecare gând pe care îl poartă în minte, cu fiecare vorbă pe care o rostesc sau pe care o scriu, ei creează, mențin și dezvoltă un sistem filosofic – propria lor filosofie, filosofia lor de viață...

Ioana: Dacă e așa cum zici tu... și tot ce gândește și/ sau vorbește un om e filosofie, fiind deci foarte greu să găsim pe cineva care nu filosofează (fie că o știe, fie că nu), atunci putem pune oare o ierarhie valorică între aceste miliarde de filosofii? Putem spune că unele filosofii sunt mai valoroase decât altele?

Gheorghe: Putem... Și unii o și fac. Dar trebuie să reținem că pentru fiecare om în parte cea mai valoroasă filosofie e propria lui filosofie... Fie că a izvorât din el, fie că i se pare că a luat-o de la alții, fie că chiar a luat-o, nu contează!... El ține la ea, pentru că aceea e a lui, pentru că alta mai bună el nu are și pentru că nu poate să o dea cu adevărat altcuiva...

Ioana: Dar dacă ar fi să fie apreciată valoric și de altcineva în afara posesorului ei, cum ar trebui să se facă această apreciere?

Gheorghe: Exact așa cum se face! Din om în om și din gură în gură, în funcție de frumusețea, fascinația și utilitatea individuală și colectivă pe care cei care fac aprecierea o găsesc, ei înșiși, în ceea ce aud sau în ceea ce citesc din filosofii existente în public.

Ion: Și ce rol au aici cercurile de laudaci (academici sau de altă natură) care se laudă între ei indiferent de valoarea lor?

Gheorghe: Un rol bun... Le ridică moralul și îi fac să se simtă bine, deși majoritatea lor sunt conștienți de mediocritatea lor valorică în raport cu valorile afirmate global...

Apoi, e normal să existe cluburi și cercuri cu interese și plăceri literar-filosofice similare, care apreciază anumite opere, chiar dacă ele nu au o largă răspândire publică... Pentru cei care fac parte din aceste cluburi, vorbim de valoare locală, de grup, de haită – fiecare trib cultural având totemurile sale filosofice și sfinții săi consacrați...

Vorbim deci de valoare individuală (pe care și-o asumă în mod implicit sau explicit fiecare om), de valoare de grup restrâns (care îi este conferită, de obicei, direct interesat sau în contra-prestație, de grupul său de apropiați, cunoștințe, prieteni) și mai vorbim și de valoare istorică – acea valoare care (din diferite motive) rezistă în timp, care, de multe ori, nu poate fi anticipată și nici nu poate fi

constatată imediat ce apare – cel care consfințește această valoare e timpul și istoria...

Timpul e cel care arată ce e valoarea istorică – prin faptul că o operă filosofică supraviețuiește (cel puțin o durată) timpului – unui anumit timp istoric și unui grup local, migrând apoi din timp în timp, din grup în grup și din loc în loc, până când se răspândește suficient de mult încât să capete un nimb de universalitate care o impune ca valoare milenară (care a rezistat și și-a făcut loc, din ce în ce mai larg, în conștiința publică și individuală timp de 1000 de ani).

Aceste valori istorice sunt principalele valori publice, iar ele sunt consfințite doar de timp. La nivel individual însă fiecare om le va avea pe ale lui (în consonanță cu cele publice sau împotriva lor), dar cea mai mare valoare pe care și-o asumă va fi el însuși – și așa este bine să fie... Căci un om inconștient de propria lui valoare, care așteaptă confirmări valorice din afara sa, este doar un imatur psihic, un copil mental care cerșește recunoaștere, pentru că nu e sigur de propria lui valoare (valoare pe care, cu siguranță, fiecare om o are și e bine să și-o recunoască față de sine și să o vadă apoi în fiecare viață din natură).

Acești nefericiți lipsiți de valoare – nu pentru că nu o au, ci pentru că nu și-o conștientizează și nu și-o afirmă – ar trebui să se maturizeze și să înțeleagă că fără ei nimic nu are și nu poate avea sens (pentru ei)... Că ei sunt plini de valoare indiferent de ceea ce gândesc și de ceea ce fac – ei sunt plini de valoarea lor (în bine sau în rău, cu consecințele de rigoare).

Dacă însă valoarea lor (recunoscută sau ignorată) le aduce răul: suferința, ignoranța, neliniștea, slăbiciunea, lipsa de iubire sau de libertate, sau de grație, sau de bunătate – e cazul să renunțe la ea, pentru a se afla, față de ei înșiși, în acea valoare cu adevărat valoroasă (utilă, benefică pentru ei) – cea care e reflectată în ei și în afara lor spre manifestare de frumos și de mulțumire, de liniște și armonie, de putere și de stăpânire de sine, de iubire și de libertate, de mișcare elegantă și de bunătate în gândire, vorbă și faptă...

Ioana: A rosti deci că ceva e lipsit de valoare este un non-sens?

Gheorghe: Cu siguranță!... Și chiar mai mult de atât! – E o aberație! O simplă afirmație tupeist ignorantă, fără nici cea mai mică acoperire în realitate...

Ioana: Și atunci de ce sunt unii care afirmă acest lucru?

Gheorghe: Pentru că pot... Pentru că uneori sunt plictisiți, pentru că alteori sunt răniți sau răuvoitori, pentru că uneori sunt invidioși pe creatorul lucrului declarat de ei fără valoare sau pentru că au un sistem de valori care nu a înțeles încă ce este Valoarea și ce este valoros în viață...

A spune despre o existență filosofică oarecare că e lipsită de valoare înseamnă a spune despre viață că e lipsită de valoare – fiecare viață este valoroasă în felul ei și fiecare filosofie trebuie prețuită pentru ceea ce este – o cale de cunoaștere și de afirmare de sine a filosofului sau a filosoafei care o manifestă prin sine...

Negarea valorii filosofice a unui om oarecare, făcută la mânia, din frustrare, din invidie, din orgoliu, din reavoință e doar un act de neînțelegere a fundamentelor filosofiei, e doar a nu înțelege că filosofia nu poate fi confiscată de nici un individ, respectiv de nici un grup de indivizi, că filosofia știe să-și găsească cale de manifestare, mai mult sau mai puțin conștientă, prin fiecare individ în parte, iar cel conștient de acest adevăr găsește semn de filosofie și motiv de filosofare în fiecare vorbă, în fiecare faptă, în fiecare gest... Filosoful și omul sunt una, iar filosoful conștient de sine știe acest lucru mai bine decât oricare altul...

Să-i compătimim deci pe acei filosofi rătăciți printre cuvinte rătăcite și rătăcitoare, fiindcă e vai și amar de ei și de mintea lor... dar să nu-i devalorizăm: sunt și ei viață, ca oricare viață! Sunt și ei filosofie în mișcare de aprofundare de sine! Să-i iubim deci ca frați ai noștri întru existență filosofică și să-i ajutăm pe cât ne stă în putință să se ridice din rătăcirea și din angoasa lor metafizică spre trăirea în vindecare, împăcare, frumos și desfătare...

Acest lucru ei ni-l cer prin vorbele și prin gesturile lor necugetate, pline de mândrie și de îngâmfare, pline de dispreț și de ură, pline de tristețe și de frică, pline de rătăcire și lipsite de iubire... Ei trag în fața noastră un semnal de alarmă prin care ne cer ajutor spre vindecare și clarificare, spre iubire și valorizare, spre transformare și armonizare... iar noi suntem datori față de Valoare și față de viață, față de Filosofie și față de Ideal să le sărim în ajutor și să le fim alături în procesul transformării lor spre mai bine...

Ion: Și dacă ei ne refuză ajutorul?

Gheorghe: Atunci nu e cazul să-i forțăm... prea tare... De multe ori, e bine să-i lăsăm să meargă în ritmul lor propriu prin viață și prin filosofie... Să-i lăsăm să învețe din suferința proprie calea spre recunoașterea Valorii Individuale și spre Filosofia conștientă de sine!

Ion: Și dacă nu învață niciodată?

Gheorghe: Atunci, asta e! Nimeni nu-i perfect!...

3. Filosofia ca aberație

Ion: Hm... După cum zici tu... orice prost e un filosof și orice prostie are la baza ei o întreagă filosofie!

Gheorghe: Exact așa e!... Prostia face parte din natura umană, așa că nu trebuie să o tratăm cu duritate, ci cu înțelegere și, uneori, chiar cu admirație...

Ion: Așa o fi... Nu zic nu... Dar mie mi se pare că în mulți filosofi nu e doar prostie, ci e chiar mai mult de atât – anume, aberație...

Ioana: Filosoful este un aberant și filosofia este o aberație?

Gheorghe: Da!... Orice aberant este filosof și orice aberație ascunde în ea o întreagă filosofie!...

Ion: Ioana, cum e omul așa e și filosofia lui... Și cum oamenii, în majoritatea cazurilor și în majoritatea timpului aberează, filosofia, în 95 la sută din cazuri, este doar aberație... Operele filosofilor sunt pline de aberații majore (cele reținute de posteritate, uneori și doar pentru faptul că se repetă obsesiv în scrierile lor), de aberații medii (aparent nevinovate, care pretind că vor să zică ceva, când de fapt nu zic nimic) și de mici aberații (presărate ici și colo, prin locurile importante, ca să întregească tabloul aberativ al filosofiei lor privite pe ansamblu).

Aberații înseamnă: tâmpenii, idiotenii, imbecilități, contradicții, confuzii, ignoranță, prostii, luptă inutilă împotriva bunului simț, împotriva evidenței, a rațiunii și a logicii, exagerări monstruoase, gândire deziderativă, mentalitate infantilă, gândire magică, fabulații supranaturale, tupeisme dogmatice susținute de niște izmenari care habar nu au pe ce lume trăiesc, nebunii clinice (de multe ori, confirmate de un diagnostic și de un tratament specific), șarlatanii dovedite etc.

Așadar, istoria filosofiei este, în cea mai mare parte, doar istoria unor aberații – lucru vădit istoric mai ales prin faptul că urmașii unor aberanți le critică acestora aberațiile și le arată ca atare, doar pentru a pune în locul lor niște aberații și mai mari sau cel puțin egale ca și „consistență” cu cele criticate – aberații criticate, la rândul lor, doar pentru a fi înlocuite de alte aberații – și tot așa, ca într-o horă aberantă jucată de idiști aberanți numiți, în mod aberant, mari gânditori și mari filosofi...

Culmea este apoi că aberațiile acestea nici măcar nu sunt ascunse sau subtile – ele se găsesc în prim plan și domină filosofia aberanților care le-au produs...

De aceea, pentru a le găsi și demonstra ca atare, trebuie doar să ne amintim sau să constatăm ceea ce a rămas ca „idee nouă” după fiecare filosof – și putem fi convinși (în proporție de 95 la

sută) că e o aberație de cel mai înalt nivel – altfel, nu ar fi rămas în memoria colectivă ca o mare realizare filosofică...

Ne putem deci întreba: de ce păstrează umanitatea, aducându-le laude, doar lucrurile aberante din filosofie?... Răspunsul cel mai evident este: pentru că umanitatea este aberantă... pentru că umanitatea e proastă, tâmpită, imbecilă, contradictorie, delirantă, nebună, lipsită de bun simț și mai mereu gata să nege cu maximă lejeritate evidența, rațiunea și logica...

Și aceste trăsături aberante din gândirea umanității se văd în faptele ei: violențe și persecuții (în familie, între triburi, neamuri, etnii, state, federații etc.), războaie nenumărate, furturi și tâlhării, hoții și minciuni (istoria oricărui stat mare, a oricărui imperiu sau regat este în primul rând istoria acestor crime, viclenii, hoții, înșelăciuni ș.a.m.d.)...

Deci nu e de mirare că o umanitate aberantă nu reține în mintea ei colectivă decât aberații și tâmpenii intelectuale (în religie, în filosofie, în politică, în economie...), adică în toate științele social umane în general...

În științele tehnice însă lucrurile stau un pic altfel: deoarece doar lucrurile dovedite a fi bazate pe realitate funcționează tehnic.

Astfel umanitatea a ajuns la stadiul unor civilizații tehnologice construite pe evidențe, pe rațiune, pe logică, pe experiment, pe utilitate, pe adevăr, pe funcționare reală, nu imaginară și la stadiul unor mentalități culturale adesea delirante, rămase în urmă, specifice, de exemplu, epocilor de piatră, de bronz și de fier ale umanității...

Umanitatea ar putea trăi în paradis (prin tehnologia pe care o deține momentan), dar nu o lasă aberațiile (religioase, filosofice, politice, economice...) pe care ea încă le mai menține cu mare drag în mintea ei...

Ioana: Care din ele? Cam la ce aberații te referi?

Ion: Păi cam toate – mintea omului e plină, cel puțin 95 la sută, cu tot felul de aberații culturale și pare a fi incapabilă să le sesizeze repede și bine și să le corecteze cu promptitudine, înlăturându-le din mintea sa de îndată ce le constată prezența...

De aceea, foarte multe din reperele care au rămas până acum în istoria filosofiei nu sunt decât niște aberații evidente... iar lucrurile coerente, funcționale și utile, într-o oarecare măsură, ce s-au mai rătăcit din greșeală pe acolo (maieutica, logica, realismul, scepticismul, hedonismul, empirismul, metoda științifică, democrația extinsă, libertatea de gândire și de exprimare ș.a.) sunt, de multe ori, dacă nu ignorate în totalitate, cel puțin trecute sub tăcere...

Ioana: De ce se întâmplă asta?

Ion: Pentru că mintea aberantă nu poate susține non-abelațiile... E în natura ei să fie tâmpită și să rămână așa, până

când o va scutura cineva de guler și-i va da o palmă filosofică zdravă să-i vină mintea la loc – dacă acest lucru va fi posibil vreodată... lucru puțin probabil, chiar dacă nu neapărat imposibil, deoarece este extrem de greu „să lucrezi” cu aberanții...

Ioana: De ce e greu?

Ion: Fiindcă printre „valorile” apreciate de aberanți se află lipsa de bun simț, infantilismul credincios, frica tradițională, tupeul de borfaș intelectual, afișarea de lanțuri tradițional dogmatice în jurul gâtului și a gândirii, delirul supranatural, instinctul de haită, gândirea de turmă, dorința de conformare cu orice preț, lipsa de verticalitate, acceptarea compromisului cu impostura, cu nebunia și cu prostia...

Valorile tehnologice: evidența, experimentul, funcționalitatea, utilitatea, explicația rațională, critica erorilor, corectarea lor permanentă, găsirea de soluții practice, clare, coerente ș.a. – pot ajuta și la înlăturarea aberațiilor religioase, filosofice, politice și economice prezente încă în gândirea umanității... Doar că, înainte de toate, omul trebuie să devină conștient de natura sa cultural aberantă și să-și dorească să și-o corecteze... Până atunci, într-o mare măsură, filosofia lui nu este decât aberație – manifestare plenară prin faptul de a fi în eroare, în greșeală, în nesinceritate, în neadevăr, în suferință și în angoasă existențială...

4. Tulburare și limpezire

Ioana: Filosofia e oare doar aberație sau poate fi și limpezire (claritate și clarificare, coerență și revelare, înțelegere și explicare)?

Ion: Poate fi și limpezire, dar, de foarte multe ori, ea se mulțumește să fie doar tulburare, agitare, excitare, amânare, evitare și aberare...

Ioana: De ce?

Ion: Filosofia e o oglindă – dacă apa minții filosofului este tulburată, imaginea reflectată în ea este deformată, incoerentă, neclară...

Ioana: De ce e tulburată?

Ion: De dragostea pentru aberare!

Ioana: Filosoful aberează din pasiune?... El e îndrăgostit de aberațiile sale?... Ele îi sunt mai dragi decât o posibilă limpezire a minții?

Ion: Tulburarea vine înaintea limpezirii... De aceea, mulți filosofi nu au avut niciodată capul limpede, fiindcă nu au ieșit niciodată din starea lor de tulburare...

Ioana: Și tulburarea i-a făcut să abereze?

Ion: Normal... Ce altceva să-i determine să facă tulburarea?

Ioana: Să se limpezească, de exemplu...

Ion: Nu poți să-i explici unuia cu mintea tulbure ce e limpezirea!

Ioana: Și cum s-ar putea limpezi mintea filosofului tulburat spre aberare?

Ion: Prin concentrare... O singură întrebare aruncată spre fundul lacului minții și urmărită cu atenție cum se scufundă tulbură și ea apa, dar până la urmă se așează pe fund și suprafața apei se limpește... Pe când dacă arunci mereu cu pietre în lac, fără să aștepti ca ele să se lase la fund și să permită limpezirea lui, nu obții decât o tulburare continuă a lacului minții...

Întrebarea trebuie lăsată și trebuie ajutată să ajungă cât mai profund în inconștient... Ea nu trebuie agitată superficial și grăbit, puțin prin conștient, doar spre a fi părăsită și uitată spre a fi înlocuită cu alta... și cu alta...

Tulburarea înseamnă grabă, disipare, lipsă de concentrare, evitarea profunzimii, lipsă de răbdare... Limpezirea e răbdare, concentrare, insistență, profunzime... Trebuie să ai răbdare să dispară și ultimele valori create de piatră înainte să apară limpezirea...

Ioana: Și cum oamenii, de obicei, nu au răbdare, rămân mereu tulburați și astfel filosofia lor nu este decât aberare...

Ion: Da... Aberarea vine din tulburare... iar coerența și claritatea vin din limpezire... Aberația filosofică se vede cu o limpezime de cristal...

Ioana: Și atunci?

Ion: Și atunci, ce?

Ioana: Ce e de făcut?

Ion: Mai nimic... Mintea tulburată nu poate fi ajutată... Ea trebuie mai întâi să învețe a se limpezi prin concentrare mai îndelungată, de exemplu, pe o singură întrebare și abia apoi poate să apară în ea ceva clar, coerent și limpede...

În filosofie, mai înainte de orice, trebuie să-ți fie limpede că ești tulburat și apoi să te tulburi de faptul că încă nu ai ajuns la limpezire... Fiindcă limpezirea este un proces continuu care nu se termină niciodată... Filosofia are ca țintă limpezirea continuă a minții – atingerea unei trăiri care să ne permită să vedem din ce în ce mai limpede mecanismele reale de manifestare specifice realităților cu care intrăm în contact...

5. Realul și idealul

Ioana: Filosofia este, așadar, un proces de limpezire și de clarificare a minții... A percepției, a emoției, a rațiunii, a intuiției, a instinctului, a dorinței și conștiinței...

Ion: Este... Dar, cum am spus, poate fi și un proces de tulburare, de confuzare, de rătăcire, de aberare...

Pentru a aprofunda această natură duală a filosofiei, dacă îmi permiteți, aș vrea să introduc în discuție distincția care poate fi făcută între filosoful real și filosoful ideal.

Gheorghe: Sigur Ion, chiar te rugăm!

Ion: Dar aș vrea să o fac prin joc de roluri – anume cu implicarea voastră directă. Eu voi vorbi în numele unora, iar voi, care doriți, sunteți poftiți să vorbiți în numele altora – și astfel să vedem, prin dialog, dacă lămurim distincția propusă spre analiză de mine.

Ioana: Începe și îți vom intra în joc!

Ion: Ok. Așadar, dacă privim atent în jur, la cei care studiază diferite cărți de filosofie, unii dintre ei (anume cei mai sinceri, mai direcți, cei care sunt mai puțin dispuși să facă compromisuri, cei adânciți în iubirea de înțelepciune) vor spune, uneori (*se ridică de pe scaun*), despre alți filosofi:

– „Priviți! Filosoful acesta e gol! Nu are nici un fel de haine de sens pe el... Priviți-l cum umblă dezbrăcat de sens încordându-și caraghios mușchiuleții lui academici, cum pășește penibil prin viață cu puțulica lui paradoxal ridicată în bernă ontologică încercând disperat (asemena unui câine cinic lipsit de călduri filosofice) să se introducă stradal în oarece creștături conceptual disponibile spre proținutarea intelectuală pe marginea drumului filosofiei!”...

Iar alții, auzind aprecierile de mai înainte, le-ar putea răspunde:... Cine vrea să răspundă?...

(*Gheorghe ridică mâna cu entuziasm.*) Te rog Gheorghe!

Gheorghe (luând o figură serioasă și ridicându-se și el în picioare): „Stimate Ion, știm că filosoful acesta este gol, știm că vorbele lui nu spun mai nimic, că ideile lui sunt mult mai mici decât își închipuie el, dar ce să facem? – E și el un curvar iremediabil, îi plac conceptele și ideile care se prostituează – acele concepte și idei care intră fără rezerve pudice în orice combinație ideatic-erotică – care se combină orgiastic cu orice cuvânt – chiar și pentru cea mai mică plăcere lingvistică, chiar și pentru cea mai efemeră plăcere de moment.

Știm că, uneori, orgiile lui verbale sunt lipsite de conținut sensual, știm că eroticul este o realitate pe care el nu o prea înțelege fiind, de multe ori, prea orbit de grotesc, de absurd și de

penibil... Dar și noi suntem la fel de curvari ca și el! Și noi ne băgăm logosul lingual (lingosul) în toate combinațiile lingvistice pe care le prindem prin minte și le înghesuim în propoziții jargonice până ne descărcăm de toate frustrările noastre de filosofi în căutare de sine.

Ai milă de unii ca noi! Ai milă de filosofii reali!... Îndură-te de noi, de artiști și de imitatori, de noi cei iubitori de mimetism și ironie! – Noi suntem filosofii reali... Și alții mai buni ca noi nu vei găsi decât în imaginația ta.

Filosoful ideal nu există! Doar cel real are calitatea ființei – și filosofia lui este inevitabil filosofia ratării și a lipsei de sens, filosofia goliciunii și prostituției lingvistice, pentru că o altă filosofie reală nu există, fiindcă o altă viață nu există! – Viața este o ipocrită și o prefăcută, o înșelătoare și o amăgitoare, o curvă goală care nu știe pe ce lume se află și nici nu va ști vreodată, o curvă care își asumă cu mândrie condiția ei provocatoare spre frânturi de dorințe în esență lipsite de alinare.

Știm că suntem niște ratați ai minții și poți să ne-o spui în față dacă vrei... Dar la ce-ți ajută? Și tu ești la fel ca noi! Ai putea deci să fii și tu puțin mai ipocrit și să nu mai spui adevărul așa de brutal, că s-ar putea să ne superi ego-ul.”

Ion (provocat de Gheorghe): „Foarte bine faceți dacă vă supărați! – Astfel vă veți trezi și voi poate la realitate și veți face mai mult decât să constatați fără rușine și fără remușcare că sunteți goi și cu puța pleoștită, cu burta scoasă în decor și cu limba umflată de prea multe deșeuri mentale bătucite pe ea”...

Ioana: E, haideți băieți... nu mai fiți așa răutăcioși cu filosofii reali! – Sărmanii de ei nu pot mai mult... E lăudabil că totuși încearcă, că se cufundă în perpetue încercări ratate de a se afirma într-un domeniu pentru care în mod evident nu au talent – lucru de care puteau să-și dea seama... și probabil că au și făcut-o la un moment dat... (*Ion și Gheorghe se așează pe scaune.*)

Dar, după cum și voi știți, viața e grea și trebuie să trăiască și ei din ceva – anume din iluzii de profunzime, din speranțe de însemnătate, din ispite de diferențiere prin cuvânt. Și apoi, pe unii din ei nu-i poți blama, dacă au profitat de lipsa de orientare valorică a societății, care îi plătește sub diferite forme să abereze filosofii divertimentale prin cărți și reviste, prin piețe și pe la catedre, prin bufete și prin institute de cercetare.

Ion: I-aș lăsa în pace, dacă nu ar pângări acest domeniu al filosofiei, dacă nu l-ar trânti în noroi prin ignorarea conștientă a esenței lui – esență care indică spre iubire de înțelepciune și nu spre prostituție mentală... Și dacă binevoiești, te rog să-mi spui și mie, Ioana, ce crezi tu că este mai grav, după părerea ta: să taci atunci când ai ceva de spus sau să vorbești atunci când nu ai nimic de comunicat?

Ioana: Ion dragă, nu poți blama oamenii pentru că vorbesc, indiferent de motivul pentru care o fac. Și filosofii sunt oameni ca toți oamenii și, prin urmare, bârfesc și ei ca toată lumea – doar că bârfa lor e despre filosofi și despre filosofare. Bârfa e adânc înscrisă în natura umană, fiindcă... omul este, printre altele, și un animal bârfitor... Cât despre tăcere – trebuie să spun că a tăcea când ai ceva de spus poate fi o impietate, dacă tăcerea ta lasă intenționat filosofia în beznă... Dacă, cu un minim efort de sinceritate, ai putea să aduci cu tine un pic de lumină în lume, atunci ar trebui, neapărat, să vorbești...

Și văd că tu vorbești!... Deci crezi în claritate și în lumină, în limpezire și în clarificare, crezi într-un sens și într-o direcție... Nu?

Ion: Da! Cred!...

Ioana: Deci tu de aceea vorbești – spre a propune profunzime și evidență, drum cu sens și comunicare eficientă, acțiune concretă și faptă imediată... Tu de aceea îi ataci pe acești prostituți ai verbului – pentru că ei doar se joacă, pentru că ei nu caută neapărat utilul sau necesarul și, de multe ori, nici măcar plăcutul...

Ion: Exact! În filosofie, nu de confuzie, nu de superficialitate și incoerență, mascate sub cuvinte aparent nevinovate precum erudiție, exegeză, limbaj de specialitate, avem noi nevoie. Ceea ce se caută aici este claritatea, profunzimea, coerența!

Gheorghe: Dar Ioane, oare poți tu blama filosofii aceștia de duzină că nu se apropie de filosoful ideal? Poate că nu sunt capabili!

Ion: Crezi? Crezi că un om matur nu e capabil să se spele? Crezi că un cerșetor nu este capabil să nu mai cerșească? Crezi că sărăcia mentală a copiilor nu poate fi alungată prin instrucție și învățatură? Crezi tu că pierderea inutilă a unora în cuvinte și în texte care în esență nu spun nimic nimănui nu poate fi înlocuită de o lectură atentă și de o critică cu sens a unor astfel de discursuri bălăristice?

Gheorghe: Nu, nu cred!

Ion: Păi vezi? Atunci înseamnă că este și pentru ei o șansă. Trebuie doar ca cineva să-i trezească din „somnul lor dogmatic” și să le spună în față că filosofia lor nu este filosofie, ci (doar) aberare!

Ioana: Bine, dar dacă vorbim de două instanțe implicate în definirea statutului de filosof (anume de cea specifică realului, respectiv idealului), oare nu acceptăm atunci din start că realul – filosoful real – este mai puțin decât idealul (nicicând atins pe deplin) și, astfel, e mereu imperfect?

Ion: Aici vorbim de două aspecte diferite care se manifestă pe două planuri distincte... E adevărat că filosoful real este manifestat după modelul celui ideal. Și că el este o actualizare a unei potențe. Dar filosoful real este filosoful adevărat!... Iar cel ideal este doar

tiparul conceptual după care el se modelează pe sine spre fapte – anume după tiparul iubirii de înțelepciune.

Ioana: Înțeleg. Deci cineva care nu actualizează în fapt această iubire nu este un filosof real, ci unul ireal, unul care nu există... Revenim astfel la negarea statutului de filosof pentru cei care nu se arată demni de a purta acest nume; nu neapărat priviți în ansamblul creației lor, ci pe opere specifice: cineva poate fi filosof când susține o anumită idee și ne-filosof când o susține pe alta – poate fi profund și folositor, înțelept și iubitor (dornic de ajutorare prin fapte de vindecare și întărire) într-un domeniu al vieții, la un moment dat și poate fi superficial și nefolositor, nătâng și urâcios în alt domeniu de cercetare a realului, în același moment sau în altul.

Ion: Exact! Atributul de filosof se poate acorda doar aceluia care face filosofie, în momentul când el o face și nu în alt moment!

La fel cum, de exemplu, atributul de virtuos nu poate fi acordat definitiv și irevocabil cuiva pentru întreaga întindere a virtuților posibile – ci doar temporar și revocabil – doar pentru timpul cât virtutea (curajul, cumpătarea, iubirea etc.) se manifestă în el. Iar dacă la un moment dat este virtuos, dintr-o anumită perspectivă, dar apoi el renunță să mai fie ca atare și se apucă de vicii, nu îl mai putem numi virtuos. Virtuțile lui depind de faptele lui la un moment dat.

La fel e și cu filosofarea autentică – ea depinde de faptele pe care omul le generează la un moment dat – dacă ele sunt filosofice (iubitoare de înțelepciune), atunci el e filosof (în acel moment) – dacă nu sunt filosofice (dacă ele iubesc superficialitatea, ignoranța, neclaritatea, incoerența), atunci el nu e filosof.

O comportare virtuoasă la un moment dat nu anulează viciul pentru totdeauna... Viciul trebuie astfel să fie blamat și corectat de fiecare dată când apare, căci altfel prinde aripi și corupe restul personalității. Dacă cineva fură și tâlhărește pe altcineva, el nu este iertat pentru fapta lui pe motiv că altă dată a fost cinstit și non-violent. Fiecare faptă trebuie să suporte propriile ei urmări și nu altele... La fel e și în filosofie: fiecare gând, fiecare text, fiecare demers intelectual al omului are urmările lui specifice – dacă ele duc la întărirea iubirii de înțelepciune în el și în societate, atunci el e filosof când le face – dacă nu... atunci nu este.

Se pot inventa o grămadă de nume care să denumească discursurile care nu duc la iubirea de înțelepciune și, respectiv, pe cei care le susțin, ca de exemplu: eseistică aeriană și filoarian, exprimare incoerentă și filodeșirat, discurs circular și filorotor, mesaj neclar și filoconfuz; vorbărie goală de sens și filoabsurd – dar pentru aceste discursuri și pentru cei care le susțin nu e nicidecum potrivit numele de filosofie, respectiv de filosof!

Gheorghe: În mare îți dau dreptate... Dar totuși cred că ești prea dur cu breasla filosofilor.. Ei au o natură artistică aparte, în care libertatea de mișcare, de gândire și de exprimare e elementul cel mai important... Și, prin urmare, nimeni nu poate să-i impună unui filosof adevărat ce să gândească, cum să gândească și cu ce scop... Acestea sunt alegeri intime pe care el trebuie să le facă singur...

Pentru definirea spiritului filosofic autentic este esențială menționarea libertății de a judeca și de a rejudeca cu maximă profunzime și sinceritate tot ceea ce are ființă.

Filosoful autentic se angajează mereu spre reevaluarea constantă a tuturor adevărilor care îi sunt servite pe tavă de către educația familială și tradiția culturală, de către școală și de către diferitele surse de informare existente în cadrul unei societăți. El își stabilește singur ceea ce e mai important de gândit, de făcut și de spus, ceea ce e mai plăcut sau mai util pentru el și pentru cei de lângă el într-un moment sau altul...

El joacă uneori rolul unei conștiințe revoluționare care chestionează cu maximă sinceritate lumea, care pune sub semnul întrebării tradiția și prejudecata, care indică incoerența și blamează neclaritatea și care oferă variante de rezolvare a problemelor pe care le întâlnește în viață și propune soluții de corectare a erorilor pe care le sesizează în sine și în lume... Alteori însă el doar se joacă cu gândurile, cu vorbele sau cu faptele...

Filosoful real uneori trăiește puternic ancorat în realitatea socială, iar alteori viețuiește detașându-se cât mai mult de ea. Uneori se implică în schimbarea ei, iar alteori doar se joacă cu formele ei de manifestare.

Filosoful real circulă liber prin realitate și nimeni nu-i poate îngrădi această mișcare: nici măcar vreun presupus filosof ideal...

IV. Esență de filosofie

1. Delirul minții

Ion: Filosoful real are libertate de acțiune, dar sensul spre care se îndreaptă această libertate nu poate fi decât Idealul... Libertatea lui nu înseamnă deșirare, delir și derivă...

Dacă ar fi să judecăm filosofia după cele mai multe din textele considerate filosofice, nu putem însă să nu observăm că, de multe ori, „filosofia” cuprinsă în ele nu este decât gunoiul minții, că ea se exprimă printr-o sumă de cuvinte care nu au nici un rost (util, logic, real, funcțional etc.), care astfel iau forma unor deșeuri mentale, a unor dejecții sensuale, a unor incoerențe aruncate verbal...

Dacă privesc anumiți filosofi prin prisma textului pe care l-au debitat, de multe ori, sunt tentat să jur că filosofia nu e decât o diaree verbală, o expulzare forțată din filosof a tuturor cuvintelor nefolositoare, degradate, stricate, epuizate, stoarse de seva lor de viață și apoi aruncate în WC-ul textului filosofic...

Gheorghe: Ai dreptate! Cei mai mulți filosofi nu filosofează, ci doar delirează filosofic, după care își admiră reciproc delirul și și-l dau spre analiză și interpretare...

Ioana: Te incluzi și tu printre ei?

Gheorghe: Toată lumea delirează, Ioana! Tu nu delirezi? Știi vreun filosof care nu delirează?

Ioana: Ă... Nu prea!... Dar nu despre asta era vorba! Mie mi se pare că amândoi sunteți, uneori, prea duri cu filosofii!

Ion: Sărmanii de ei! Or fi prea sensibili!... Dar când scot gunoaiele mentale din ei, nu sunt sensibili? Devin brusc sensibili doar când li se atrage atenția că delirează în public?...

Eu cred că, de foarte multe ori, din păcate, filosofia nu este decât un gunoi aruncat la întâmplare pe pământul indiferent al vorbelor buruienoase și o flegmă aruncată pe fața bunului-simt!

Ioana: Un gunoi?

Ion: Și o flegmă!

Ioana: Toată filosofia este pentru tine formată doar din gunoaie și dejecții mentale?

Ion: Nu chiar toată... – dar excepțiile sunt relativ nesemnificative, așa că generalizarea aceasta e oarecum îndreptățită...

Ioana: Și de ce crezi tu că filosofia este atât de predispusă să producă gunoaie mentale?

Ion: Minte răătăcită e mintea care filosofează... De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Gheorghe: Filosofia este „Ce este filosofia?”

Ioana: Ion crede că cel mai bun răspuns care se poate da întrebării „Ce este filosofia?” este „Filosofia este „Ce este filosofia?”...”

Gheorghe: De ce?

Ion: Intellectul ignorant este intelectul care filosofează. De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Rațiunea incoerentă e rațiunea care filosofează. De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ființa care nu înțelege e ființa care filosofează. De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Cunoașterea și filosofia se exclud reciproc din existență: cel care cunoaște nu (mai) filosofează, iar cel care filosofează nu cunoaște... De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Cel care știe ce e filosofia nu mai filosofează...

Gheorghe: De aceea, filosofia este „Ce este filosofia?”... Am înțeles unde bați!...

Ioana: Așa de repede? Eu m-am prins foarte greu ce vrea să zică... Și nici acum nu sunt pe deplin convinsă de răspunsul pe care Ion îl dă la întrebarea „Ce este filosofia?”...

2. Esența prostiei

Gheorghe: Ioana, înțeleptul iubește înțelepciunea lui. El se iubește pe sine, indiferent cât de prost ar fi... Și, de obicei, un înțelept cu cât e mai prost, cu atât e mai mare înțelept!

Tot așa... filosoful iubește filosofia lui. El se iubește pe sine, indiferent ce prostii debitează. Și, de obicei, un filosof e cu atât mai autentic cu cât prostiile pe care el le debitează sunt mai evidente... Ori răspunsul găsit de Ion, la întrebarea „Ce este filosofia?”, e destul de evident...

Ioana: E evident? Mie nu mi se pare...

Gheorghe: Stai că-ți explic... Filosoful își iubește prostia, cel puțin la fel de mult pe cât își iubește înțelepciunea, deoarece prostia lui e înțelepciune și înțelepciunea lui e prostie...

Prin urmare, cu cât e mai prost un filosof, cu atât e mai mare în filosofie, deoarece, prost fiind și nefiind capabil să-i dea de capăt propriei prostii, el filosofează foarte mult – prostia lui asumată, atent cercetată și mereu reconfirmată îl face capabil să-și pună întrebări... Și le pune, fiindcă e prost... fiindcă nu le știe răspunsul... Dacă le-ar cunoaște răspunsul, nu și le-ar mai pune și astfel nu ar mai filosofa... dar fiindcă e prost, filosofează...

Și permite-mi să-ți spun Ioana, că Ion e foarte prost... de aceea filosofia lui e foarte profundă... Doar un prost care își

cunoaște propria prostie, așa cum e Ion, putea să vină cu răspunsul cu care el a venit...

Iar tu nu-l poți pricepe încă, că ești prea deșteaptă! Dacă ai fi un pic mai proastă, ai înțelege și tu de ce, așa cum zice Ion, filosofia este „Ce este filosofia?”...

Ioana: Deci ești de acord cu el?

Gheorghe: În mare sunt de acord cu el, dar mie mi se pare că uneori eu sunt chiar mai prost decât el, așa că aş putea găsi chiar un răspuns mai bun decât cel dat de Ion, la întrebarea „Ce este filosofia?”

Ion: Ești invitatul meu! Te rog, încearcă!

Gheorghe: Filosofia este prostia întruchipată!...

Ion: Frumos răspuns! Detaliază!

Gheorghe: Fiindcă filosoful adevărat știe că prostia sa nu are limite, el nu se lasă ușor amăgit de iluzia existenței unei limite a prostiei... deci nu se agață de ea și nu se leagă de ea... Și astfel, deși este prost și deși el știe că este prost, prostia nu se prea leagă de el...

Prostia se leagă, de obicei, doar de proștii care se cred deștepți!

Cine își înțelege limitele și, apoi, și le asumă devine inevitabil un prost... și prost fiind, poate să facă filosofie... Dar prostul care nu-și cunoaște limitele și nu și le asumă poate și el să facă filosofie – filosofia proștiilor fără limită...

Așadar, în filosofie se poate afirma următorul principiu: „Cu cât mai prost, cu atât mai bine!”...

Asta înseamnă, printre altele, că doar prostul poate să facă filosofie... Deșteptul e capabil doar să analizeze filosofia prostului!

Și cu cât e cineva mai deștept, cu atât el va face o analiză mai deșteaptă unor proștii pe care le-ar vedea de la o poștă și un copil de grădiniță... De aceea se și zice: „Unde e multă deșteptăciune e și prostie cu carul!”...

Asta deoarece deșteptul e, de obicei, atât de deștept, încât nu mai poate să vadă prostia! Ori aceasta e prezentă peste tot (mai ales prin filosofie)... A nu o vedea, înseamnă a nu mai vedea realitatea... De aceea, un deștept nu poate să facă filosofie... Și nu poate nici să o priceapă...

Doar proștii pot să facă filosofie adevărată, fiindcă ei, proști fiind, pot să vadă foarte limpede prostia din lume și din filosofie!

Prin urmare, filosofia este prostie adevărată, iar filosoful este un prost autentic...

Ioana: Și tu ești autentic?

Gheorghe: În prostie?... Nu! Prostia e la fel peste tot!

Regatul filosofiei e regatul prostiei, iar prostul autentic nu știe nici măcar ce este prostia!

Ion: Gheorghe are perfectă dreptate! Atâta prostie câtă am văzut în filosofie (și prin filosofie) tot este și tot o să mai fie!...

Gheorghe: Cine nu înțelege că filosofia e o prostie nu înțelege nici faptul că doar prostul face filosofie...

Aceeași prostie – o altă filosofie... Aceeași filosofie – o altă prostie...

Ion: Ai mare dreptate! Am văzut și eu ceva proști la vremea mea, dar, de departe, cei mai mari proști sunt filosofii... Că dacă nu ar fi proști, nu s-ar ocupa de prostii și dacă n-ar fi prostie, filosofia nu s-ar mai citi!... Proștii păzesc porțile cetății filosofiei și nu lasă decât prostia să intre prin ele...

Gheorghe: Așa e! Prostia e esența filosofiei și doar proștii autentici pot ajunge să profite cu adevărat de cunoașterea ei!...

Ca să găsești un filosof adevărat trebuie să cauți un prost autentic!... Din păcate însă, gudurându-se pe lângă filosofie, sunt foarte mulți proști prefăcuți – foarte mulți care doar fac pe proștii, fără să știe însă cu adevărat ce este prostia...

Ei doar o imită, o mimează... Vor să pară proști, dar din păcate nu sunt!...

Prostia cere multă muncă și răbdare, precum și dorință sinceră de a intra în profunzimea lucrurilor... A-ți dori să fii filosof e a-ți dori să fii prost... Cel care nu ajunge la prostie nu ajunge nici la filosofie!... Cine nu vede prostia nu vede nici filosofia!... Prostia și filosofia nu există una fără cealaltă!

Ioana: Mă Gheorghe... tu ești prost?

Gheorghe: Numai câteodată!... De multe ori, uit de prostia mea esențială și de prostia atot-prezentă prin lume și atunci, uneori, sunt revoltat pe mine și pe lume...

Cine nu înțelege însă prostia fundamentală a ființei nu are cum să înțeleagă ceva din viață!... Fără prostie nimic nu se explică!... Cu prostie totul capătă sens!... Prostia explică tot ce este de explicat... De aceea, cel care nu o vede (sau care se face că nu o vede) nu-și poate explica mai nimic!... Prostia însă explică totul!...

Ioana: Totul?

Gheorghe: Totul! Prostia explică chiar și prostia!... Universul e prost, natura e proastă, viața e prostie în mișcare... Și doar un prost autentic e suficient de prost încât să-și prindă mintea cu prostia!

Ion: Ce e prostia?

Gheorghe: Prostia e esența ascunsă a lumii... Cea pe care toți o simt, toți o intuiesc, dar mai nimeni nu vrea să o recunoască, acordându-i în mod oficial, cu o solemnitate demnă de orice concept nobil, locul pe care ea îl ocupă în lume, în viață și în filosofie...

Ion: Anume?

Gheorghe: Primul loc!... Prostia conduce lumea! Acesta este dreptul ei din naștere... Fără prostie lumea aceasta nu ar exista... Să-i mulțumim deci prostiei că există!

Ion: Mă prost mai ești!

Gheorghe: Aș vrea eu!

Ion: Și multe prostii mai spui!

Gheorghe: Nu mă pot abține!

Ion: Și deci tu zici că faptul că ești prost, că recunoști că ești prost, că te porți ca un prost și că vorbești numai prostii te face filosof?

Gheorghe: Da! Filosofia are nevoie doar de două lucruri: de proști și de prostie!

Ioana: Bine... dar oamenii râd de prostie!

Gheorghe: Tocmai de aceea râd de ea – fiindcă se bucură să o afle! Cultura actuală, din motive care mai de care mai prosteste, îi îndeamnă pe oameni să-și nege această trăsătură esențială a ființei lor... și, astfel, atunci când totuși, din greșală sau neatenție, scapă pentru o clipă de povara stresantă a seriozității pe care le-o impune vreo deșteptăciune închipuită, prin faptul că văd o prostie evidentă, ei râd și se bucură: jubilează extaziați la întâlnirea cu sinele lor adevărat și cu esența ultimă a lumii!

Ioana: Care este?...

Gheorghe: Prostia!... Nimic nu bucură mai tare ființa decât viziunea unei prostii autentice!

Ioana: Dacă lumea ar fi plină de prostie, așa cum zici tu, și dacă viziunea prostiei bucură ființa, fiindcă astfel ea se vede pe sine, atunci ar trebui ca oamenii să fie veseli tot timpul – dar nu sunt! De ce crezi tu că se întâmplă asta?

Gheorghe: Din prostie! Majoritatea oamenilor nu sunt suficient de proști încât, mai întâi, să vadă cu maximă claritate mișcarea triumfală a prostiei prin lume și, apoi, să recunoască cu maximă luciditate prostia existentă în ei!

Ioana: Deci tu susții că oamenii nu se pot bucura de prostia lor esențială, fiindcă nu sunt suficient de proști?

Gheorghe: Exact! Lumea are nevoie de mult mai multă prostie decât e dispusă să recunoască!

Ioana: Și de ce nu recunoaște?

Gheorghe: Mai întâi, fiindcă e proastă!... Și, apoi, fiindcă nu e suficient de proastă pe cât ar putea să fie, deoarece, proastă fiind, se crede foarte deșteaptă!... E nevoie de un prost autentic pentru a scoate la iveală prostia din lume și de un alt prost autentic care să fie capabil să o vadă...

Ioana: Vorbești de parcă a fi prost e o mare realizare!

Gheorghe: Cea mai mare realizare!

Ioana: Și ca și cum la prostia autentică s-ar ajunge doar prin vreun soi de proces de inițiere în prostie...

Gheorghe: Doar un prost autentic poate recunoaște un alt prost autentic, râzând apoi împreună de prostia din lume!

Ioana: Acum serios, Gheorghe, după tine toți oamenii sunt proști?

Gheorghe: Toți sunt proști, dar nici unul nu vrea să recunoască... Toți sunt proști și din această cauză le e rușine să-și recunoască esența propriei ființe...

Toți sunt proști, dar numai foarte puțini sunt suficient de proști încât să-și dea seama de prostia lor!

În prostia ei, umanitatea nu excelează în nimic... Nici măcar în prostie!... Prostia ei este deci mediocră!...

Ioana: Și divinitatea e proastă?

Gheorghe: Divinitatea e prostia în persoană... Zeul, dacă ar exista, ar fi cea mai proastă ființă din câte există...Privește doar la lumea pe care basmele teologice pretind că el ar fi făcut-o: e atâta prostie în ea, încât cel care ar fi făcut-o nu ar merita decât titlul de prostul satului!

Ioana: Dacă pentru tine toată lumea e proastă, înseamnă că și pe mine mă consideri proastă! Așa e?

Gheorghe: Tu nu ești chiar așa de proastă!

Ioana: Să înțeleg că acesta nu e un compliment?!

Gheorghe: Nu este! Ai putea să devii un pic mai proastă decât ești!

Ioana: Deci vrei să devin mai proastă?

Gheorghe: Nu văd de ce nu ai încerca!... După cum îți spuneam esența prostiei e filosofia, iar fundamentul filosofiei e prostia... Prin urmare, dacă vrei să progresezi în filosofie, e nevoie să faci un efort susținut pentru a progresa cât mai mult în prostie!

Ioana: Tu așa faci?

Gheorghe: Dar bineînțeles!... Cu fiecare cuvânt pe care îl spun devin din ce în ce mai prost, cu fiecare vorbă pe care o rostesc prostia crește în mine... Cu fiecare respirație pe care o fac, devin din ce în ce mai prost...

Ion: Mă prost mai ești!

Gheorghe: Mersi de compliment!

Ioana: Și eu cum sunt?

Ion: Și tu ești proastă!

Ioana: De ce îs proastă?

Ion: Nu ești?

Ioana: Ba sunt!

Ion: De ce?

Ioana: De proastă ce sunt, de aia!

Gheorghe (râzând): Proasta dracului!

Ioana: Ba prost ești tu!

Gheorghe: Eu chiar sunt prost!

Ioana: Cât de prost?

Gheorghe: Din ce în ce mai prost... Cu fiecare idee care îmi vine mă adâncesc tot mai profund în prostie, cu fiecare enunț pe

care îl rostesc devin din ce în ce mai prost... Fiecare cuvânt pe care îl spun tinde să devină o mare prostie... cu fiecare clipă ce trece prin lume prostia crește tot mai mult în mine!

Ion: Hai mă că nu se poate să fii chiar așa de prost!

Gheorghe: De ce să nu se poată? Ba se poate!... Dar nu sunt eu de vină! Proastia e de vină! Universul e de vină! Viața e de vină! Tot universul e doar o uriașă prostie și eu sunt o parte din el...

Hai să nu ne mai ascundem după prostie și să o spunem pe cea dreaptă: suntem toți niște proști, atâta doar că unii din noi sunt mai proști decât alții... și astfel pot să vadă mai bine prostia din lume și să se bucure de ea!

Ion: Vezi Ioana!... Ți-am spus eu că ești proastă!

Ioana: Ba tu ești prost!

Gheorghe: Chiar este!... Tu Ioana... Tu trebuie să înțelegi că Ion al tău e un mare prost și că el încercă să te facă și pe tine proastă!

Dar problema este că tu ești deșteaptă... și deșteptele pricep foarte greu cât de proaste sunt...

Ion știe asta, dar totuși încearcă, fiindcă încă nu e suficient de prost încât să înțeleagă că nu are mai nici o șansă să te prostească și pe tine cu adevărat... Proastia ta trebuie să-ți vină din interior și de aceea oricât ar încerca el să te prostească și pe tine, ca să vezi și tu prostia din lume, nu are cum să reușească: prostia lui nu e suficient de convingătoare și nici suficient de atractivă!...

Ideea e că cel care vede prostia din altul, când râde de ea, se bucură – se bucură, fiindcă celălalt joacă în acele momente rolul de oglindă în care el se poate vedea pe sine... și, astfel, își poate observa propria prostie...

De aceea, Ioana, eu când râd de prostia ta, nu râd de tine, ci mă bucur de întâlnirea cu ființa mea esențială...

A vedea prostia din altcineva și a râde cu poftă de ea e o cale foarte serioasă de a te întâlni cu propria ta prostie... cu propria ta esență de ființă și a-ți recunoaște această esență!

Ioana: Și tu vrei ca eu să recunosc că sunt proastă? Bine... Recunosc: sunt proastă, dar sunt altele chiar mai proaste decât mine!

Ion: Vorbești serios tu Ioana? Chiar ești proastă?

Ioana: Ei și tu... Am glumit!... Doar nu sunt proastă să recunosc că sunt proastă!... Sunt suficient de deșteaptă să nu fac asta!

Gheorghe: Vezi?! Exact ce ziceam! Tu încă ești suficient de deșteaptă încât să nu fii capabilă să vezi prea bine prostia din tine și din lume! Dar Ion te iubește și, datorită dragostei pe care el o simte pentru tine, vrea să te ajute să-ți vezi mai bine propria prostie și astfel să-ți întâlnești cu bucurie propria ființă!

Ion: Așa e Ioana: se pare că tu încă nu ești suficient de proastă încât să pricepi problemele cele adânci ale filosofiei!

Gheorghe: Da bă Ioane... dar problema este că tu vrei s-o faci mai proastă decât e! Cred că știi și tu că nivelul de prostie la care a ajuns cineva e relativ stabil și e foarte greu de schimbat...

Ion: Știu mă Gheorghe... Dar prostia din mine mă îndeamnă, de multe ori, să încerc chiar și imposibilul!

Ioana: Bine mă fraților! Dar cât de proastă ar trebui să fiu eu, ca să recunosc că sunt proastă?

Gheorghe (râzând): Foarte proastă! Chiar foarte proastă!

Ion (râzând): Haide Ioana! Spune și tu o prostie, că nu e greu! E suficient să deschizi gura!...

Gheorghe: Ba pentru unii e foarte greu!... Mai ales pentru cei care nu știu ce e prostia...

Ion: Și ce e prostia?

Gheorghe: Prostia e esența filosofiei! E motorul care o pune în mișcare! E felul ei natural de a fi! E scopul spre care se îndreaptă! De aceea, orice filosof adevărat e un prost autentic... Fără prostie nu faci nici un filosofie!... Prostia e prezentă peste tot!... De aceea este inevitabilă: a conștientiza prostia din univers și a o arăta cu degetul e un act prin excelență filosofic – e, de fapt, actul cel mai autentic al filosofiei!... Și doar un prost nu e capabil să-l facă!

Ion (râzând): Sau o proastă!

Gheorghe: Sunt două feluri de oameni – cei care văd prostia și se supără, fiindcă ei consideră că ea nu ar trebui să fie... și cei care o văd și se bucură, fiindcă știu că nu este nimic în afară de prostie...

E atâta prostie în acest univers, încât a o nega prin supărare e doar a-ți nega propria ființă, propria existență...

A râde de ea, a o îmbrățișa prin umor și ironie, e a te bucura de propria ființă prin recunoașterea ei directă...

Ion (după un scurt moment de tăcere): Gheorghe, proasta ta ce mai face?

Gheorghe: Ce să facă? Prostii!... Mai nou încearcă imposibilul: să-i transforme pe proști în deștepți și pe deștepți în proști...

Ion: Și nu se poate?

Gheorghe: Nu... Cum ziceam, fiecare are propriul său nivel de prostie pe care se menține cât poate de mult!

Ion: Sunt unii mai proști decât alții?

Gheorghe: În esență nu... Prostia e relativ la fel peste tot!... În aparență însă sunt tot atâtea feluri de prostie în lume câte ființe există spre trăire!

Ioana: Și tu cât de prost ești?

Gheorghe: Nu sunt foarte prost!... Dar încerc să devin din ce în ce mai prost!... Cu fiecare vorbă ascultată, cu fiecare faptă

analizată, cu fiecare privire încercată, mă adâncesc din ce în ce mai mult în prostie...

Ion (râzând): Deci e prost... dar mai e loc de prostie în el!...

Gheorghe: Scopul universului este să producă maximul de prostie de care este capabil și să genereze venirea la viață a cât mai multe generații de proști...

Scopul universului este prostia... și cu fiecare mișcare pe care o face el se adâncește tot mai mult... și mai mult... și mai mult... în prostie!

Ion: Nici nu știi câtă dreptate ai!... Și eu văd din ce în ce mai multă prostie în jur!

Gheorghe: Și te supără?

Ion: Da...

Gheorghe: Ești prea deștept! Fii și tu un pic mai prost!... Fă și tu pe prostul ca toată lumea și intră și tu vesel în fluxul universal al prostiei!

Prostia e fără limite și doar un prost nu vede asta! Un prost autentic însă râde de prostie! El se bucură astfel de propria lui ființă! Celălalt e o oglindă în care, dacă stăm să privim cu atenție, putem să ne vedem propria noastră prostie, recunoscându-ne astfel esența vieții noastre...

Ioana: Și care e esența vieții noastre?

Gheorghe: Esența acestei vieți e o prostie! Iar scopul filosofiei este să ne ajute să ne vedem propria prostie!

Ion: Și care e după tine esența prostiei?

Gheorghe: Filosofia!

Ion: Excelent răspuns!... Auzi Ioana!... Ține minte ce zice Gheorghe!... Fără un pic de prostie nu faci nici o filosofie!

Gheorghe: Un pic nu e suficient!... Filosofia autentică cere prostie cu carul! Ea cere prostie maximă, prostie dusă la extrem!

Filosoful autentic trebuie să fie atât de prost, încât și noaptea în somn să viseze numai proștii!

Ion: După câtă filosofie debitezi pe gură se pare că în tine e foarte multă prostie adunată grămadă!

Gheorghe: Este!... Dar întotdeauna e loc de mai mult!... Eu nu mi neg propria prostie, fiindcă nu vreau să-mi neg propria ființă și nu neg nici prostia din ceilalți filosofi, fiindcă nu vreau să le neg ființa!

De aceea eu văd prostia și o arăt cu degetul, râd și mă bucur de ea... fiindcă astfel mă bucur de propria mea existență!...

Când râdem de prostie, râdem de bucuria întâlnirii cu propria ființă!

Ion: Gheorghe... Tu știi că orice prostie pe care o spui poate fi întoarsă împotriva ta?

Gheorghe: Doar proștii iau în serios prostia!

Ioana (după un moment de tăcere): Acum serios vorbind... Gheorghe, tu chiar crezi că ești prost?

Gheorghe: Păi nu sunt?

Ioana (râzând): Ba ești!

Gheorghe: Și atunci care e problema?... A fi în armonie cu acest univers e a trăi în armonie cu propria prostie și cu prostia celor din jur!...

Ion: Deci universul e prost în mod intenționat?

Gheorghe: Nu!... Pur și simplu așa e el!... Universul acesta e prost din naștere...

Ion: Auzi Ioana câtă prostie e în lume! ... Hai zi și tu o prostie!

Ioana: De ce? Vrei să găsești plăcere în mine?

Ion: Nu în tine, Ioana! Ci în prostia din tine!

Gheorghe: Prostul sau proasta care nu-și acceptă propria prostie creează conflict inutil în interiorul său: ignorându-și prostia, el sau ea se ignoră pe sine!... De aceea, eu salut prostia din voi și mă bucur de compania ei!

Ioana: Și eu salut prostia din tine!

Gheorghe: Bună prostie să fie atunci în noi și în lume spre bucuria recunoașterii propriei ființe!...

Ion: Bine atunci... eu ce să-ți doresc? Să fii cât mai deștept!

Gheorghe: Ioane, te rog nu mă jigni!

Ion: Atunci să fii cât mai prost!

Gheorghe: Mulțumesc de urare!... Prostia noastră se vede cel mai bine în dialogul pe care îl purtăm... Poți râde singur de lume și de tine, pentru că poți să observi și să te auto-observi... și poți astfel să vezi singur prostia din cosmos și din sine... Dar mai bine râzi în compania altor oameni, mai mult sau mai puțini conștienți de propria lor prostie, pentru că prin ei și prin ea tu te vezi mai bine pe tine – prin prostia lor prostia din tine se vede cel mai bine...

Prostul la prost trage și prostia la prostie!... De aceea, atunci când mai mulți proști se adună laolaltă și râd unul de altul, prostia din ei și din lume devine evidentă...

Prostia nu trebuie să fie demonstrată – existența ei poate fi arătată cu degetul! (*Arată cu degetul în jur.*)

Ioana (când Gheorghe arată spre ea): Dar de ce arăți spre mine? Eu nu sunt proastă!

3. Inițiere în prostie

Gheorghe: Tu Ioana... Ji-am mai spus... Tu nu ești proastă, dar Ion e prost! Chiar foarte prost!... Și vrea să te prostească și pe tine. Dar nu poate. Că tu ești deșteaptă... Chiar foarte deșteaptă!... Și dacă un prost își dă seama de propria prostie, o proastă... Pardon! Am vrut să zic o deșteaptă, așa ca tine... își vede mai greu prostia...

Ioana: Așa deci: Ion e prost... (*Ion râde.*)

Gheorghe: Da!... Și fiindcă e prost... și, mai ales, fiindcă își vede prostia, el vrea să te prostească și pe tine!

Ioana: Dar de ce? Găsește plăcere în prostie?

Gheorghe: Da! Se pare că da! Fiindcă e prost, el valorizează prostia... Tu însă, fiindcă ești proastă... Pardon! Am vrut să zic deșteaptă! Deci tu, fiindcă ești... deșteaptă, disprețuiești prostia!

Totuși... chiar și tu în prostia ta... Scuze! Am vrut să zic... în deșteptăciunea ta... chiar și tu intuiești că prostia lui Ion e foarte profundă și, prin urmare, ești atrasă de ea!

Ioana: De cine sunt atrasă?

Gheorghe: Ești atrasă de prostie! Dar încă nu ești suficient de convinsă de adevărul universal care se ascunde în prostie!

Ioana: Nu sunt convinsă! O fi Ion prost, cum zici tu, dar eu încă nu m-am prostit de cap, să știi!

Gheorghe: Păi aici intervine Ion: el încearcă să te ajute să te prostești cu totul!... Și până la urmă poate va reuși!

Ioana: S-ar putea să ai dreptate! Am văzut eu cum îi fug ochii după tot felul de proaste!... Iar când îi atrag atenția, el face pe prostul! Cică el se uită după ele, dar numai așa – cu intenții filosofice... Să le ia dracu cu filosofia lor cu tot!... Și lui i-am spus să nu se mai uite după ele! Dar el zice că fufele cu pricina sunt interesante... și are ce povesti cu ele!... Dar eu l-am pus să aleagă – să știi: ori eu, ori ele!

Gheorghe: Păi nu ți-am spus eu? Tu ești fată deșteaptă, dar lui îi fug ochii după proaste!... Așa că dacă vrei să te iubească și mai mult decât o face acum, trebuie să te prostești și tu un pic... doar un pic!

Ioana: Ba nu mă prostesc deloc! Dacă vrea proaste, să se ducă dracului cu proastele lui cu tot! Cu mine nu-i merge, să știi!

Gheorghe: Na! Ai văzut Ioane ce-ai făcut? Ji-ai găsit o proastă... Pardon! O deșteaptă, cum e Ioana, care nu vrea deloc să se prostească...

Aici eu văd o problemă Ioana: Ion e prost... și tu ești prea deșteaptă!... Dar el nu e un prost oarecare... Înțelegi? El e un prost autentic, care nu se mulțumește cu filosofia lui, ci încearcă

să-i facă și pe alții proști întru ale filosofie! El vrea să te inițieze tot mai profund în prostia lui...

Prin urmare, te avertizez: el va încerca, pas cu pas, să te prostească din ce în ce mai mult... și nu se va mulțumi până nu va simți că te-ai prostiit cu totul!... Iar tu, cu cât îi rezști mai mult, cu atât te vei prosti mai tare – până când, la un moment dat, prostia din tine se va dezvolta și ea pe deplin... De abia atunci vei putea să-ți vezi ființa adevărată și privind-o, vei râde! Te vei bucura de întâlnirea cu propria ta prostie!

Ioana: Eu? Niciodată!

Gheorghe: Nici eu nu cred că va reuși! E de o sută de ori mai greu să faci un prost să-și recunoască prostia, decât să-l faci să admită că ar fi deștept! Iar la proaste situația se complică și mai mult!... Proasta, chiar și atunci când recunoaște că e proastă, continuă să se creadă deșteaptă!

Doar proastele autentice sunt conștiente de prostia lor, indiferent dacă și-o afirmă sau și-o neagă!... O proastă autentică știe să fie suficient de proastă încât să afirme câteodată că e foarte deșteaptă! O proastă autentică știe să râdă de prostie... Știe chiar să râdă cu lacrimi atunci când o vede!

Ioana: Și tu găsești de râs faptul că esența ființei umane ar fi prostia sau că esența prostiei ar fi filosofia? Tu te bucuri de prostie?

Gheorghe: Dar ce vrei? Să plâng?... Altă esență omul nu are... și nici filosofia!... Prin urmare, trebuie să ne bucurăm de ceea ce este!... Nu de ceea ce nu este, dar noi vrem să fie!

Nu e cazul să fim naivi! Prostia e un lucru foarte serios!... Eu nu iau existența ei în derâdere!... Eu nu râd de prostie! Nu râd în batjocură!... Eu râd sincer! Râd de bucurie! – Mă bucur de ceea ce sunt și de ceea ce este – anume, de prostie!

Universul are la bază prostia, Ioana... Crezi că prostia dispare doar pentru că noi ne facem că nu o vedem? Sau dacă vrem ca ea să nu mai fie?...

Nu!... Doar fuga de realitate, fuga de viața reală, de universul real și de sinele real ne face să negăm existența prostiei în noi și în lume!

Ioana: Deci tu crezi că filosoful real este un prost, iar filosofia lui este o prostie! Și că noi trebuie să ne bucurăm și de prost și de prostia lui filosofică, fiindcă filosoful ideal, cel care să nu fie prost, nu există!

Gheorghe: Nu... Adică da! Filosoful real e un prost... dar cel ideal e ideal, pentru că tinde mereu spre cât mai multă prostie!...

„Cât mai multă prostie!”... Strigă el. „Mai vreau prostie!... Nu mă mai satur de prostie! Haideți proștilor! Mai ziceți o prostie! Haideți proastelor mai roștiți o prostie!... Haide lume! Dă-ți prostia

pe față!"... Și privind în jur zice: „Iată o prostie! Și încă una! Și dincoace o altă prostie! Și dincolo încă o prostie!”...

Filosoful ideal... idealizează prostia, îi face altar și i se închină!

Ion (râzând): Pe bune?

Gheorghe: Da!... Fără prostie filosoful nu ar fi filosof... La ce ar mai medita el, dacă nu ar exista prostia?... Și cum ar putea să mai rostească sau să scrie prostiile sale, dacă nu ar exista prostia pe care să o exprime... și proștii, și proastele... care să-l asculte sau să îl citească? Ce ar face el, dacă nu ar exista rezerva aceasta inestimabilă de prostie – pe care ne-o pune la dispoziție lumea și viața, gândirea și instinctul, memoria și imaginația, istoria civilizației și istoria filosofiei?

Ion: Bă Gheorghe! Nu ești cumva nervos pe Viorel că te-a sculat azi prea devreme? Și acum te răzbuni pe toți profesorii de filosofie și pe toți filosofii făcându-i în fel și chip?

Gheorghe: Se prea poate!... Ar trebui să fie și el mai atent cum trezește filosofii din somnul lor „dogmatic”, că s-ar putea să-i trezească prea tare... făcându-i astfel dispuși să rostească niște adevăruri pe care mulți le gândesc, dar puțini au curajul să le spună!

Toată lumea știe că trebuie să trezești cu atenție ursul din hibernare, leul din somn și taurul din adormire... dacă nu vrei să fii pus filosofic cu botul pe labe în doi timpi și trei mișcări...

Când întrerupi brutal odihna cea frumoasă a somnului conștiinței și deriva cea cotidiană a visului prin veghe automatizat, trebuie să te aștepți la niște consecințe filosofice pe măsură...

Ion: Comedia e o astfel de consecință?

4. Sexul, delirul și prostia

Gheorghe: Desigur... Sunt anumite subiecte care, atunci când sunt abordate, bucură instantaneu mintea și ne fac să râdem, anume sexul, delirul și prostia... Ele sunt parte intimă din ființa noastră, iar recunoașterea lor ne întregește ființa. Când le negăm sau le ignorăm, negăm sau ignorăm părți esențiale din propria ființă!

De aceea, filosoful care ignoră aceste trei realități majore ale vieții nu poate să facă filosofie adevărată!... Ce filosofie poate să facă cineva care nu știe că oamenii fac sex, delirează și sunt proști?

Sexul e izvorul vieții. Privindu-l, meditănd asupra lui și, mai ales, practicându-l, găsim un izvor de bucurie. Prin oglinda sexului, pe trupul nud al partenerei, ne vedem reflectată propria ființă – și

atunci ne bucurăm, ne liniștim, ne relaxăm!... Ființa face sex! Filosofia este sexuală!...

Sexul, delirul și prostia pot fi trei surse de durere sau trei surse de bucurie... Deștepții cred că acestea sunt lucruri complicate... și astfel își complică inutil viața. Proștii știu că ele sunt lucruri simple și astfel se bucură de întâlnirea naturală cu aceste trei esențe ale ființei: sexul (adică unirea și despărțirea, apropierea și depărtarea, atracția și respingerea), delirul (adică gândirea, emoția, simțirea, instinctul, intuiția, memoria, imaginația, dorința...) și... prostia (adică esența care rămâne relativ constantă indiferent de unirea și despărțirile prin care trecem și indiferent de cât de mult sex facem și cât de mult delirăm...).

Dacă nu ești castrat, dacă ai ascultat și dacă ai citit filosofie, printre altele, de trei lucruri, mari și late, nu te poți feri ca filosof adult: de sex, de... delir și de prostie...

Unii consideră aceste aspecte ca fiind impure, ca fiind rușinoase, ca fiind nedemne de discuție publică... dar nu e deloc așa: ele au o oarecare valoare, iar dacă sunt corect cercetate, pot ghida viața spre armonie... – Refularea sexuală nu e tolerată de ființă cu ușurință – ea se vede uneori cel mai bine pe sine chiar prin bucuria întâlnirii sexuale... Iar cel care ține prea mult gândurile filosofice în capul lui doar se umple de delir – pe care oricât l-ar iubi, atât timp cât el e parte din sine, la un moment dat, tot trebuie să-i dea drumul din sine și să se despartă de el, scriind sau rostind și el niscaiva filosofie... Iar acel moment, al eliberării publice a delirului personal, e un moment de bucurie, pentru că filosoful care delirează se întâlnește astfel cu propria ființă – iar ea nu e doar în interiorul său, ci și în afara sa!

Iar despre prostie ce să mai spunem? Ea leagă și dezleagă tot ceea ce gândește, tot ceea ce filosofează, tot ceea ce ființează!

Cum zicea odată un filosof, există o întrebare filosofică a delirului... Iar un altul zicea mereu cu bucurie: „Omul e fericit mai ales atunci când delirează!”.

Omul delirează de când lumea și, de multe ori, râde cu mare poftă de delirul altora... Ființa însă nu râde din orice... Ea râde doar atunci când e pusă în fața unor situații oglindă prin care se poate vedea pe sine în lumină reală, nu fantasmată... Ea se bucură mereu când străpunge vălul iluziei caracteristice unei civilizații care tinde să-și nege sau să-și ignore unele din caracteristicile sale de bază – cum ar fi sexul, delirul și prostia!...

Ion: Tu zici deci că filosofia este delir?

Gheorghe: Delirul este chintesența filosofiei, iar cel care nu delirează nu știe ce e filosofia!... Dar cine nu cunoaște delirul? Ce ființă nu delirează?...

Ioana (zâmbind): Gheorghe tu acum delirezi?

Ion: Nu delirează Ioana! Cum să delireze? El face filosofie!

5. Umor, distracție și veselie

Ioana: Așa e Gheorghe?

Gheorghe: Cine știe?... Dar dacă Ion zice că eu fac acum filosofie, atunci se poate că fac ceva comedie...

Ioana: Cum așa?

Gheorghe: Când vorbește despre esențele ființei, când le înțelege și le conștientizează, filosoful se bucură, simte o stare de bine, e vesel, glumește, se amuză, se distrează...

Întâlnirea cu esențele ființei e o întâlnire a bucuriei, a exaltării, a stării de bine și, prin urmare, filosofia care urmărește această întâlnire știe să râdă, știe să fie ironică, știe să glumească, știe să petreacă, știe să chefuiască...

Filosofia adevărată e un banchet: filosofii petrec, se amuză, se distrează și se veselesc – ei se oglindesc unul pe altul spre vederea tot mai profundă a goliciunii ființei și a filosofiei de care ea e îndrăgostită...

Ioana: Și nu se poate face filosofie serioasă fără ironie, glumă, veselie și amuzament?

Gheorghe: Nu... Nu se poate!... Ce filosofie serioasă poate fi aceea care nu știe de glumă! Ce filosofie serioasă poate fi aceea care nu ia ironia în serios? Ce filosofie serioasă poate fi aceea care nu tratează cu maximă seriozitate comedia filosofiei?

Ioana: Și nu se poate face filosofie încuiată, crispată, încleștată?

Gheorghe: Ba se poate! Dar aceea nu e o filosofie serioasă, fiindcă pentru mintea limpede ea e prea amuzantă!

Ioana: Sau filosofie înverșunată, aprigă, violentă, aprinsă?

Gheorghe: Și asta se poate! Dar aceasta nu e filosofie serioasă, deoarece e prea serioasă și nu prea știe de glumă!

Ioana: Dar de filosofia bosumflată, dezamăgită, tristă, depresivă ce zici?

Gheorghe: Aceasta e într-adevăr o filosofie serioasă, chiar extrem de serioasă și de aceea trebuie luată mereu doar în glumă!

Ioana: Ești lipsit de empatie!... Tu râzi de toate? Totul te amuză? Oamenii suferă și tu te distrezi? Lumea se năruie și tu petreci? Viața se sfâșie pe sine și tu te prăpădești de râs?... Ești nebun!

Gheorghe (râzând): Și prost!

Ioana: Și prost!... Dar mai mult nesimțit decât prost!

Gheorghe: Păi de unde crezi că-mi vine prostia?

Ioana: Din nesimțire?

Gheorghe: Nu! Din filosofie!

Ioana: Ție toate îți vin din filosofie!

Gheorghe: Toate... mai puțin filosofia...

Ioana: Aceasta de unde îți vine?

Gheorghe: Din simțire... Nu știi dacă ai observat, dar sunt mai simțit decât restul oamenilor – eu simt foarte repede când e rost de glumă...

Ioana: Păi da, că tu glumești din orice...

Gheorghe: Așa e, dar e din cauză că sunt foarte simțit! Știi ce ușor e să fii nesimțit și să lași toate glumele să treacă pe lângă tine fără să profiți de ele? Știi ce ușor e să fii nesimțit... sau nesimțită... și să lași toate ocaziile de distracție, de amuzament, de ironie, de petrecere să treacă pe lângă tine ca și cum nu ar fi?

E foarte ușor să știi! Eu de aceea nu sunt serios, fiindcă e prea ușor!... Orice prost poate fi serios! Ba chiar și proastele pot fi serioase!...

Ioana: Deci tu nu iei prostia în serios?

Gheorghe: Ba pe tine te iau foarte în serios! Altfel nu mi-ar ieși glumele pe care le fac pe seama ta!...

Ioana: Deci mă studiezi cu maximă seriozitate!?

Gheorghe: Te studiezi, cum nu! Te observ cu atenție, îmi iau notițe mentale și caut foarte atent poarta către râsul din tine!

Ioana: Da' ce ai tu cu râsul meu?

Ion: Da' chiar așa Gheorghe? Ce ai tu cu râsul Ioanei? Nu-ți place cum râde?

Gheorghe: Nu! Nu-mi place!... Ioana are un râs fals, superficial, neresios!... Ioana nu ia râsul său în serios și nu știe să râdă cu maximă seriozitate! Ea nu știe să râdă ca lumea! Ea cunoaște doar filosofia încruntării, a încrâncenării, a delirului tragic îndreptat spre neființă!...

Ioana nu există! Doar ființele care știu să râdă există! Restul doar fac umbră pământului cărându-și nefericirea în spinare!

Scopul filosofiei este însă să-i învețe pe oameni cum să râdă cu toată ființa lor, cum să râdă cu poftă, cum să râdă în extaz... și astfel să-i ajute să-și vadă prostia, nebunia, delirul: prostia de a se crede deștepti, nebunia de a crede că nu sunt nebuni și delirul de a crede că nu delirează!

Filosofia încruntată sau cea depresivă nu e o filosofie plăcută, nu e filosofie care înalță, care eliberează, care detensionează, care revelează... Aceea e doar o filosofie dezamăgită și dezamăgitoare, o filosofie care coboară, înlănțuie, ocultează...

Filosoful care nu știe să râdă cu lacrimi nu e filosof autentic!

Esențele ființei sunt, cele mai multe dintre ele, comice prin natura lor cea mai intimă... Tot universul nu e decât o uriașă glumă cosmică!... Și gluma supremă e că mai nimeni nu se prinde de această glumă!

Ion: Universul râde de noi?

Gheorghe: Nu! Universul e gluma! Noi trebuie să râdem de el!... dar numai dacă ne prindem de glumă!... Altfel el poate fi foarte simpatic, foarte glumeț, foarte amuzant, foarte comic... dar mai nimeni nu râde de el și de glumele lui, pentru că oamenii nu sunt atenți la ele... Se gândesc la tot felul de prostii, fac tot felul de prostii, își țin dorințele ocupate cu tot felul de prostii... și în general se ocupă doar cu prostii... pe care ei însă le iau foarte în serios...

Și atunci cum să nu râzi de ei?... Cum să te abții să nu râzi?... E atâta seriozitate în jur de poți râde toată ziua! Doar să stai și să râzi – sunt atâtea glume în acest univers de nu ți-ar ajunge zece vieți ca să râzi de ele... Toată șmecheria e însă să fii pe fază și să te prinzi de glumă!

Filosofia e o glumă!... Și atunci, cum să nu arăți, prin ironie și analiză voioasă, bine dispusă, surâzătoare, spre esențele comice ale filosofilor și ale filosofiilor hilare pe care ei le generează?...

Ion: Deci tu râzi de filosofi!

Gheorghe: Dacă nu știi să râzi de ființă, de filosofi și de filosofie, înseamnă că încă privești superficial spre esențele din cosmos și din viață!...

Când chiar vezi aceste esențe, surâsul apare natural pe chipul tău... Și dacă vrei să le explici și altora, atunci râsul este inevitabil!

De foarte multe ori, la râsul autentic se ajunge doar prin muncă de echipă: eu râd de tine, tu râzi de mine, noi râdem de ea... Ea nu știe exact de cine râdem și nici de ce ne hizilim atâta și iată o rețetă foarte bună de a râde în hohote!

Ioana (bosumflată): Dar de ce râdeți?... Voi râdeți de mine?

Gheorghe: Sper că nu te superi! Trebuie să râdem și noi de cineva... și doar nu om fi proști să râdem de noi! (*Râde...*)

Ioana: Râdeți mă, râdeți! Măcar atât să fac și eu pentru voi! Dar totuși eu nu înțeleg de ce râdeți?... Care e gluma?

Gheorghe (râzând): Stai că-ți explic... din nou!... Noi râdem și ne bucurăm, fiindcă ne întâlnim cu esențele profunde ale propriei ființe, cum ar fi filosofia, delirul și prostia!... Tu nu râzi încă, pentru că refuzi să-ți vezi filosofia, delirul și prostia!...

Ioana: Dar sunt și esențe dramatice ale ființei! Și mai sunt și esențe triste ale ei!

Gheorghe: Da! Sunt!... Sunt aceleași cu cele vesele ale Ființei... Și, de multe ori, depinde doar de noi cum ne apropiem de ele: cu tristețe sau cu bucurie, cu stare de rău sau cu stare de bine, cu încruntare sau cu umor!... Și apoi, când suntem triști, încruntați, închistați, îngândurați e pentru că, chiar dacă ne vedem de departe esențele ființei, încă nu ne-am apropiat suficient de mult de ele spre a le privi de aproape...

Când ești vesel, când surâzi, te apropii de centrul ființei... Când râzi cu lacrimi sau când plângi de bucurie, ești chiar acolo!...

Lacrimile revelează ființa!...

6. Iubirea...

Ion (după un moment de tăcere): Și eu am plâns odată cu lacrimi de bucurie!

Gheorghe: Când?

Ion: De fapt, de mai multe ori... dar atunci am avut cea mai puternică astfel de stare...

Gheorghe: Când?

Ion: Ioana știe... că era de față...

Gheorghe: Când?

Ion: Atunci când am înțeles că esența filosofiei este iubirea... iubirea de adevăr, iubirea de libertate, iubirea de viață...

Am plâns de bucurie când am simțit iubirea cum vibrează prin toți porii ființei și atunci i-am spus Ioanei că doar iubirea contează: că restul nu e important, că nimic nu contează în afară de iubire... că tot restul e o prostie!

Gheorghe: Așa e! Totul e o prostie!... Chiar și iubirea!

Ion: Mai ales iubirea!... Dar când o trăiești, nu-ți dai seama de asta!... Iubirea te face orb la prostie. De aceea, când iubești prea mult o femeie, nu mai vezi prea bine prostia din ea. Și, de aceea, când iubești prea tare filosofia, nu mai ești capabil să vezi prostia din ea!...

Dar dacă iubești adevărul mai presus de orice, s-ar putea totuși, la un moment dat, să-ți dai seama de prostia existentă în filosofie... Și dacă iubești libertatea mai presus de orice, nu vei lăsa pe nimeni să-ți spună cum să faci filosofie!... Iar dacă iubești foarte mult viața, te distrezi, râzi și te bucuri de ea în compania ființelor care nu știu ce este filosofia...

Gheorghe: Chiar dacă știi ce este filosofia?

Ion: Mai ales atunci!... Uite: eu știu că filosofia este „Ce este filosofia?” și mă distrez cu voi de minune!...

Gheorghe: Tu iubești filosofia! De fapt, iubești esența filosofiei care, pentru tine, uneori, este iubirea... Tu iubești iubirea!...

Ion: Ioana poate într-adevăr să confirme... Ea știe cel mai bine cât îmi place mie de mult să iubesc!

Ioana: Îi place! Dar sunt sigură că nu știe care e esența iubirii!

Ion: Și care e esența iubirii?

Ioana: Nu știu nici eu!...

Gheorghe: Să vă spun eu?

Ion: Spune-ne Gheorghe!... Care e esența iubirii?

Gheorghe: Filosofia!

Ioana: Dar la fel ai spus și despre prostie!

Gheorghe: Nu e o mare contradicție aici!... Esența prostiei și esența iubirii sunt una și aceeași filosofie... Adică, iubirea de prostie și prostirea prin iubire!...

Doar ți-am spus că Ion te iubește și astfel încearcă să te prostească să iubești și tu prostia, așa cum o face el!

Ioana: Și eu știu că iubirea e, de multe ori, o prostie, că nu se justifică, că e pervertită, că e denaturată... Dar iubirea adevărată e mai mult decât o prostie!

Gheorghe: Anume?

Ioana: Anume, de exemplu, e acea stare a ființei pe care, dacă o simți, nu mai ai nevoie de filosofie!... Te-ai regăsit pe tine și nu te mai cauți!... Știi că filosofia are un scop și tu ai găsit acel scop și acum trăiești în el!

Gheorghe: Și care e acel scop?

Ioana: Iubirea!... Nu o pot descrie în cuvinte, dar când o simt, știu că e mult mai mult decât prostie!

Gheorghe: Anume?

Ioana: Iubirea... e locul care anulează filosofia!...

Gheorghe: Iubirea... e starea care uită de prostie, Ioana!... Și de aceea, cel care iubește poate uita și de filosofie!

Ioana: Se prea poate... Dar inima mea îmi spune altceva și Ion știe ce vorbește ea!

Ion: Știu?

Ioana: Câteodată!

Ion: Când?

Ioana: Când mă iubești!...

Ion: Ai auzit Gheorghe?... Eu și când iubesc fac filosofie!

Gheorghe: Ce zici că faci?

Ion: Ă... O prostie...

Gheorghe: Așa mai merge... Am crezut că ai zis altceva...

Ion: Ce?

Gheorghe: Filosofie...

Ion: Și nu e tot una?

Gheorghe: Ba e tot una... Esența filosofiei e prostia, iar esența prostiei e filosofia!

Ioana: Și esența iubirii care e?

Gheorghe: Filosofia Ioana... filosofia!... Nu-i așa Ioane?

Ion: Așa e Gheorghe! Așa e!... Dar oare... ce e filosofia?

V. Ce este?

1. Verificare

(În acest moment intră pe scenă Viorel de mână cu Relucu și se apropie de grupul de discuții.)

Gheorghe (continuă fără a sesiza apropierea lui Viorel): Filosofia?... Filosofia este o continuă întrebare și un continuu răspuns... Ea este un flux continuu de întrebări și răspunsuri, un canal prin care viața comunică cu ea însăși și privindu-se pe sine în oglindă se întreabă... (*Viorel a ajuns lângă ei și îi ascultă cu atenție.*)

Gheorghe (sesizând prezența lui Viorel): Dar uite că a revenit și Viorel!... Maestre am o întrebare pentru tine...

Viorel (așezându-se pe un scaun alături de ceilalți): Zi!

(*Relucu se așează și el pe un scaun.*)

Gheorghe: Dar nu știu dacă e momentul potrivit pentru ea...

Viorel: Pentru cine?

Gheorghe: Pentru întrebare...

Viorel: Eu zic că dacă e o întrebare... și, mai ales, dacă e o întrebare filosofică, atunci e momentul potrivit pentru ea... că doar suntem într-o tabără de filosofie – și aici asta facem: ne punem întrebări și ne dăm răspunsuri. Nu?

Gheorghe: Da... în general așa este...

Viorel: Numai în general?

Gheorghe: Nu... Ai dreptate!... Așa este și în particular...

Viorel: Bine atunci. Hai întreabă! Sunt gata să te ascult... Și uite e și copilul aici... O să audă și el cum se pune o întrebare filosofică autentică...

Gheorghe: Dar maestre...

Viorel: Da?!

Gheorghe: El nu e prea mic pentru filosofie? Nu ar fi mai bine să-și vadă liniștit de copilăria lui?... Să se bucure naiv de viață, până nu-l ia viața la întrebări? Că după aceea are timp să-și tot pună întrebări și să răspundă la ele... Acum e copil și poate ar fi mai bine să se joace, nu să filosofeze...

Viorel: Așa zici?

Gheorghe: Eu așa zic...

Viorel (către copil): Tu ce zici dragu' tati?

Relucu: Tată?

Viorel: Da!

Relucu: Tati... Eu zic să răspunzi prima dată la întrebarea pusă azi, imediat după ce ne-am trezit, și după aceea să discutați și întrebarea aceasta mai nouă...

Viorel: Că bine zici!... Uite-te la noi!... Ce filosofi mai suntem și noi, dacă sărim din întrebare în întrebare și nu o lămurim pe nici una cum se cade?... (*Către copil:*) Dragul tati...

Relucu: Da?

Viorel: Ia spune-le tu celor prezenți cu ce întrebare am început noi astăzi discuțiile, să văd dacă ai reținut...

Relucu: Am reținut tati... E vorba dee...

Viorel: Daaa?! Hai, nu te grăbi... că nu e greu... E vorba deeee...

Relucu: Deeee...

Viorel: E ceva cuuu...

Relucu: Cuuu...

Viorel: E vorba despreee...

Relucu: Despreee...

Viorel: Despre ce e vorba, dragu' tati? Hai concentrează-te!

Relucu: Dar tati, eu nu trebuie să mă concentrez, că știu despre ce e vorba... Doar că nu sunt sigur dacă și voi mai știți...

Viorel: Aha!... Ne verifici!... Uite mă ce copil isteț cresc eu în casă: când nu mai știe despre ce e vorba, îl face pe altul să spună despre ce e vorba... Foarte bine!... Hai să vedem...

(*Privește în jur și i se adresează Ioanei:*) Ioana... tu despre ce crezi că vorbeam azi înainte de mersul la râu, de era așa de important, încât a reținut chiar și fiul meu cel isteț, aici de față...

Ioana: Nu știu... Poate vorbeam de ciocolată ceva... Sau de bomboane... Sau de mâncare...

Viorel: Deci nu știi?

Ioana: Nu mai știu, că Ion m-a amețit cu o altă întrebare și m-a amețit așa de tare, că nu mai știu despre ce discutam înainte de a merge la râu...

Viorel: Cu ce întrebare?

Ioana: Cu întrebarea „Ce?”

Viorel: Cu ce?

Ioana: Cu „Ce?”!

Viorel: Cu ce ce?

Ioana: Cum cu ce ce?

Viorel: Cu ce întrebare?

Ioana: Cu „Ce?”!

Viorel: A... Cu „Ce?”, ca în a întreba pe cineva „ce?”

Ioana: Exact!

Viorel: Atât?

Ioana: E, clar nu!

Viorel: Ce mai e atunci pe lângă „ce?”...?

Ioana: Mai este...

Viorel: Ce este?

Ioana: „Ce este?”!

Viorel: Pai da, ce mai este?

Ioana: Asta mai este: „Ce este?”

Viorel: A, ca în întrebarea „Ce este?”...

Ioana: Exact!

Viorel: Bun, asta am înțeles: „Ce este?”... Dar ce anume?...

Ioana: Ce anume ce?

Viorel: Ce este ce? Adică despre ce anume discutați că este sau că nu este... Că doar nu ați discutat despre „ce” singur și simplu, rupt de contextul necesar ca să prindă contur mai precis...

Ioana: Hai să trecem peste... că și așa m-a amețit Ion destul cu această întrebare și nu mai am chef acum să o luăm de la capăt... Eu zic să-i întreb și pe ceilalți, că poate își aduc ei aminte despre ce era vorba...

2. Probleme grele

(În acest moment intră pe scenă Mihai și Laura. Salută din gesturi și se apropie de grup.)

Viorel: Foarte bine... Ia te uită că au sosit și stimații noștri rățaciți!... Haideți – stați lângă noi!

(Mihai și Laura se așează și ei pe scaune, unul lângă altul, alături de ceilalți.)

Ioana: Hai că nu mai insist, că într-adevăr se vede și pe fața ta că ești amețită, exact cum spuneai...

Lasă că o întreb pe Laura...

Ia zi Laura... Noi aici discutăm despre o întrebare, mai precis despre întrebarea cu care ne-am început ziua. Relucu pretinde că știe, dar nu vrea să ne spună, ca să verifice dacă și noi mai știm despre ce întrebare era vorba... Tu ce crezi? Care e întrebarea cu pricina?

Laura: Întrebarea?

Viorel: Da... întrebarea!

Laura: Sincer nu mai știu nici eu... Că și eu sunt amețită de o altă întrebare...

Viorel: Da?

Laura: Da! Am discutat mai înainte cu iubi al meu și el avea o frământare...

Viorel: Da?

Laura: Da! Îl frământa o problemă...

Viorel: Da?

Laura: Da! O problemă fundamentală...

Viorel: Da? Ce problemă?

Laura: Haide, Viorel, să o lăsăm pe altă dată că atâta m-a amețit de cap Mihai cu problema lui, încât pe moment sunt satisfăcută... Aăă, am vrut să zic, că pe moment sunt sătulă de dezbateri pe marginea ei... Și în plus e și copilașul de față,

drăguțul de el, și unele probleme nu le putem dezbate în fața lui, că încă e prea mic ca să le priceapă...

Viorel: Mda... Se prea poate ca totuși unele probleme... filosofice... fundamentale... să-l depășească, că e prea mic...

Și deocamdată nu are cum să priceapă prea bine viața... și filosofia vieții... și filosofii... atracției și respingerii...

Da... Știți ce? Aveți dreptate!... (*Către copil*): Relucu?

Relucu: Da tati!

Viorel: Relucu, nu te duci tu să te joci mai încolo? – Că noi avem aici niște probleme de adulți de discutat... Niște probleme grele... grele... pe care tu încă nu le poți înțelege, pentru că... pentru că... sunt probleme grele... grele... Foarte grele!... Deși par ușoare... și mai toți adulții le rezolvă, cel puțin pe moment... Dar ele iar revin și iar revin și tot revin, că sunt probleme grele, mă înțelegi?...

Relucu: Nu înțeleg! Ce fel de probleme?

Viorel: Păi... cum ar fi... de exemplu... ăăă... De exemplu, ce le dă Moș Crăciun de mâncare renilor, ca să zboare?...

Relucu: Da?

Viorel: Da!

Relucu: Și ce le dă?

Viorel: Ei, haide te rog frumos, lasă-ne o vreme în pace și pe urmă revii când te chem și discutăm și întrebarea aceasta existențialistă a lui Moș Crăciun și a renilor lui, și întrebarea aceea cu care ne-am început ziua...

Relucu: Ce este filosofia?

Viorel: Da exact!... Uite mă frate!... Bravo! Exact!... Cu această întrebare am început... Ce uituci suntem... Și doar e o întrebare foarte importantă în filosofie...

Ion: Chiar așa maestre: eu zic că e cea mai importantă întrebare...

Laura: Și eu sunt de acord...

Gheorghe: Eu nu sunt... Eu susțin că e una și mai importantă...

Ion: Da? Care?

Gheorghe: Păi e evident...

Viorel: Evident, neevident... Eu zic că nu e chiar așa evident și că este evident că mai bine ne spui tu direct despre ce întrebare este vorba...

Gheorghe: Bine, vă spun...

Viorel: Hai spune!

Gheorghe: Vă spun, dar cu o condiție...

Viorel: Cu ce condiție?

Gheorghe: Vreau să vă gândiți serios la ea!

Viorel: La cine?

Gheorghe: La întrebare Viorel!... La Întrebare!... Tu la cine te gândeai?...

3. Lumi paralele

Viorel: Ă, la nimic... (Soția intră plictisită pe scenă). Iată că se întoarce și scumpa mea soție de la plimbare...

Aurelia: Cum stă treaba? Ați gătat cu filosofia? Hai mai terminați odată, că mai sunt și alte teme de discuție pe lume...

Aurelia (către Relucu): Puiuț (îl prinde de mână), iarăși îți umple capul taică-tu cu abureli de ale lui filosofice?

Relucu: Nu mami!... Doar discutam...

Aurelia: Despre ce discutați?

Relucu: Păi...

Aurelia: Da?

Relucu: Păi despre...

Aurelia: Despre ce?

Relucu: Despre... (privind către Viorel) Tati?

Viorel: Da?

Relucu: Tati despre ce discutam?

Viorel: Păi...

Aurelia: Da?

Viorel: Despre...

Aurelia: Da?

Viorel: Vorbeam despre lucruri grele... Știi tu: ca de exemplu, despre renii lui Moș Crăciun....

Aurelia: Poftim?... Mare minune!...

Viorel (către Relucu): Ăă... Știi ce Relucu?... Du-te cu mami să vă jucați, că noi avem aici probleme importante de rezolvat și se vede treaba că tu momentan nu le poți pricepe și nici maică-ta!...

Aurelia: Ei na!... Lasă că pricepi tu!... Hai puiuț cu mama să mergem să ne jucăm mai încolo!... Lasă-l în pace pe hăbăucul de taică-tu, că oricum nu știe nici el despre ce vorbește și nici toți filosofii lui adunați laolaltă! (Cei prezenți se exclud firește...).

Aurelia (către Relucu): Așa e el: un aiurit. El și cu toată filosofia lui... Tot vorbește și discută, și citește, și scrie... și nu ajunge la nimic cu substanță... Vai și amar de el și de filosofia lui!... Hai să mergem!...

Relucu: Pa tati! Mă duc să mă joc!

Viorel: Du-te! Du-te! Du-te cu mami!

(Către ceilalți în timp ce ea se depărta cu copilul:) Du-te cu ea, că și așa sunteți pe o minte amândoi!... (Zâmbește.)

(Aurelia și Relucu ies de pe scenă).

4. Întrebarea și repetarea

Viorel: Așa deci... Unde rămăsesem? Gheorghe unde am rămas? A da... Parcă urma să ne pui o întrebare...

Gheorghe (se ridică de pe scaun, face doi pași și apoi întreabă cu o figură serioasă): Ce este o întrebare?

Viorel (surprins): Poftim?

Gheorghe: Ce este o întrebare?

Viorel: Gheorghe am auzit ce ai zis, dar văd că nu pui o întrebare... Nu așa era vorba?

Gheorghe: Ba da! Am pus o întrebare...

Viorel: Da?

Gheorghe: Da!

Viorel: Ce întrebare?

Gheorghe: „Ce este o întrebare?”

Viorel (se ridică de pe scaun, face câțiva pași și după un moment de reflecție răspunde): Profundă întrebare!

Laura (după un moment de tăcere): Foarte profundă întrebare!... „Ce este o întrebare?”... Voi ce ziceți?... Mihai tu ce zici? Ce este o întrebare?

Mihai: Eu zic că ne abatem de la subiect!

Gheorghe (așezându-se înapoi pe scaun): Așa zici? De la ce subiect?

Mihai: De la cel care se repetă mereu în vorbirea oamenilor...

Ion: Ce se repetă în vorbirea lor?

Mihai: Ceea ce se repetă și în viețile lor...

Ioana: Ce anume se repetă în viețile noastre?

Mihai: Ceea ce se repetă și în gândurile noastre...

Laura: Mihai te rog nu ne mai fierbe și zi odată!... Ce anume se repetă și în gândurile noastre?

Mihai: Ceea ce se repetă și în faptele noastre...

Ioana: Ce?... Te rog să ne spui!...

Mihai: Ceea ce se repetă mereu, peste tot...

Viorel (așezându-se pe scaun): Adică?

Mihai: Nu ghiciți? E, haide că este evident!...

Viorel: Nu chiar... Te rog să ne spui tu!

Mihai: Bine! Iaca vă spun:

Viorel: Spune!

Mihai: Dar și dacă vă spun, nu știu dacă o să înțelegeți...

Viorel: E, hai încercă!... O să facem un efort și o să înțelegem!...

Laura: Haide Mihai, spune-mi te rog și mie, și tuturor celor prezenți aici, ce anume se repetă neconștient în vorbele noastre, în

discuțiile noastre, în gândurile noastre, în faptele noastre, în viețile noastre?...

Mihai: Nici tu nu știi Laura?

Laura: Nu. Nu cred... Trebuia să știu?

Mihai: Mai bine vă spun altă dată, că poate acum nu e momentul potrivit...

Viorel: E, hai că ne supărăm!... Te rog să ne spui chiar acum: ce anume se repetă stimabile?

Mihai: Ce?

Viorel: Da! Ce?

Mihai: Repetarea maestre... Repetarea! (*Cu glas accentuat:*)
RE-PE-TA-REA!

Viorel: Repetarea!?

Mihai: Da Viorel: repetarea!

Ion: Repetarea?

Mihai: Da Ion! Ți-am spus că e evidentă în vorbe: repetarea!

Ioana: Repetarea, zici tu...

Mihai: Exact Ioana, repetarea și iarăși repetarea, prezentă peste tot: în gândire și în fapte, în viață și în lume.

Viorel (după un moment de tăcere): Așa deci: repetarea...

Mihai: Da... Repetarea...

Gheorghe (după o mică pauză): Mihai, ce este repetarea?

(Mihai tace un moment apoi se ridică de pe scaun, face câțiva pași meditativi prin fața grupului de filosofi după care arată cu degetul (încet, fără grabă) spre pământ... spre cer... spre Gheorghe... spre el... spre Viorel, Ion și Ioana... spre Laura... din nou spre el însuși și apoi spre public...)

După care se așează din nou pe scaun și cugetă, fără să spună nimic. Ceilalți meditează și ei în tăcere la răspunsul dat de Mihai...)

Viorel (după două minute de meditație): Fraților eu mă duc să fac o drumeție pe munte, să meditez în mișcare la această repetare... Cine vine cu mine?

Gheorghe: Ce idee bună! Meditație în mișcare pe a lumii repetare! Eu vin!... Ion, Ioana voi veniți?

Ioana: Venim!

Ion: O plimbare prin aer liber e oricând binevenită!

Viorel: Mihai, tu ce faci? Vii cu noi?

Mihai: Mergeți liniștiți, eu mai rămân puțin în tăcere... Laura te rog rămâi cu mine, că trebuie să discutăm ceva!

Viorel: Atunci discuție plăcută!

Laura: Plimbare plăcută!

(Viorel, Gheorghe, Ion și Ioana ies de pe scenă. Mihai și Laura mai rămân un moment în tăcere... Mihai meditează cu ochii închiși...)

5. Ce este femeia?

Laura: Mihai...

Mihai: Da...

Laura: Ce voiai să discutăm?

Mihai (deschide ochii și o privește): Laura... Știi că odată am meditat intens la întrebarea „Ce este femeia?”?...

Laura: Când?

Mihai: Zilele trecute!

Laura: La asta meditai?

Mihai: Da!

Laura: De ce?

Mihai: Mi s-a părut un subiect foarte potrivit de meditație... Am fost tentat să ajung să înțeleg misterul feminin...

Laura: Ai vrut să ne pătrunzi misterul?

Mihai: Da!

Laura: Foarte bine! Și l-ai pătruns?

Mihai: Parțial, da... Dar mai mult... nu... În primele ore de meditație nu am găsit nimic de zis despre golul deschis în ființă de către femeie... Apoi, deodată, mi s-a ridicat în minte o idee!

Laura: Ai aflat ce este femeia? Super! De abia aștept să aflu și eu... Te rog să-mi spui ce ai descoperit!

Mihai: Nimic!

Laura: Nimic? Ce idee banală! Doar la atât te-a dus capul?... Dar cum se poate așa ceva?... Femeia e un întreg univers de idei! Puteai să alegi și tu una din ele...

Mihai: Dar am ales una!

Laura: Nimicul?

Mihai: Da!

Laura: De ce?

Mihai: Tăcerea nu mă ajută să povestesc vidul lăsat prin lume de neamul femeiesc!...

Laura: Ce vid mă Mihai?... Doar atât pot scoate eu la iveală din tine? Tăcerea și vidul?

Mihai: Dar de ce te superi?... Aducându-le pe acestea în manifestare, aduci chiar foarte mult... Câți oameni nu au căutat Tăcerea? Câți nu s-au luptat să trăiască Vidul?... Și iată că eu am constatat că îl pot atinge spontan, doar întrebându-mă în mod repetat „Ce este femeia?”...

Laura: Cred că glumești!

Mihai: Nu glumesc!... Natura se pare că glumește... Oamenii de care îți vorbeam, mulți dintre ei, erau călugări care au depus jurământ de castitate și și-au impus să alunge din mintea lor orice urmă de femeie... Se pare însă că dacă ar fi încercat contrariul -

adică să-și umple mintea cu femeia, cu meditația pe femeie, cu concentrarea pe întrebarea „Ce este femeia?”, atunci tăcerea, liniștea, vidul căutat de ei ar fi venit oarecum de la sine...

Laura: Chiar crezi?

Mihai (zâmbind): Nu... Am glumit!... Nu știu dacă și în cazul altora s-ar fi întâmplat la fel... Dar în mine, preț de câteva ore, ba chiar zile, această întrebare nu a trezit la viață absolut nimic... Am descoperit că pentru mine ea e o întrebare care calmează și liniștește în mod profund mintea...

Laura: Oare de ce?

Mihai: Nu știu! Tu ce crezi?

Laura: Eu sunt absolut surprinsă de ce îmi povestești! Nu m-am gândit niciodată că însemn atât de puțin pentru tine... Dar ce zic puțin? Practic tu zici că nu însemn nimic!... Existența mea e un vid pentru tine!...

Mihai: Laura! Hai nu te supăra, că nu am meditat asupra ta! Am meditat asupra femeii în general! Dacă meditam asupra ta, în urma meditației, sunt sigur că ți-aș fi scris un întreg volum de poezii, toate doar despre tine...

Laura: Chiar?... Vai, ce mă bucur!... Înseamnă că m-am înșelat... Eu însemn ceva pentru tine – chiar foarte mult... Doar celelalte femei sunt nimic pentru tine... Extraordinar! Dacă e așa, înseamnă că tu ești bărbatul ideal!... Când te gândești la mine, scrii un întreg volum de poezii, iar când te gândești la alte femei, în capul tău nu se arată nimic... Ce mă bucur!... Tu ești bărbatul ideal!

Mihai: Pe bune?

Laura: Da! Ce femeie nu visează ca bărbatul ei să o vadă doar pe ea și pe nici o alta?

Mihai: Tu asta visezi?

Laura: E... Nu chiar... Cred că m-a luat gura pe dinainte și ți-am spus ceva secret femeiesc care nu trebuia divulgat...

Mihai: Chiar?... Vezi?... Meditam eu ce meditam și nu-mi venea mai nici o idee, așa că m-am gândit că cel mai bine este să am o discuție cu tine, că poate așa aflu și eu câte ceva despre femeie... Și uite că intuiția mea a fost corectă...

Laura: Sper că nu vrei să-ți spun eu ce este femeia!

Mihai: Ba da! Dar numai dacă știi! Dacă nu știi...

Laura: Știu! Cum să nu știu!... Dar nu pot să-ți spun!

Mihai: De ce? E secret? Haide, te rog frumos să-mi spui! Sau măcar să-mi confirmi intuițiile mele!

Laura: Ce intuiții?

Mihai: Uite una din ele: când meditez la această întrebare, în mintea mea e liniște... Așa că de aici eu am tras concluzia că femeia e o realitate ce poate fi atinsă cel mai bine în tăcere – în comunicarea lipsită de cuvinte... Am dreptate?

Laura: Ai! Femeia prețuiește foarte mult această comunicare intuitivă, această comunicare de dincolo de cuvinte – prin gesturi, prin atingeri, prin zâmbet, prin privire... Dacă ai suficientă tăcere în tine, femeia va fi atrasă de tine ca de un magnet!...

Mihai: O, ce prost sunt! Dacă știam asta mai demult, aș fi învățat mai bine cum să-i vorbesc femeii prin tăcere!

Laura: Lasă că înveți de aici încolo!

Mihai: Nu! Nu cred! Eu vreau să-i vorbesc prin vorbe... Mie îmi plac vorbele!...

Laura: Dar ea nu o să te înțeleagă! Femeia înțelege cel mai bine tăcerea unei îmbrățișări aflate natural dincolo de cuvinte!

Mihai: Se cer deci mai multe fapte în tăcere și mai puține vorbe cu zgomot?

Laura: Exact!

Mihai: Atunci femeia este tăcerea?

Laura: Da! Femeia este atracție, iubire, pasiune, dăruire... Tăcerea pe care ea o caută și o prețuiește e un semn de liniște și de pace, de bună viețuire, de împăcare și de mulțumire... Femeia ține laolaltă neamul omenesc, fiindcă ea știe să tacă când e cazul și, mai ales, fiindcă ea știe să vorbească în așa fel încât în lume să se poată restaura pacea, liniștea și tăcerea după o perioadă de agitație, conflict și prea multă vorbărie...

Mihai: Tu sigur așa ești!... Dar oare toate femeile sunt ca tine?

Laura: În filosofie da! În filosofie femeile sunt destul de tăcute...

Mihai: La fel ca tine?

Laura: La fel ca mine!

Mihai: Dar tu vorbești destul de mult! Poate chiar la fel de mult ca și mine!...

Laura: Asta doar fiindcă tu mă provoci mereu spre vorbire cu întrebările tale!

Mihai: Nu mă pot abține!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă frumusețea ta nu îmi dă pace!

Laura: Găsești că sunt frumoasă?

6. Frumusețea

Mihai: Înainte de orice, frumusețea se exprimă prin femeie...

Laura: Ce femeie? Mihai, tu te uiți și după alte femei?... Și eu care credeam că tu ești bărbatul ideal!

Mihai: Păi sunt... Mă uit după femei doar ca să le admir frumusețea... Mă uit la ele... ca la o operă de artă...

Laura: Și la mine cum te uiți?

Mihai: Mă uit... Mă uit și la tine... De ce să nu mă uit?... Dar pe tine nu te văd la fel ca pe celelalte femei...

Laura: Normal! Pe mine mă vezi mai des... Mă vezi și demachiată... Poate că te-ai obișnuit cu mine și nici nu mă mai vezi...

Mihai: Ba te văd!... Pe tine te văd ca pe iubita mea...

Laura: Și iubita ta nu e o operă de artă?

Mihai: Cum nu? Una dintre cele mai frumoase!

Laura: Mulțumesc de apreciere!... Totuși, până la urmă, se pare că nu ești bărbatul ideal, fiindcă te uiți și după alte femei...

Mihai: Doar ca după niște opere de artă, iubi... Doar ca după niște ființe frumoase...

Laura (ușor supărată): Ființe frumoase zici!... Hai că m-am lămurit!... Las-o baltă și continuă-ți ideea!

Mihai: Hm... Hm... Deci: femeia este o operă de artă... De aceea, femeia este manifestarea vie a frumuseții printre oameni... Între femeie și frumusețe e o legătură atât de strânsă, încât, atunci când privesc o femeie, eu văd, mai întâi de toate, prezența înălțătoare a frumuseții... Această frumusețe mă liniștește, mă încântă, mă face să rămân în tăcere spre uimire. Frumusețea femeii trezește în mine tăcerea contemplării... În fața frumuseții ei naturale vorbele mele se dau la o parte și doar admiră existența ei spre prezență artistică explicită...

Laura: Spre prezență artistică zici?

Mihai: Da Laura! Doar știi cât de mult iubesc eu arta!

Laura: Bine că nu iubești femeia!

Mihai: Dar eu iubesc femeia!...

Laura: Ca pe o operă de artă... știu... continuă!

Mihai: Hm... Hm... Prin urmare, pentru mine întrebarea „Ce este femeia?” e o întrebare estetic-contemplativă... Una care, printre altele, caută să afle ce este frumusețea și cum se manifestă ea prin realitate...

Laura: Mihai, nu cumva tu idealizezi femeia?

Mihai: Nu... Dar chiar și neidealizată, femeia tot e frumoasă...

Laura: Mda... E frumoasă ca o operă de artă... Știm deja asta... Continuă! Vreau să văd unde vrei să ajungi!

Mihai: La expoziție!

Laura: Unde?

Mihai: Pe stradă, în parc, prin locurile publice, în reviste, în filme... oriunde se poate admira frumusețea acestei opere de artă care este femeia...

Laura: Zi că-ți fug ochii după femei și cu asta basta!... Ce tot o dai cu opera de artă și cu estetica?

Mihai: Laura, am nevoie de ele!

Laura: De cine? De femei?

Mihai: Da, de ele! Gândește-te și tu Laura!... Cum s-ar mai exprima frumusețea prin lume, dacă ar lipsi femeia?

Laura: Las-o încolo de femei, că m-ai înnebunit cu ea! Uite: dacă toate femeile ar dispărea în mod misterios din lume și doar eu aș mai rămâne, toată frumusețea femeii s-ar exprima doar prin mine! Am dreptate?

Mihai: Ai!... Dar cum ele nu dispar, tu ești nevoită să exprimi doar o parte din această frumusețe și să mai lași și la altele câte ceva... Oare te supără acest lucru?

Laura: Nu!

Mihai: Nu puțin?

Laura: Poate un pic!

Mihai: De ce?

Laura: Nu știu... Continuă-ți te rog idea!

Mihai: Așa... Frumusețea se exprimă deci prin femei... Esteticianul care nu înțelege femeia nu înțelege nici frumusețea... (*După un moment de tăcere:*) Auzi tu Laura... Tu ce crezi? Femeia este frumoasă?

Laura (cu voce prefăcută): Nu... Este urâtă!

Mihai (râzând): Atunci se explică....

Laura: Ce?

Mihai (râzând): De ce nu poți tu să înțelegi femeia!

Laura: Poate fi femeia înțeleasă?

Mihai (serios): Doar în măsura în care poate fi înțeleasă frumusețea... Înțelegerea în acest caz înseamnă intuiție, senzație, percepție, simțire, emoție, impresie, elan, înălțare, admirație, mulțumire, revelație...

Laura: Tu crezi că toate femeile sunt frumoase?

Mihai: Toate!... Fără excepție!... Însă unele sunt mai frumoase decât altele pe anumite linii de manifestare a frumosului: unele excelează în grație, altele excelează în dăruire, unele excelează în atracție, altele în răsplătire, unele în îmbrățișare, altele în atingere, unele au o privire răpitoare, altele o voce cuceritoare, unele când se mișcă, parcă dansează, pe altele când se arată, se vede bucurie de viață și cântare, unele sunt o poezie, altele o floare de primăvară...

Laura: Nu te știam un așa mare admirator al femeii...

Mihai: Femeia e lumea prin care frumusețea capătă conștiință și libertate de exprimare artistică în societate... Ce ar fi femeia fără frumusețe? Și ce ar fi frumosul fără de femeie?...

Laura: Mihai, tu crezi că eu sunt frumoasă?

Mihai: Fiecare femeie e frumoasă în felul ei... Tu ai o frumusețe care farmecă așa de mult încât, uneori, tulbură... Și mă tulbură așa de mult, încât, uneori, mă face să te întreb „Ce este femeia?”...

Laura: Frumusețea?

Mihai: Mai înainte de toate!...

Laura: Te-am tulburat?

Mihai: Nu doar o dată!

Laura: Frumusețea mea te-a tulburat?

Mihai: Acesta e rolul ei să tulbure, să atragă, să unească...

Laura: Trebuie deci să mă studiezi pe mine, dacă vrei să înțelegi frumusețea!

Mihai: Te studiez!... Te privesc și te ascult cu foarte mare atenție și mă întreb: „Ce este femeia?”...

Laura: Bărbatul nu este frumos?

Mihai: Tu ce crezi?

Laura: Bărbatul este manifestarea prin care frumosul vine în lume...

Mihai: Înțeleg ce zici... Prin femeie se manifestă frumusețea, iar prin bărbat frumosul...

Laura: Frumusețea este atrasă de frumos, iar frumosul e atras de frumusețe... Bărbatul e frumos, femeia e frumoasă, iar când sunt împreună, frumosul-frumusețe strălucește în lume... Categoria estetică se manifestă și prin bărbat, și prin femeie – pentru bărbat ea se manifestă prin femeie, pentru femeie ea se manifestă prin bărbat...

7. Ce este omul?

Mihai: Ai dreptate! Femeia e doar jumătate din problemă... Problema întreagă și adevărată este „Ce este omul?”...

Laura: Omul nu există!... Omul e o ficțiune... Nu există decât bărbați și femei!...

Mihai: Dar dacă există? Dacă omul e realitatea care apare atunci când bărbatul și femeia sunt împreună spre iubire și acțiune unitară, creând astfel o unire pe care o putem numi OM?...

Laura: Un bărbat și o femeie care se iubesc reciproc creează omul?... Așa explici tu tendința naturală spre cuplu, spre legătura duală ce apare între bărbat și femeie? Prin apariția omului?

Mihai: Eu sunt un bărbat. Tu ești o femeie. Între noi este o legătură de iubire!... Iată omul!...

Laura: Unde?

Mihai: În frumosul-frumusețe care se naște din iubirea noastră și care e cu atât mai mare, mai convingător și mai plăcut la vedere, cu cât iubirea noastră este mai mare!

Laura: Omul se naște din relația de iubire care există între un bărbat și o femeie?

Mihai: Da... Eu așa înțeleg omul: un bărbat, o femeie și o relație de iubire...

Laura: Și umanitatea?

Mihai: Umanitatea e formată din oameni care se iubesc și se ajută unii pe alții!...

Laura: Și cum numești tu momentul când el și ea, fiind încă la începutul relației, nu se înțeleg suficient de bine, pentru a se iubi cum se cuvine?

Mihai: Lupta pentru om!... Încercările nașterii omului!...

Laura: Dar când o relație începe să se destrame, iar certurile devin din ce în ce mai dese?... Acest moment cum îl numești?

Mihai: Distrugerea omului... Dizolvarea unui om spre nașterea altuia... Omul e un bărbat, o femeie și o relație de iubire... Când unul dintre acești trei factori lipsește, omul nu poate să existe...

Laura: Vorbești de o adevărată mistică a omului!...

Mihai: Vorbesc de o realitate!... Femeia poate reprezenta singură omul?

Laura: Nu!

Mihai: Dar bărbatul?

Laura: Nici el!

Mihai: Dar bărbatul și femeia care nu se află într-o relație de iubire?

Laura: E absolut necesară această iubire?

Mihai: Mai mult decât orice!... Puterea omului e o putere creatoare – când femeia se unește cu bărbatul în iubire, omul creează...

Laura: Ce?

Mihai: Artă!

Laura: Ce artă?

Mihai: Artă de a trăi omenește!... Artă de a visa iubirea... Artă de gândi unitatea! Artă de a dansa prin plăcere... Artă de a povesti bunătatea... Artă de a dialoga cu ființa complementară... Artă de a juca teatru spre revelare de ascuns... Artă de a picta prin filosofie... Artă de a scrie poezii răpite de emoție... Artă de cânta călătorind prin destin...

Artă... e creată de iubirea dintre un bărbat și o femeie, adică de om... Omul e sursa din care izvorăște arta... Bărbatul e frumos, femeia e frumoasă, iar iubirea dintre ei e o frumusețe... Acționând împreună aceste trei feluri de frumos generează arta omului...

Un bărbat, o femeie și o iubire: iată esența artistică a omului!...

Laura: Nu idealizezi?

Mihai: Nu!... Un mascul, o femelă și iubirea dintre ei: iată izvorul artei animalice...

Laura: E adevărat că foarte multă artă se naște din dragoste... Dar ce faci cu arta care se naște din ură, din interes, din inerție?

Mihai: Această artă nu e produsă de un om! Ea e produsă fie de un bărbat, fie de o femeie care nu trăiesc o relație de iubire... Din arta lor lipsește astfel și frumosul bărbatului, și frumusețea femeii, și prezența frumoasă a iubirii!...

Laura: Dar este artă?

Mihai: E artă!... Dar e o artă pre-umană sau una post-umană: arta care există înainte de om și după el – arta singurătății, arta despărțirii, arta instabilității, arta indiferenței, arta distanței ce apare uneori între bărbat și femeie... Artă bărbatului singur, a femeii singure sau a bărbatului și a femeii care, deși stau împreună, sunt lipsiți de iubire unul față de altul...

Laura: Mihai, tu mă iubești pe mine?

Mihai: Cred că ai vrut să întrebi – dacă între noi există iubire?...

Laura: Scuze! Exact asta am vrut să întreb!

Mihai: Se produce artă la contactul dintre frumusețea ta, frumusețea mea și frumusețea iubirii noastre?

Laura: Da...

Mihai: Atunci înseamnă că între noi există iubire!...

Laura: Și cum se constată prezența artei care se produce la intersecția dintre frumusețea mea, frumusețea ta și frumusețea iubirii noastre?

Mihai: De multe ori, sunt uluit, sunt copleșit, sunt amețit... de frumusețea ta, iar frumusețea mea se pare că te cheamă mereu

spre a mea îmbrățișare, mângâiere și sărutare... Frumusețea iubirii noastre ne transfigurează și ne face mai buni!

(Laura îl îmbrățișează și îl sărută...)

Mihai: Da!... Frumusețea ta... frumusețea mea și iubirea cea frumoasă pe care noi o trăim acum... Acesta este omul și aceasta este arta sa!...

Laura: Unde este omul?

Mihai: Iată-l în frumusețea din noi! Iată-l în vorbele și în faptele noastre de iubire! Iată-l în preocupările noastre filosofice! Iată-l în arta produsă de el!... Omul e o ficțiune care creează realitate!... Omul e un simbol care generează artă!... Omul e un semn care depune mărturie pentru existența frumosului, a frumoasei și a frumuseții...

Laura: După cum te exprimi mi se pare că pentru tine omul și arta lui sunt una...

Mihai: Omul este o operă de artă! Omul și arta lui apar deodată!... Omul generează arta, iar arta îl definește ca om...

Laura: Și atunci ce zici de omul care nu creează artă?

Mihai: Un astfel de om nu există!...

Laura: Ți-am spus că te iubesc?

Mihai: Ești o adevărată artistă!... Dar oare iubirea mea a fost auzită de tine?

Laura: Artă ta vorbește de la sine!

Mihai: Și care este arta mea?

Laura: Pe tine te definesc mai multe arte... Dar, în primul rând, eu văd în tine arta de a iubi și apoi arta de a întreba și arta de a răspunde... Dar arta mea care este?

Mihai: Artă ta... este arta de a incita și de a susține mereu spre existență omul și arta lui...

Laura: N-aș putea face mai nimic fără tine!

Mihai: Atunci înseamnă că arta mea izvorăște din tine, arta ta e stimulată de mine, iar arta noastră apare la întâlnirea dintre arta ta de a fi și arta mea de a exista!...

Femeia e frumoasă și omul e frumos!... Frumusețea îi definește în mod esențial pe amândoi!... Femeia este frumusețe... Omul e frumos de trei ori: prin partea lui feminină, prin partea sa masculină și prin relația de iubire ce există între ele...

Laura: Frumos!... Acesta este un răspuns frumos!... Dar este și adevărat?

Mihai: Doar acolo unde există iubire între un frumos, așa ca mine, și o frumoasă, așa ca tine!

Laura: Iubirea noastră e adevărată?

Mihai: Nu știu dacă e adevărată!... Dar știu sigur că e frumoasă!

Laura: Te îndoiești de adevărul iubirii noastre, dar nu te îndoiești de frumusețea ei?... E posibil așa ceva?

Mihai: Dar chiar aici e frumusețea cea mai înaltă a acestei iubiri – în capacitatea sa lucidă de a-și pune mereu sub semnul întrebării adevărul ei!

Laura: Care este acest adevăr? Care este adevărul iubirii?

Mihai: Adevărul este că femeia iubește bărbatul, iar bărbatul iubește femeia!... Adevărul este că tu mă iubești pe mine și eu te iubesc pe tine... Adevărul este că, chiar dacă această iubire pe care noi o trăim nu este perfectă, nici infinită și nici eternă, ea este totuși o iubire extrem de frumoasă... E o iubire de care te poți chiar îndrăgosti!...

Laura: Te-ai îndrăgostit de iubirea ta pentru mine?

Mihai: Și tu te-ai îndrăgostit de iubirea mea pentru tine!

Laura: Ce fel de dragoste e aceasta?

Mihai: E o dragoste în oglindă: cel care dăruiește iubire primește iubire, cel care primește iubire dăruiește iubire...

Laura: Nu e prea multă iubire în povestea aceasta?

Mihai: Niciodată nu e prea multă iubire!... Dar uneori e prea puțină!...

Laura: Nu există suficientă frumusețe de iubit? Sau de ce?

Mihai: Frumusețe există destulă!... Doar că trebuie să mai fie și ochi să o vadă!... Bărbatul vede destul de ușor frumusețea femeii, iar femeia vede și ea destul de bine frumusețea bărbatului... mai greu pentru unii este însă să vadă frumusețea iubirii din ei și dintre ei pentru a crea astfel omul și arta lui...

Laura: De ce le e greu acestor nefericiți să vadă frumusețea iubirii?

Mihai: De ce există singurătate? De ce există despărțire? De ce există distanță?

Laura: Pentru ca bărbatul se se întrebe „Ce este femeia?”, iar femeia să se întrebe „Ce este bărbatul?” și împreună să se întrebe „Ce este omul?”...

8. Adevărul

Mihai: Ce este femeia?... Ce este omul?...

Laura: Femeia... e frumoasă... Hai să zicem că aici sunt oarecum de acord cu tine... Dar omul... nu e doar frumusețe, ci e și adevăr, bine, libertate, dreptate, unitate, putere, cunoaștere și iubire... Valorile lui sunt multiple, iar semnele sale sunt nenumărate...

Mihai: Și atunci unde este adevărul?

Laura: La mine!

Mihai: Dă-mi-l și mie!

Laura: Stai să-l caut! (*Își pune mâinile pe cap, pe piept, pe solduri... ca și cum ar căuta ceva...*)

Mihai: L-ai găsit?

Laura: Da... Acum era ascuns în minciună, în greșeală, în înșelăciune...

Mihai: Și care este adevărul din minciună?

Laura: Minciuna există și nu poate fi înlăturată complet și definitiv...

Mihai: De ce?

Laura: Pentru că adevărul e la tine!

Mihai: La mine? Ce să caute la mine? Credeam că ți l-am dat ție!

Laura: Când? Adevărul tău a rămas la tine... Te rog deci acum dă-mi-l și mie!

Mihai: Ți l-aș da... dar nu îl am...

Laura: Nu-ți porți adevărul cu tine?

Mihai: Adevărul meu îl port mereu cu mine... El coboară din gura mea prin cuvinte și se desprinde din gândurile mele prin fapte...

Laura: Și atunci care e problema? Dă-mi și mie puțin din adevărul tău!

Mihai: Duci lipsă de adevăr?... Tu nu-ți porți adevărul tău cu tine?

Laura: Îl port...

Mihai: Hai atunci să facem schimb!... Tu-mi dai un pic de adevăr de la tine și eu îți dau un pic de adevăr de la mine!

Laura: Ce adevăr vrei să-ți dau?

Mihai: Vreau să-mi spui adevăratul răspuns la întrebarea „Unde este adevărul?”

Laura: Acolo! (*Arată cu mâna în depărtare...*)

Mihai: Acolo?

Laura: Aici!

Mihai: Aici?

Laura: Adevărul este peste tot!... Trebuie doar să-l căutăm cu maximă sinceritate pentru a-l vedea și a-l înțelege...

Mihai: Și care este adevărul?

Laura: Adevărul este că există greșeală...

Mihai: Din ce cauză?

Laura: Deoarece adevărul nu este peste tot... Sunt foarte multe locuri care sunt pline de minciună, de greșeală și de înșelăciune!

Mihai: Adevărat ai grăit! Peste tot există adevăr și minciună, corectitudine și greșeală, sinceritate și înșelăciune... Dar tu cum diferențiezi adevărul de minciună?

Laura: Prin verificarea corespondenței dintre vorbă și evidența perceptivă, a coerenței dintre exprimare și legile logice, a utilității înfăptuirii unui presupus adevăr și mai ales prin trăirea lui directă printr-o experiență revelatoare de adevăr sau chiar prin mai multe...

Mihai: Eu sunt adevărat?

Laura: Stai să te verific! (*Pune palmele pe el și-l pipăie...*) Te simt!... Ai claritate și destul de multă coerență în exprimarea ta formală... Îmi produci plăcere și mai presus de toate (*îl sărută*)... trăiesc o sărutare a buzelor tale (*Îl sărută din nou...*)... Dar eu? Eu sunt adevărată?

Mihai: Hai să vedem! (*O privește cu atenție.*) Fă o piruetă!... Frumos!... E evident: te văd!... Spune-mi acum o vorbă!

Laura: Eu sunt adevărată?

Mihai: Te aud!... Dă-mi acum un sărut și o îmbrățișare! (*Îl sărută...*) Te-am gustat și te ating, iar parfumul tău este încântător...

Laura: Deci sunt adevărată?

Mihai: Mă mai gândesc!

Laura: La ce?

Mihai: Dacă este adevăr în tine și dincolo de formă...

Laura: În gândirea mea? În emoțiile mele? În dorințele mele?

Mihai: Da!

Laura: Și nu este?

Mihai: Este!

Laura: Atunci sunt adevărată pentru tine?

Mihai: Te îndoiești de acest adevăr?

Laura: Doar puțin și doar câteodată... – Exact cât e nevoie pentru ca să nu mă îmbăt cu iluzia adevărului...

Mihai: Ești o iluzie?

Laura: Adevărul meu nu este nici complet, nici definitiv!

Mihai: Dar al cui este?

Laura: Al nimănu!

Mihai: Și atunci?

Laura: Și atunci trebuie să țin mereu minte că adevărul este relativ...

Mihai: Chiar și adevărul tău?

Laura: Mai ales adevărul meu!

Mihai: Și atunci unde se află adevărul așezat?

Laura: În relativitate și în probabilitate...

Mihai: Eu sunt relativ și tu ești probabilă?

Laura: Da... Eu sunt relativă la tine și tu ești relativ la mine...
Relativitatea mea te implică pe tine, relativitatea ta mă presupune pe mine... Eu sunt la fel de probabilă, pe cât ești tu de probabil!

Mihai: Sunt probabil?

Laura: Ești?

Mihai: M-ai probat?

Laura: Și încă de câte ori!

Mihai: Și cum m-ai găsit?

Laura: Foarte probabil!

9. Existență, cunoaștere, comunicare

Mihai: Ce ai probat? Existența mea? Cunoașterea existenței mele? Sau comunicarea cu această existență relativ cunoscută ție?

Laura: Existența ta o probez și acum... Mă uit la tine și-ți probez existența! Te ascult și existența ta este probată... Te ating... Și te probez!

Mihai: Ca pe o haină? Ca să vezi dacă ți se potrivește? Ca să vezi dacă eu sunt potrivit cu măsura ta?

Laura: Doar o măsură am... Și aceea e măsura mea... Cu ea măsoar pe oricine... Cu ea te măsoar și pe tine!

Mihai: Măsura ta este valoarea ta?

Laura: Da. E valoarea pe care o am și valoarea pe care o caut!
Valoarea pe care o știu și valoarea pe care o apreciez!... Măsura mea e valoarea mea...

Mihai: Și ți-ai măsurat valoarea?

Laura: Da!

Mihai: Cum?

Laura: Căutând adevărul tău spre a cunoaște adevărul meu!

Mihai: Pui adevărul meu mai presus de tine?

Laura: Nu... Dar îl folosesc pentru a mă descoperi cu ajutorul lui...

Mihai: Existența mea e deci o probă pentru tine...

Laura: Da... Tu mă probezi pe mine și eu te probez pe tine... Eu te supun unor probe și tu mă supui unor probe...

Mihai: Ca să aflu ce?...

Laura: Ca să aflăm dacă existențele noastre sunt compatibile!

Mihai: Și sunt?

Laura: Mai mult decât am fi înclinați să recunoaștem...

Mihai: De ce?

Laura: Fiindcă a comunica e un lucru complicat...

Mihai: Comunicarea e complicată?

Laura: Comunicarea e simplă, interpretarea e mai complicată...

Mihai: Adică ție ți-e simplu să comunici cu mine, dar ți-e mai greu să mă înțelegi?

Laura: Nu doar să te înțeleg, ci și să mă înțeleg... Nu vezi ce simplu e să comunicăm? Mai greu e să ne înțelegem!

Mihai: Cunoașterea e mai grea decât comunicarea?

Laura: Este... Dar nici cunoașterea nu e chiar așa de grea... Este ceva chiar mai greu de înțeles...

Mihai: Ce?

Laura: Existența!

Mihai: Ființa?

Laura: Da... Ce este?... Iată întrebarea!

Mihai: Dar nu e greu de răspuns!... Ființa este... Cunoașterea are loc... Comunicarea există!

Laura: De acord cu tine... Dar ce este ființa? Ce este cunoașterea? Și ce este comunicarea?

Mihai: Ființa este acea realitate pe care noi o cunoaștem și cu care noi comunicăm... Cunoașterea și comunicarea dau putere existențială ființei...

Laura: Te referi la ființa umană?

Mihai: Mai ales la ființa umană!

Laura: Atunci omul e acea ființă care cunoaște și care comunică?

Mihai: Da...

Laura: Ce cunoaște și ce comunică?

Mihai: Mai întâi de toate, o întrebare... Ba chiar mai multe!

Laura: Ce întrebări?

Mihai: De exemplu, întrebările următoare: „Ce semnifică a exista?”, „Ce cuprinde a cunoaște?” și „Ce înseamnă a comunica?”...

Laura: Adică, „Ce este existența?”, „Ce cunoaște cunoașterea?” și „Ce comunică comunicarea?”...

Mihai: Da... Omul se poate întreba...

Laura: Ce?

Mihai: Orice!

Laura: Fiindcă întrebarea există și este peste tot!... Atunci, existența este o întrebare?

Mihai: Chiar mai multe... De exemplu, „Ce este existența?”, „Ce se cunoaște din existență?”, „Ce semnifică a exista?”, „Cum comunică existența?”, „De ce?” etc. A cunoaște faptul că ești e a recunoaște faptul că te întrebi...

Laura: Dar a comunica?... Ce înseamnă a comunica?... Ce comunică comunicarea?

Mihai: De toate pentru toți!... A comunica înseamnă multe, dar, uneori, a comunica e doar a exista în faptul de cunoaștere al comunicării...

Laura: Și ce e dincolo de comunicare?

Mihai: Repetarea prin întâmplare!

Laura: E o nouă paradigmă a filosofiei?

Mihai: Nu... E doar ceea ce este de când lumea, ceea ce este peste tot și ceea ce va fi până la sfârșitul existenței și dincolo de el...

Laura: Dar această repetare prin întâmplare există? Poate fi cunoscută? Poate fi ea comunicată?

Mihai: La toate aceste întrebări există un singur răspuns...

Laura: Care?

Mihai: Privește în jur! Ascultă!... Atinge!... Gândește-te!... Simte! Dorește! Amintește-ți!... Orice ai contempla un singur lucru contempli!

Laura: Ce?

Mihai: Repetarea prin întâmplare!

10. Când este timpul?

Laura: Și atunci... Când este timpul?

Mihai: Timpul este acum!

Laura: Acum?

Mihai: Dar când?

Laura: De exemplu, atunci!

Mihai: E și atunci!...

Laura: Când?

Mihai: Când a sosit timpul!... Când va veni timpul! Sau când vine timpul!

Laura: Când vine timpul?

Mihai: Timpul cui?

Laura: Timpul adevărului, de exemplu, sau timpul iubirii, sau timpul binelui...

Mihai: Tot timpul... Idealurile sunt în noi tot timpul... Trebuie doar să le lăsăm să se manifeste prin noi!

Laura: E timpul?

Mihai: Acum e timpul potrivit! A sosit timpul... Și tot vine... ca să trăim în realitate prin ideal... trebuie doar să ne trezim la această realitate...

Laura: Atunci trezește-te!

Mihai: Să mă trezesc?

Laura: Trezește-te!

Mihai: Dar sunt treaz!

Laura: Ești treaz?

Mihai: Da... M-am trezit mai demult...

Laura: A, da?

Mihai: Da!

Laura: Atunci e bine... Bine că te-ai trezit la realitate... Și acum știi cum e realitatea?

Mihai: Știu!

Laura: Cum e?

Mihai: Cum să fie?

Laura: Cum e realitatea? Cum arată ea? Cum percepi tu ceea ce este? Cum simți tu ceea ce este?

Mihai: Arată foarte limpede și extrem de clar...

Laura: Cum?

Mihai: Exact ca o repetare prin întâmplare!

Laura: Realitatea e repetare prin întâmplare?

Mihai: Da Laura! Trezește-te la repetare! Trezește-te spre întâmplare!... Trezește-te la realitate Laura!

Laura: Dar m-am trezit!

Mihai: A, da?

Laura: Da...

Mihai: Când a fost timpul trezirii tale?

Laura: Mai demult...

Mihai: Și ai găsit adevărul?

Laura: Da...

Mihai: Unde este adevărul?

Laura: Adevărul este în ceea ce se percepe, în ceea ce se simte, în ceea ce se gândește, în ceea ce se trăiește...

Mihai: Și ce se percepe? Ce se simte? Ce se gândește? Ce se trăiește?

Laura: Spune tu!

Mihai: Doar două lucruri Laura... Doar două lucruri: Repetarea și Întâmplarea...

Laura: Acestea sunt valorile tale?

Mihai: Doar acestea există... În nici o valoare nu există nimic în afară de repetare și de întâmplare... De fapt, valoarea nici nu există, dacă prin valoare înțelegem altceva decât repetare și întâmplare...

Laura: Eu sunt o repetare pentru tine?

Mihai: Da Laura... O repetare prin întâmplare...

Laura: Eu sunt o întâmplare pentru tine?

Mihai: Da Laura... O întâmplare care s-a repetat!

Laura: Doar atât?

Mihai: Crezi că ești mai mult de atât?

Laura: Nu știu... Pot fi mai mult de atât?

Mihai: Nu Laura... Nu ai cum... Doar repetarea și întâmplarea există... restul sunt iluzii!... Adevărul este repetare prin întâmplare, iar dacă eliminăm din el repetarea și întâmplarea, nu mai rămâne nimic în el... Timpul este repetare prin întâmplare, iar dacă am putea elimina din el repetarea și întâmplarea, timpul nu ar mai exista!... Valorile sunt repetări prin întâmplare... valorile nici nu există, dacă înțelegem prin ele altceva decât repetare și întâmplare... Prin urmare, ființa nu este decât așa cum este – adică, o repetare prin întâmplare și nimic altceva... Și la fel este cunoașterea ei, și la fel este comunicarea de care este ea capabilă...

Laura: Hai să verificăm răspunsul acesta!

Mihai: Cum?

Laura: Să-l ignorăm o vreme... Să ne comportăm ca și cum el nu ar fi și să căutăm alte răspunsuri la întrebarea „Ce este omul?“, pentru a vedea astfel dacă ne vom întoarce tot la el sau dacă nu cumva vom găsi alte răspunsuri poate chiar mai profunde...

Mihai: Crezi că sunt?

Laura: Hai să vedem!

Mihai: Bine... Hai!

Laura: Atunci întrebă!

11. Femeia este...

Mihai: Ce este omul?

Laura: Parcă nu de aici am pornit...

Mihai: Scuze... Ce este femeia?

Laura: E, așa mai merge... În viața umană totul pornește de la femeie... Spune-mi atunci: ce este femeia?

Mihai: Ce este un cățel?

Laura: Femeia este un cățel?

Mihai: Ce este o pisică?

Laura: Femeia este o pisică?

Mihai: Ce este o floare?

Laura: Femeia este o floare?

Mihai: Ce este frumusețea?

Laura: Femeia este frumusețea?

Mihai: Ce este iubirea?

Laura: Femeia este iubirea?

Mihai: Ce este îmbrățișarea?

Laura: Femeia este îmbrățișarea?

Mihai: Ce este sărutul?

Laura: Femeia este sărutul?

Mihai: Ce este plăcerea?

Laura: Femeia este plăcerea?

Mihai: Ce este fericirea?

Laura: Femeia este fericirea?

Mihai: Ce este grația?

Laura: Femeia este grația?

Mihai: Ce este intuiția?

Laura: Femeia este intuiția?

Mihai: Ce este instinctul?

Laura: Femeia este instinctul?

Mihai: Ce este natura?

Laura: Femeia este natura?

Mihai: Ce este luna?

Laura: Femeia este un lup?

Mihai: Poftim?

Laura: Scuză-mă!... Femeia este luna?

Mihai: Nu... Cum să fie luna? Femeia e femeie și luna e lună!

Laura: Și nici lup nu e?

Mihai: Poate câteodată!

Laura: Hai mai întreabă-mă!

Mihai: Îți place?

Laura: Îmi place!

Mihai (după un moment de tăcere): Ce este o varză?

Laura (surprinsă): Femeia e o varză?

Mihai: Ce este o capră?

Laura (și mai surprinsă): O capră? O varză?... Dar vacă nu e?

Mihai: Ce este o vacă?

Laura (ușor iritată): Dar un bou? Un bou ce este?

Mihai: Scuză-mă!... Te-am jignit?

Laura: Nu... Cum să mă jignești?... Vaca e o ființă nobilă...

Capra la fel, iar varza e foarte bună...

Mihai (zâmbind): Dar boul? Boul cum e?

Laura: E ca un fel de vacă, doar că nu dă lapte!

Mihai (serios): Să înțeleg că nu e bine să compar femeia cu un animal?

Laura: Ba e bine! De ce nu? Femeia este un animal!... Dar poate că ar fi indicat să o compari cu animale mai finuțe, mai simpatice, mai drăgălașe!...

Mihai: Ca de exemplu?

Laura: De exemplu, cu o veveriță, cu o căprioară, cu o rândunică... sau cu o furnică, cu o albină sau cu o vrăbiuță...

Mihai: Vrei să-i scot în evidență doar calitățile?

Laura: Dar ce? Are și defecte?

Mihai: Nu!... Femeia e perfectă!

Laura: Vezi? Așa te vreau!

Mihai: Cum? Mincinos?

Laura: Nu chiar mincinos... Dar poți fi selectiv!

Mihai: Bine... Atunci hai să o luăm de la capăt... Femeia este un câțel?

Laura: Ce câțel, mă Mihai? Poate o cățea!...

Mihai: Dar pisicuță este?

Laura: E și pisicuță, e și mâtă! Depinde în ce toane o prinzi!

Mihai: Dar floare este?

Laura (râzând): Ce floare? Floarea cucului?

Mihai (serios): Nu!... Floarea vieții!

Laura: E... Așa mai vii de acasă!

Mihai: Dar frumusețe este?

Laura: Doar dacă nu e urâtă!...

Mihai: Vrei să zici că femeia nu e nici sărut și nici îmbrățișare?

Laura: Ba este... Aici ești pe aproape! Continuă!

Mihai: Și nu e nici instinct și intuiție, inspirație și iubire?

Laura: Este... Ce e femeia fără instinctul matern? Ce e femeia fără intuiția feminină? Ce e femeia, dacă nu e o inspirație continuă pentru bărbat?... Și ce e femeia care nu știe să iubească?

Mihai: Nimic?

Laura: Nimic?... Hai să nu exagerăm!... E totuși un animal...

Mihai: O animală?... Dar și animalele iubesc!...

Laura: Nu contează... Oricum nu există femeie lipsită de iubire...

Mihai: Dar rea de gură este?

Laura: Trebuie să se exprime și iubirea cumva!

Mihai: Dar cicălitoare este?

Laura: Mai este câteodată!

Mihai: Dar bârfitoare este?

Laura: Ca tot omul!... Acum ce vrei?... Nu mai poate femeia nici măcar să bârfească? Lasă-i și ei o mică plăcere, că doar nu e sfântă!

Mihai: Nu e?

Laura: Nu e!

Mihai: Dar șmecheră este?

Laura: Femeia a inventat șmecheria!...

Mihai: În sfârșit ai zis și tu ceva inteligent despre femeie!

Laura: Ce?

Mihai: Că femeia este șmecheră și bărbatul fraier!

Laura: Asta crezi tu?

Mihai (zâmbind): Nu! Nu cred asta!

Laura: Atunci bărbatul e șmecher și femeia e fraieră?

Mihai: Nu! Amândoi sunt șmecheri!

Laura: Nu sunt amândoi fraieri?

Mihai: Un fraier și o fraieră?

Laura: Da!

Mihai: Nu!... Dacă ei cred că femeia e o sfântă și bărbatul e un zeu, atunci da... sunt fraieri!... Iar dacă ei cred că femeia e o păcătoasă și bărbatul un desfrânat, atunci sunt cam șmecheri...

Laura: Mihai... Mie mi se pare că tu știi ce este femeia!

Mihai: Uneori prea bine!

Laura: Și atunci... dacă femeia nu e nici șmecheră, nici fraieră... atunci, ce este femeia?

Mihai: La ce sunt bune cuvintele, dacă nu pot să spună ce este femeia?

Laura: Chiar așa! Ce rost mai au cuvintele, dacă nici măcar atâta lucru nu pot spune?

Mihai: Au și ele un rost!

Laura: Ce rost?

Mihai: Rostul lor este acela de a te ajuta să nu mai înțelegi ce este femeia!

Laura: De ce? Ai înțeles-o vreodată?

Mihai: Da! Înainte de a învăța să vorbesc și după ce nu am mai știut cum să o fac!

Laura: Ce să faci?

Mihai: Să vorbesc! Că de știut am știut ce să fac!

Laura: Ești cam șmecher!

Mihai: Doar din cauză că nu știu ce este femeia!

Laura: Nu știi?

Mihai: Uneori nu știu... Alteori mă prefac că nu știu și că sunt curios să aflu...

Laura: Auzi?... Dar de ce te interesează pe tine să știi ce este femeia?

Mihai: Dar pe tine nu te interesează să știi ce este bărbatul?

Laura: Nu neapărat... Eu vreau să știu doar cine ești tu!

Mihai: Eu sunt un bărbat!

Laura: Și eu ce sunt?

Mihai: Nu știi?

Laura: Ba știu!... Dar zi tu!

Mihai: Tu ești o femeie!

Laura: Și ce e femeia?

Mihai: O jumătate de ființă!

Laura: Care jumătate?

Mihai: Jumătatea cea mai bună!

Laura: Frumos... Știi cum să flatezi femeia!... Și jumătatea cealaltă cum e?

Mihai: E proastă, dar își face treaba!

Laura (râzând): Ce treabă?

Mihai: Treaba de a contribui cu ceea ce-i revine la manifestarea în existență a unei noi jumătăți de ființă...

Laura: Și ființa întregă ce este?

Mihai: Ea e ființa creatoare... Ființa care poate da viață!

Laura: Omul?

Mihai: Ființa umană!

Laura: Și ce este ființa umană?

Mihai: Ființa care se manifestă, pe de o parte, prin femeie și, pe de altă parte, prin bărbat... Ea e ființa care generează apariția jumătății de ființă ce se manifestă fie ca femeie, fie ca bărbat!

Laura: În funcție de ce?

Mihai: În funcție de întâmplare și de repetare!

Laura: Vorbești de actul sexual și de rezultatul lui?

Mihai: Este în el și repetare, și întâmplare!... De fapt, cam asta-i tot ce este în el!...

Laura: Nu-i nimic misterios în el?

Mihai: Nu... Tu crezi că misterul femeii este mister sexual?

Laura: Posibil...

Mihai: Dacă înțelegi sexul, înțelegi femeia?

Laura: Probabil...

Mihai: Și tu înțelegi sexul?

Laura: Câteodată!

Mihai: Când?

Laura: Când fac dragoste!... Tu nu-l înțelegi?

Mihai: Îl înțeleg și eu...

Laura: Ce e sexul?

Mihai: Repetare și întâmplare!

Laura: Doar atât?

Mihai: Ce altceva?

Laura: Păi de exemplu: întâlnire, frumusețe, atracție, instinct, plăcere, ispitire, recunoaștere, oglindire, atingere, îmbrățișare, dezbrăcare, admirație, juisare, apropiere, pătrundere, mișcare, pasiune, dăruire, fascinație, delir, nebunie, transfigurare, unire, iubire, transformare, tensiune, descărcare, absorbire, emoție, sentiment, fericire, mulțumire și împlinire...

Mihai: E toate acestea... Dar ele toate, privite mai atent, nu sunt decât repetare și întâmplare... De aceea, în esență, în actul sexual nu vom găsi spre manifestare decât două realități majore ce trebuie să fie menționate: repetările și întâmplările...

Laura: Deci tu zici că înțelegi sexul...

Mihai: Câteodată mi se pare că-l înțeleg, dar când fac dragoste cu tine, toate iluziile legate de o posibilă înțelegere a sexului sau a femeii, sau a plăcerii îmi sunt spulberate...

Laura: Sexul e prea complicat pentru tine?...

Mihai: Câteodată da!

Laura: Când?

Mihai: Mai ales când fac sex cu tine!

Laura: Deci tu practic îmi spui că atunci când faci sex cu mine nu prea înțelegi ce faci?

Mihai (zâmbind): Exact! Habar nu am ce fac!

Laura: Și faci așa... la nimereală?...

Mihai: Nu chiar la nimereală, că am o oarecare experiență... Mai știi și eu pe ce să pun mâna, ce să ating, pe unde să mă introduc, ce să șoptesc... Dar când te privesc cu atenție, mai mereu, îmi vine să-mi pun o întrebare...

Laura: Ce este sexul?

Mihai: Nu... „Ce este femeia?”!

Laura: Sărmanul de tine! Câte frământări îți provoacă privirea mea!...

Mihai: Nu doar privirea!... Nu doar atingerea! Nu doar îmbrățișarea!... Ci mai ales gândirea ta!

Laura: Tu mă gândești pe mine?

Mihai: Da! Eu mă gândesc prin tine...

Laura: Normal: te gândești la mine când te gândești pe tine!... Dar este oare femeia un concept demn de atenția filosofiei?

Mihai: E o întrebare retorică?

Laura: Oarecum!

Mihai: Femeia este demnă de atenția filosofie, mai ales, în măsura în care femeia este o parte importantă, chiar foarte importantă, dintr-o problemă mai largă decât ea, anume problema omului... „Ce este femeia?” e doar jumătate din problema ce se cere rezolvată. Problema întreagă și adevărată este „Ce este omul?”...

Văzută și înțeleasă ca fiind un om, alături de bărbat, misterul femeii poate fi descoperit prin revelarea misterului uman... Dacă aflăm răspunsul la întrebarea „Ce este omul?“, aflăm răspunsul și la întrebarea „Ce este femeia?“... Așadar, femeia se ascunde în om... Secretul omului e secret de femeie... Iar taina femeii e taina omului!...

Laura: Și taina omului e taina vieții...

Mihai: Exact... Omul e doar o parte din viață, iar viața e doar o parte din existență. Dar dacă am ști „ce este“, am ști și ce este omul...

Laura: E oare mai potrivit să ne întrebăm „Ce este?“?

Mihai: Omul e doar o parte din problemă... Problema întregă și adevărată este „Ce este?“... Dacă aflăm ce este, atunci aflăm și ce este omul!

Laura: Hai atunci să ne întrebăm „Ce este?“!

Mihai: Te rog...

12. Ce este?

Laura: Ce este?

Mihai (arătând în jur): Asta este!

Laura: Ce este?

Mihai: Toate sunt!

Laura: Ce este ce este?

Mihai: Ce este ce este ce este ce este?

Laura: Da. Ce este?

Mihai: Ce să fie? Sunt de toate!... Și frumoase și urâte. Și bune și rele. Și aici și acolo. Și atunci și acum... Ce să fie? Sunt de toate!

Laura: De toate?

Mihai: De toate pentru toți!...

Laura: Și atunci... ce este?

Mihai: A... ceste!

Laura: A... ce... este?

Mihai: Da... Aceste!... Aceste realități prin care noi ființăm!

Laura: Aceasta este! Dar ce este?

Mihai: Ceea ce este nu este!... Ceea ce nu este este! Ceea ce este este și nu este în același timp... dar nu e important că este sau că nu este... ci ce este?

Laura: „Ce“ este mai important decât „este“?

Mihai: Da... Întrebarea întregă și adevărată nu este „Ce este?“, ci „Ce?“... Dacă aflăm răspunsul la întrebarea „Ce?“, aflăm și răspunsul la întrebarea „ce este?“... Ce este... e doar o parte din problemă... Problema întregă este „Ce?“...

Laura: Ce?

Mihai: Da... Ce?

13. Ce?

Laura: Păi asta te întrebam: „Ce?”...

Mihai: Și eu te întreb același lucru...

Laura: Ce?

Mihai: Exact... Ce?

Laura: Deci amândoi punem aceeași întrebare...

Mihai: Da... Ce?... „Ce?” simplu, fără complicații, „ce?” aflat în toată puritatea lui de „ce?”...

Laura: Ce?... Și doar atât?

Mihai: Ce?... Și nimic altceva!

Laura: Bună întrebare!

Mihai: Ce?!

Laura: Ce?!

Mihai: Pot să te întreb de trei ori?

Laura: Întreabă-mă!

Mihai: Ce? Ce? Ce?...

Laura: Altceva!

Mihai: Ce? Ce? Ce?

Laura: Altceva!

Mihai: Ce? Ce? Ce?..

Laura: Alt_ce_va!

Mihai: Ce?

Laura: Ceva al lui „ce” care va...

Mihai: Care va ce?

Laura: Care va...

Mihai: Ce?

Laura: Careva!

Mihai: Oricine?

Laura: Oricine!

Mihai: Ce?

Laura: Orice!

Mihai: Orice?

Laura: Ori ce, ori altceva... Trebuie să te hotărăști!

Mihai: Ce?!... (Incantează pe expirație după ce inspiră profund): CEEEEEEEEEEEEEEEE....

CEEEEEEEEEEEEEEEEE...

CEEEEEEEEEEEEEEEEE...

Laura: Nu e o întrebare prea profundă pentru noi oamenii?

*Mihai: Nu! Orice întrebare are cel puțin un răspuns!...
Întrebarea „Ce?” nu este o excepție!...*

Laura: Atunci să te întreb în continuare?

Mihai: Întreabă-mă!

Laura: Ce? Ce? Ce?... Ce este?
Mihai: Nu mă interesează „este”... Mă interesează „ce”!
Laura: Ce?
Mihai: Ce!
Laura: Ce faci?... Ce-ai mai făcut?... Și acum ce vei face?
Mihai: Ce?
Laura: Da... Ce ai visat azi-noapte?
Mihai: Ce?
Laura: Ce?... Ce zici? Ce-ai spus?... Ce vei răspunde?
Mihai: Ce?
Laura: Ce?... Ce este? Ce se întâmplă? Ce apare? Ce dispare?
Mihai: Ce?
Laura: Ce?... Ce dorești? Ce vrei? Ce te motivează? Ce urmărești?
Mihai: Ce?
Laura: Ce auzi? Ce vezi? Ce simți?
Mihai: Ce?
Laura: Ce îți amintești? Ce-ți imaginezi? Ce gândești?
Mihai: Ce?
Laura: Ce?
Mihai: Ce anume?
Laura: Ce?!
Mihai: Mă interesează să percep „ceea ce este”, dar nu „este-le” din „ceea ce este”, ci doar „ce”...
Laura: Ce înseamnă ce?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva vechi?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva nou?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva din trecut?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva pentru viitor?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva de aici?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva de acolo?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva de acum?
Mihai: Ce?
Laura: Ceva!
Mihai: Ce?...
Laura: Nu știu!

14. Comunicare și dialog

Mihai (după un moment de tăcere): Laura, poate exista oare o comunicare fără întrebări și fără răspunsuri?

Laura: Ce?

Mihai: Adică o comunicare în care întrebările însoțite de ce, cine, când, cum, unde, de ce... să nu apară, iar răspunsurile la aceste întrebări să nu fie ivite spre a fi spuse...

Laura: O comunicare lipsită de prezența întrebărilor și a răspunsurilor?

Mihai: O comunicare golită de prezența lui „Ce?”!

Laura: Cam greu...

Mihai: Oare comunicarea să fie esențial formată din șiruri nesfârșite de întrebări și răspunsuri?

Laura: Așa se pare... Sensul leagă întrebarea de răspuns și răspunsul de o nouă întrebare și apoi de un nou răspuns și tot așa...

Mihai: Sensul nu e o iluzie?

Laura: O iluzie care există și dă sens comunicării prin întrebări și răspunsuri...

Mihai: Poți oare evita orice întrebare?

Laura: Poți încerca...

Mihai: Poți evita orice răspuns?

Laura: E chiar mai complicat decât a evita întrebările...

Mihai: Și atunci...

Laura: Și atunci ce?

Mihai: Mi-ai pus o întrebare?

Laura: Mi-ai dat un răspuns?

Mihai: Cred că poate exista o comunicare lipsită de întrebări și de răspunsuri, dar nu poate exista dialog care să fie lipsit de ele... Monologul se poate lipsi, într-o oarecare măsură, de întrebări și de răspunsuri, dar dialogul nu poate exista fără ele...

Laura: Să fie atunci comunicarea o combinație între dialog și monolog?

Mihai: Mai mereu e un dialog cu noi înșine sau cu ceilalți, dar ea este și un monolog – o expunere care nu întreabă și nu răspunde, ci doar se expune și se exprimă...

Laura: Poate cineva să se expună și să se exprime fără ajutorul întrebărilor și al răspunsurilor?

Mihai: Nu prea...

Laura: Și atunci?

Mihai: Și atunci, ce?

Laura: Și atunci, care e răspunsul la întrebarea „Ce?”!

Mihai: Răspunsul la orice întrebare este dialogul...

Laura: Și care e scopul dialogului?

Mihai: Unul singur: să mențină neîntrerupt fluxul de întrebări și răspunsuri... Când o întrebare plictisește, ea trebuie schimbată... Când un răspuns duce la tăcere, trebuie evitat...

Laura: De ce?

Mihai: Pentru ca dialogul să meargă mai departe!

Laura: Din tăcere se iese cu o întrebare?

Mihai: Sau cu un răspuns!

Laura: Și de ce vrea dialogul să meargă mai departe?

Mihai: Ca să existe comunicare!

Laura: De ce să existe comunicare?

Mihai: Ca să poată exista tăcere...

Laura: Ce tăcere?

Mihai: Acea tăcere care caută o întrebare, caută un răspuns sau care caută să rămână în tăcere...

Laura: Ce întrebare caută?

Mihai: Întrebarea care întrerupe tăcerea!

Laura: Și ce răspuns caută?

Mihai: Răspunsul care întrerupe tăcerea!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru ca tăcerea să aibă sens, ea trebuie să fie întreruptă periodic de dialog...

Laura: Interior sau exterior?

Mihai: De ambele... Dialogul interior e bogat, plăcut, satisfăcător, dar nu are niciodată savoarea și gustul dialogului exterior... Dialogul cu sinele e doar o umbră a dialogului cu un altul...

Laura: Nu e invers?

Mihai: Nu are nici o importanță!... Important este ceea ce duce mai departe dialogul...

Laura: Ce anume?

Mihai: O nouă întrebare sau un nou răspuns...

Laura: Aceeași întrebare și același răspuns?

Mihai: De cele mai multe ori...

Laura: E un dialog în repetare?

Mihai: Un dialog care se recunoaște în ceea ce se vorbește...

Laura: Ce se vorbește?

Mihai: Cele care trebuie spuse și cele care nu trebuie a fi spuse...

Laura: E o luptă aici?

Mihai: Mai mult o cenzură...

Laura: Ce fel de cenzură?

Mihai: Una care are grijă să nu întrerupă dialogul...

Laura: Dar de ce ar fi așa de important dialogul cenzurat? Cel necenzurat nu e posibil?

Mihai: Nu pentru oricine, nu cu oricine și nu oricând... Dialogul necenzurat ajunge foarte repede la tăcere, iar cei mai mulți oameni nu vor să-și recunoască tăcerea profundă, înaltă, cuprinzătoare care există peste tot în ei... Fuga prin dialog cenzurat e doar o fugă de tăcere...

Laura: Răspunsul la întrebarea „Ce?” e o tăcere?

Mihai: Uneori da... Una abisală, profundă, înaltă și cuprinzătoare... de fapt, e o comunicare lipsită de întrebare și răspuns, ba chiar un dialog fără întrebări și fără răspunsuri: dialogul ne-întru-răspuns...

Laura: Și atunci care răspuns e mai bun?... Răspunsul care nu răspunde, răspunsul care nu răspunde cu o întrebare sau răspunsul care satisface deplin o întrebare și o face să tacă?

Mihai: Răspunsul care nu răspunde, pe lângă că e nepolitic, nu e un răspuns, deoarece el nu răspunde... Răspunsul care răspunde cu o întrebare, în lipsa inspirației unui răspuns, duce dialogul mai departe... iar răspunsul care face o întrebare să tacă e într-adevăr satisfăcător, dar... cel mai adesea, răspunsul cel mai bun e lipsa răspunsului...

Laura: Nu cred... Răspunsul cel mai bun e răspunsul care răspunde – răspunsul care îți explică orice despre orice...

Mihai: Răspunsul metafizic?

Laura: Îl poți numi și așa...

Mihai: Despre acest răspuns vorbeam și eu...

Laura: Răspunsul manifestat prin „lipsa răspunsului” e un răspuns metafizic?

Mihai: E mai mult un răspuns mistic... Dar poate fi și metafizic, mai ales când această lipsă pe care el o exprimă e o lipsă metafizică... El se trăiește prin acea tăcere care nu mai întrebă nimic, fiindcă știe că nu există nici un răspuns...

Laura: E vreo diferență între „răspunsul care răspunde” și răspunsul care răspunde prin „lipsa răspunsului”?

Mihai: Dacă consideri „lipsa răspunsului” un răspuns, atunci nu e nici o diferență, dar această considerare e, adeseori, doar o mare prostie... Lipsa răspunsului nu e un răspuns, e doar o lipsă a răspunsului...

Laura: Deci dialogul ne-întru-răspuns e un dialog lipsit de răspunsuri și de întrebări?

Mihai: Când pui o întrebare, ieși din acest dialog... Dacă te prinzi de greșeală, când încă nu e prea târziu, vei zice imediat: „Îmi retrag întrebarea!”... Iar când, din greșeală sau din neatenție, dai un răspuns la o întrebare spusă sau la una nespusă, vei zice imediat, fără să eziți: „Îmi retrag răspunsul!”...

Laura: Nu poți zice „Te-am întrebat, dar nu mai vreau să-mi răspunzi!”? Sau: „Ți-am răspuns, dar numai din greșeală!”?

Mihai: Ba poți!

Laura: Și atunci... ce...?

Mihai: Da?

Laura: Scuze de întrebare!

Mihai: Scuze de răspuns!

Laura: Foarte ciudat acest dialog!

Mihai: Dar are un avantaj: e un dialog destul de liniștit... El nu mai fuge călare pe întrebări sau cu ele în spinare spre răspunsuri mai apropiate sau mai îndepărtate... Dialogul care nu întrebă și nici nu răspunde e un dialog purificat de căutare și de ghidare, de discipolat și de măiestrie, un dialog care nu întrebă ființa și nici nu răspunde întrebărilor ei...

Dacă scăpăm de întrebări și de răspunsuri, mai rămân afirmațiile și negațiile, cu condiția ca ele să nu fie răspunsuri...

Laura: Și imperativele...

Mihai: Dacă întrebările dau impresia de libertate în alegere, imperativele par să o anuleze...

Laura: Atunci hai să ne concentrăm dialogul doar pe afirmări și negări care să nu cuprindă în ele nici un răspuns...

Mihai: E posibil așa ceva?

Laura: Nu știu... Hai să vedem!

Mihai: Ce idee bună!

Laura: E bună ideea, dar, afirmativ vorbind, era mai bine dacă ziceai „Aceasta e o idee destul de bună!” fără să mai pomeniști de posibilități...

Mihai: Sau de încercări!... Această formulare nu e însă și ea doar un răspuns la întrebarea nespusă „Este aceasta o idee bună?”

Laura: Ba este!

Mihai: Și atunci?

Laura: Și atunci ce?

Mihai: Chiar așa: „Ce?”

Laura: Să-ți fac un rezumat?... Scuze de întrebare...

Mihai: Fă-mi!... Scuze de răspuns...

Laura: Tu te-ai întrebat și m-ai întrebat „Ce este femeia?” și ai ajuns la concluzia că aceasta e o întrebare parțială și că o alta mai potrivită decât ea ar fi „Ce este omul?”... Apoi te-ai întrebat și m-ai întrebat „Ce este omul?” doar ca să constăți că și aceasta e tot o întrebare parțială și că o altă întrebare e mai potrivită și mai cuprinzătoare decât ea: „Ce este?”... Așa că te-ai întrebat și m-ai întrebat „Ce este?”, iar după o vreme ai realizat că în această întrebare, pentru tine, „ce” este mai important și mai cuprinzător, mai profund și mai înalt decât „este” și astfel ne-am axat doar pe întrebarea „Ce?”...

Te-ai privit în ochii mei și m-am privit în ochii tăi și te-ai întrebat, și m-ai întrebat: „Ce?”... Iar după un timp de meditație, cum era de așteptat, având în vedere demersul reductiv-expansiv anterior, ai renunțat chiar și la elementul „ce?” din „Ce este

femeia?" sau din „Ce este omul?", sau din „Ce este viața?", sau din „Ce este filosofia?" și ai rămas doar cu lipsa întrebării și, prin urmare, cu lipsa răspunsului...

Mihai: Unde nu mai este întrebare nu mai este nici răspuns...

Laura: Așadar, din demersul tău ar rezulta că răspunsul cel mai bun care poate fi dat la o întrebare filosofică este dizolvarea acelei întrebări, răspuns care, astfel formulat, nu este de fapt un răspuns, ci lipsa unui răspuns... Așa ai ajuns la propunerea unui dialog care evită în mod intenționat și întrebările, și răspunsurile... – un dialog greu, mi se pare chiar imposibil, dar pe care noi încercăm să-l purtăm chiar în clipa de față...

Mihai: Așa e... Întrebările ne ispitesc la tot pasul, dar noi nu trebuie să cedăm ispitei... Răspunsurile ne tentează cu fiecare cuvânt pe care îl auzim sau pe care îl rostim, dar noi nu trebuie să cedăm tentației... Chiar acum era cât pe ce să te întreb ceva, dar m-am oprit la timp...

Laura: Foarte bine!

Mihai: Ce e foarte bine?

Laura: Aceasta e o întrebare?

Mihai: Acela era un răspuns?

Laura: Era... Întrebarea implicită era: „E bine?", iar răspunsul meu explicit a fost „Foarte bine!”...

Mihai: Atunci e oare posibil să afirmi sau să negi ceva fără ca afirmația sau negația ta să nu fie un răspuns?... Scuze de întrebare!...

Laura: Nu cred!... Scuze de răspuns!... Dar hai să vedem!... Ia afirmă și tu ceva!

Mihai: Ce?

Laura: Ceva!

Mihai: Scuze de întrebare!

Laura: Scuze de răspuns!

Mihai: Sunt pus să afirm și să neg, dar fără ca afirmațiile mele să fie vreun răspuns la vreo întrebare... Acest lucru mi se pare imposibil, așa că, deocamdată, mai bine rămân în tăcere... Întrebarea „Ce?” s-a dizolvat și răspunsurile date ei s-au vaporizat!... Nu mai e nimic de adăugat!... Nu există întrebări și nu există răspunsuri... Există doar întrebări care se dizolvă și răspunsuri care se dispersează... Ceea ce este nu este... Sau, mai bine zis, ceea ce era acum nu mai este!...

Laura: Ce?

Mihai: Ce e?

Laura: Da, ce? Sau, mai bine zis, ce era?

Mihai: Scuze din nou pentru întrebări și pentru răspunsuri... Ele erau...

Laura: Și încă mai sunt?

Mihai: Încă mai sunt! Dar pentru o clipă nu au mai fost!

Laura: Ce fel de clipă?

Mihai: Una de tăcere!

Laura: Când a fost această clipă?

Mihai: Mai demult!

Laura: Și acum nu mai este?

Mihai: Acum e doar amintirea ei... Și un imbold puternic de a o depăși prin ajungerea la un răspuns mai profund, mai înalt, mai cuprinzător!

Laura: Mai profund, mai înalt și mai cuprinzător decât tăcerea? Decât vidul? Decât nimicul? Decât misterul care nu poate fi spus în cuvinte? Decât răspunsul care le explică pe toate fără să spună nimic?

Mihai: Da! Mai profund, mai înalt, mai cuprinzător!... Acum caut răspunsul care să le explice pe toate în timp ce spune ceva foarte clar și foarte limpede... ceva care poate fi auzit și poate fi înțeles de oricine...

Laura (după un moment de tăcere): Interesantă filosofie...

Mihai: Ce filosofie?

Laura: Filosofia lui „Ce?”...

Mihai: A lui „Ce?”?

Laura: Da... Mie mi se pare că nimeni nu știe despre ce e vorba... Nimeni nu știe despre ce vorbește...

Mihai: Eu ce ți-am spus?

Laura: Ce?

Mihai: Nimic...

Laura: Nimic?

Mihai: O prostie...

Laura: Ce prostie?

Mihai: Să cauți Sens în Non-Sens!

Laura: Ce să cauți?... În ce?

Mihai: Nu e momentul potrivit!

Laura: Pentru ce?

Mihai: Nu e locul potrivit!...

Laura: De ce?

Mihai: Nu e omul potrivit!

Laura: Cine?

Mihai: Nu ești femeia potrivită!

Laura: Eu?

Mihai: Ce este femeia?

Laura: Nimic...

Mihai: Serios?... Și tu ce ești?

Laura: Eu sunt femeia ta!... Scuze de răspuns...

Mihai: A mea? Scuze de întrebare!... Ce interesant!...

Laura: Ce?... Nu-ți convine?

Mihai: Ce interesant!

Laura: Ce?

Mihai: Ce este omul?

Laura: Nimic...

Mihai: Serios? Și eu ce sunt?

Laura: Tu ești omul meu!... Scuze de răspuns...

Mihai: Omul tău? Scuze de întrebare! Foarte interesant!

Laura: Ce?... Ce-i așa de interesant?

Mihai: Tu ce crezi?

Laura: Ce să cred?... Nimic...

Mihai: Serios? Și între noi ce este?

Laura: Ceva...

Mihai: Ce?

Laura: Spațiul!

Mihai: Ce?

Laura: Timpul!

Mihai: Ce?

Laura: Limbajul!

Mihai: Ce?

Laura: Percepția...

Mihai: Ce?

Laura: Limitele!

Mihai: Ce?

Laura: Repetarea!

Mihai: Ce?

Laura: Întâmplarea...

Mihai: Ce?

Laura: Filosofia!

Mihai: Filosofia?... Ce filosofie?

Laura: Filosofia care ne desparte!

Mihai: Ce filosofie ne desparte?

Laura: Filosofia care ne apropie!

Mihai: Aceași filosofie?

Laura: Da. Filosofia omului...

Mihai: Adică?

Laura: Filosofia femeii și filosofia bărbatului...

Mihai: Sunt diferite?

Laura: Nu prea!

Mihai: Atunci de ce sunt despărțite?

Laura: Ca să se poată apropia!

Mihai: Și de ce s-ar apropia?

Laura: Ca să se poată apoi despărți!

Mihai: Ce ciudat!

Laura: Ce-i ciudat?

Mihai: Ce este...

Laura: Ce este?

Mihai: Ce este!

Laura: Și ce este acest „ce” care „este”?

Mihai: Chiar așa!... Ce este „ce”?

Laura: Ce?

Mihai: Ce tare!

Laura: Ce-i tare?

Mihai: Ce!

Laura: De ce?

Mihai: Pentru că el este în „ce este?”, în „ce face?”, în „ce are?”, în „ce știe?”, în „ce vrea?”, în „ce zice?” și în „ce?”... Ce sunt?... Ce fac?... Ce am?... Ce știu?... Ce vreau?... Ce zic?... Ce?...

Laura: Ce ești?... Ce faci?... Ce ai?... Ce știi?... Ce vrei?... Ce zici?... Ce?...

Mihai: Ce tare!

Laura: Ce-i tare?

Mihai: Deosebirea cea mare care există între „este!” și „ce este?”, între „face!” și „ce face?”, între „are!” și „ce are?”, între „știe!” și „ce știe?”, între „vrea!” și „ce vrea?”, între „zice!” și „ce zice?”...

Laura: Ce deosebire?

Mihai: Deosebirea dintre iluzie și trezire!

Laura: Ce iluzie? Ce trezire?

Mihai: Ce nașpa!

Laura: Ce-i nașpa?

Mihai: ... Ce!

Laura: De ce?

Mihai: Trezește prea tare, prea repede, prea brutal!

Laura: Ce?

Mihai: Ființa aflată în iluzie!

Laura: Ce este o iluzie?

Mihai: Ceea ce nu există!

Laura: Ce nu există?

Mihai: Ce?!

Laura: Ba există!

Mihai: Ce?

Laura: Da... Ce?... Ce există? Ce se petrece? Ce se percepe? Ce este acel ceva care e cunoscut? Ce este acel ceva care e necunoscut?

Mihai: Ce este femeia?

Laura: Exact!

Mihai: Femeia este parte din om...

Laura: Și ce este omul?

15. Repetări prin întâmplare

Mihai (după un moment de tăcere): Ce este omul?... Omul este...

Laura: Ce este?

Mihai: Ce este?... Omul e cel care se întreabă: „Ce?... Ce e aceasta?... Ce fac azi?... Ce vreau să știu?... Ce este?... Ce este omul? Ce este femeia? Ce este bărbatul? Ce este iubirea?... Ce este viața?... Ce este?... Ce?...”. Dar e și cel care își răspunde acestor întrebări...

Laura: Ce?... Ce-și răspunde?

Mihai: De obicei, aceleași răspunsuri... ușor variate din când în când... El face azi ce a făcut ieri și ce va face mâine...

Laura: Ce?

Mihai: Dacă vrei, îți spun ce ți-am mai spus!

Laura: Spune-mi!

Mihai: Se repetă prin întâmplare!

Laura: Și atunci ce este femeia?

Mihai: Repetare prin întâmplare!

Laura: Și ce este omul?

Mihai: Repetări prin întâmplări!

Laura: Asta-i tot ce este? Repetare și întâmplare?

Mihai: Da!

Laura: Acesta e răspunsul metafizic căutat? Răspunsul care explică foarte clar și foarte limpede tot ceea ce este de explicat?

Mihai: Da!

Laura: Ce este repetarea?

Mihai: Aceasta este repetarea! Repetarea se află în tine, în mine, peste tot!...

Laura: Ce este întâmplarea?

Mihai: Ceea ce se întâmplă sub ochii noștri!

Laura: Anume ce?

Mihai: Repetările prin întâmplări!

Laura: „Ce?” este o repetare prin întâmplare?

Mihai: Da... Exact asta este „ce”!

Laura: Ce este repetarea prin întâmplare?

Mihai: Ceea ce se vede, ceea ce se aude, ceea ce se atinge, ceea ce se simte, ceea ce se gândește... Tot ceea ce cunoaștem e doar repetare prin întâmplare...

Laura: Ce bine!... Credeam că „Ce?” nu are răspuns...

Mihai: Are...

Laura: Ce răspuns are „Ce?”?

Mihai: Repetări prin întâmplare... Sau, mai bine zis: repetare și întâmplare...

Laura: Repetarea și întâmplarea explică tot ce este de explicat?

Mihai: Sunt lucruri pe care le poate face repetarea și lucruri pe care le poate face doar întâmplarea... Însă insistând pe repetare, la un moment dat va veni și întâmplarea...

Laura: Chiar crezi că trebuie să renunțăm la întrebări și la răspunsuri?

Mihai: Nu neapărat...

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă, printre altele, acesta este demersul logic prin care noi bărbații atragem femeia spre noi!

Laura: Prin dialog?

Mihai: Prin conversație!...

Laura: De ce o atrageți?

Mihai: Pentru că ea vrea să fie atrasă!

Laura: De ce?

Mihai: Deoarece dorește să intre în dialog cu noi!

Laura: De ce?

Mihai: Ca să afle ce este omul!

Laura: Dar ea știe ce este omul!

Mihai: Știe?

Laura: Da!

Mihai: Și ce este omul?

Laura: Omul e ființa absorbită în sine! Omul e ființa vrăjită de sine!

Mihai: E acaparată de sine?

Laura: Este!...

Mihai: Și ce este acest sine al omului?

Laura: Omul așa cum se vede pe sine în oglindă, așa cum se reflectă pe sine în propria lui minte și în lume – în viața altor ființe și în faptele sale...

Mihai: Și cum se vede? Cum se reflectă?

Laura: Uneori, corect... De multe ori, deformat... Omul e o viețuitoare care pășește prin lume și o cercetează... Când știe că nu prea știe ce vede, vede corect... Când e convins că știe ce vede, vede deformat...

Mihai: Dar de văzut vede ceva!

Laura: Vede!

Mihai: Ce vede?

Laura: Ce este!

Mihai: Ce este?... Ce este ființa acesta care vede ceva și se întreabă ce este ființarea care vede ceva și apoi se întreabă ce este acel ceva?...

Laura: Ce este?

Mihai: Un om, de exemplu...

Laura: Și ce e omul?

Mihai: Omul e privitorul care te privește când treci pe lângă el, ca să vadă dacă te cunoaște...

Laura: Și dacă te cunoaște, ce face?

Mihai: Te salută!

Laura: De ce?

Mihai: Fiindcă el este și tu ești... Fiindcă el te cunoaște și tu îl cunoști... Fiindcă el comunică cu tine și tu comunică cu el... Omul e o ființă ce este... și fiindcă este, noi ne întrebăm „ce este?”...

Laura: Și ce este?

Mihai: Lumină și întuneric... drumuri și cărări... mers și odihnă... cuvinte și tăcere... întrebare și răspuns...

Laura: Ce răspuns?

Mihai: Afară e întuneric, stelele au răsărit, luna doar pe jumătate... Greierii cântă-n repetare sub semn de întâmplare, iar oamenii povestesc unii cu alții, pe ritmuri de muzică aleasă, căutându-și întâlnire și destăinuire...

Laura: Ce este asta?

Mihai: O clipă de viață!

Laura: Ce clipă?

Mihai: Clipa care se apropie, clipa care se trăiește, clipa ce se depărtează... clipa care rămâne...

Laura: Clipa ce este?

Mihai: Nu doar clipa... Și locul, și mediul, și omul...

Laura: Sunt prea multe cele ce sunt?

Mihai: Sunt destule... Dar nu e esențial că sunt, ci ce sunt...

Laura: „Ce” e mai important decât „este”?

Mihai: Așa este!

Laura: Ce este?

Mihai: Ce?!

Laura: Păi asta e întrebarea: Ce?

Mihai: Repetare și întâmplare!

Laura: Doar atât?

Mihai: Doar atât!

Laura: Acest răspuns e prea simplu!

Mihai: E mai mult decât simplu – e perfect!

Laura: Nimic nu e perfect!

Mihai: Ai dreptate!... În cuvinte, acesta e răspunsul cel mai bun pe care ți-l pot da acum la întrebarea „Ce este?”...

Laura: Ce?

Mihai: Repetări prin întâmplare...

Laura: Mulțumesc de răspuns!

Mihai: Cu plăcere!

Laura: O să meditez asupra lui!

Mihai: Meditează!... (Îi întinde mâna...) Mergem?

Laura: Mergem!

Mihai (în timp ce se îndreaptă spre ieșirea de pe scenă):
Mulțumesc de conversație!... Ești o bună parteneră de dialog!

Laura (zâmbind): Oare de ce?

Mihai: Deoarece... filosofia ta este... foarte profundă!

Laura: Da... E profundă... Și fiindcă filosofia ta e... înălțătoare... când interacționăm, filosofia noastră parcă devine mereu mai cuprinzătoare!...

Mihai: Mai profund, mai înalt, mai cuprinzător! – Aceasta este voia mea!

Laura: Expansiune!... Asta este!... Universul nostru filosofic se află acum în expansiune!

Mihai: Și ce se extinde?

Laura: Repetarea și întâmplarea!...

(Cei doi ies de pe scenă...)

CUPRINS

I. Filosofia este...	3
1. <i>Trezire</i>	3
2. <i>Timpul</i>	5
3. <i>Explicații întrerupte</i>	6
4. <i>Ce...?</i>	7
5. <i>Ce-i filosofia?</i>	13
6. <i>Viziune filosofică</i>	18
7. <i>Întrebarea care definește...</i>	20
8. <i>Nu este filosofie...</i>	21
9. <i>Răspunsul particular</i>	24
10. <i>Necunoașterea de sine</i>	26
11. <i>Alegere</i>	29
12. <i>Textul și Mulțimea</i>	33
II. De ce?	35
1. <i>Da și nu...</i>	35
2. <i>De ce fac oamenii... ceea ce fac?</i>	39
3. <i>Practica și teoria</i>	41
4. <i>Știi de ce?</i>	43
5. <i>Cine? Când? Unde?</i>	46
6. <i>Înșelare și revelare</i>	50
7. <i>De ce sex? De ce filosofie?</i>	52
8. <i>Centrul ființei</i>	56
9. <i>Iubirea și explorarea</i>	60
10. <i>Întrebarea „De ce?”</i>	62
11. <i>Amuzamentul</i>	64
12. <i>Motivație</i>	66
13. <i>De ce? De ce?...</i>	68
14. <i>Realizarea</i>	70
III. Cine este filosof?	73
1. <i>Vii-ființa</i>	73
2. <i>Condiții pentru filosofare...</i>	83
3. <i>Filosofia ca aberație</i>	95
4. <i>Tulburare și limpezire</i>	97
5. <i>Realul și idealul</i>	99
IV. Esență de filosofie	104
1. <i>Delirul minții</i>	104
2. <i>Esența prostiei</i>	105
3. <i>Inițiere în prostie</i>	114

4. <i>Sexul, delirul și prostia</i>	116
5. <i>Umor, distracție și veselie</i>	118
6. <i>Iubirea...</i>	121
V. Ce este?	123
1. <i>Verificare</i>	123
2. <i>Probleme grele</i>	125
3. <i>Lumi paralele</i>	127
4. <i>Întrebarea și repetarea</i>	128
5. <i>Ce este femeia?</i>	130
6. <i>Frumusețea</i>	133
7. <i>Ce este omul?</i>	136
8. <i>Adevărul</i>	140
9. <i>Existență, cunoaștere, comunicare</i>	142
10. <i>Când este timpul?</i>	145
11. <i>Femeia este...</i>	147
12. <i>Ce este?</i>	152
13. <i>Ce?</i>	153
14. <i>Comunicare și dialog</i>	155
15. <i>Repetări prin întâmplare</i>	163

<http://radu-lucian-alexandru.blogspot.ro>

<http://repetare-si-intamplare.blogspot.ro>

<http://calatorieprinconstiinta.wordpress.com>

<http://scribd.com/Radu%20Lucian%20Alexandru>